

aile

DIYANET AYLIK DERGİ'SİNİN ÜCRETSİZ EKİDİR | OCAK 2018

NE SELAM VER
NE BORÇLU ÇIK

MASAL KENT
PRAG

ÇOCUKLARDA
ÖFKE NÖBETLERİ

NESİLLER ARASI
UÇURUM

MİSAFİRİ AZİZ
BİLDİĞİ KADAR
YOKSULLUĞUNU
BİLEMEYEN
HİKMET TEYZE

**PROF. DR. SEFA
YEPREM İLE
MUSİKİ ÜZERİNE**

Müziğin
çocukların
eğitiminin
çok önemli
bir parçası
olduğuna
inanıyorum.

EVLİLİK:
DOĞRU İNSAN
DOĞRU KARAR

Evlilik: Doğru İnsan Doğru Karar

Toplumlar güçlerini, sağlam temeller üzerinde kurulmuş aileler ve onların ellerinde yetişen nesillerden alır. Nikâh iki kişiyi bir araya getiren bir akitten ibaret değildir, evlilik bağı ile kurulan aile toplumun hem yapı taşı hem de onu şekillendiren bir unsurdur. Bu nedenle evliliğin doğru insanla, doğru zaman ve zeminde gerçekleşmesi büyük önem arz eder. Yüce dinimiz aile kurumuna değer atfetmiş, Peygamber Efendimiz de evlenip yuva kurmayı hem teşvik hem de tavsiye etmiştir. Aile Dergisi olarak bu ay "Pencere"mizde evlilikte doğru zaman ve doğru insan konusunda yaşanan çekinceleri ele aldık. Doç. Dr. Zekiye Demir, "Evlilik: Doğru İnsan, Doğru Karar" başlıklı yazısıyla günümüzde evliliğin önünde engel oluşturan ya da evliliği geciktiren hususlara bir pencere araladı.

2018'in ilk ayında yenilenen yüzümüzle karşılıyoruz sizleri. Kimi köşelerimiz bu yıl da aramızda olmaya devam ederken kimileri de dimağlarımızda güzel tatlar bırakarak yerlerini yeni bölümlerimize emanet ettiler. "Çocuğum Büyürken" bu yılın en önemli yeniliklerinden. Çocuklarımızın bilişsel, duyuşsal ve davranışsal gelişimlerinde ebeveynlerine mihmandarlık edecek yazıların yer alacağı köşemizde yılın ilk yazısı Yrd. Doç. Dr. Esra solmaz tarafından kaleme alındı; "Çocuklarda Öfke Nöbetleri". Ayşe Macit ise çocukların zihinlerine takılan konularda ailelerin "Ne Desem Şimdi?" dedikleri soruları cevapladı.

Dilimize yerleşmiş deyimlerin nereden geldiğini merak ediyorsanız, ya da görme engellilerin kullandıkları baston neden beyaz diyorsanız, "Kahve Molası" tadında bir köşemiz var artık. "Ters Köşe" ve "Bakış Açısı" da bu yıl aramıza katılan bölümlerimizden. Yeni yılda Kültür Sanat sayfalarımız da güçlenerek devam edecek. Fatma Nur Ünlü Sürer "Yaşamak Dediğin" adlı denemesiyle kültür sanat köşemizi renklendirdi. Bilim ve teknoloji alanında yapılan yeniliklere kapılarını açan "Akliyat" köşemiz de 2018'in yenilikleri arasında.

"Biz-bize" her ay olduğu gibi bu ay da okurlarımızı birbirinden kıymetli yazılar ile selamlıyor. "Nesiller Arası Uçurum" ile Emin Gürdamur, bizlere kuşaklar arası iletişimin içine düştüğü çıkmazları anlatırken farklı perspektiflerden seslendi. Sümeyra Sav, sosyal medyada yaşanan bilgi kirliliğe değindi; "Bir Nokta Bile Olsa Yorum Yazın".

"Aile-ce" köşemizde Psikolog Ayşe Yılmaz "Seni Duyuyorum" yazısıyla iletişimin ikinci basamağı; anlamak için dinlemenin önemini masaya yatırdı. Pedagog Sedat Demir ise mutlu ailenin mutlu anneler ile mümkün olduğunun altını çizdi. "Ben'im Tükenmesin" ile kadınlar özelinde bireyin kendini tüketmemesi gerektiğini ifadelendirirken sağlıklı çocukların da kişiliği korunmuş ve kimliği örselememiş anneler elinde yetişeceğini vurguladı.

Soğuk kış mevsimini iyiden iyiye hissettiğimiz şu günlerde içimizi ısıtacak bir vefa hikâyesi ile Nilgün Bıyıklı, ailemize katılan yeni yazarlarımızdan. "Vefa Kalbin Hafızasıdır", "Hayatın İçinden" köşemizde okurlarıyla buluşuyor. Eda Köksal ise bir mevsimin bize anlattıklarını "Kış Kokusu"yla kaleme aldı.

2018 yılında, gelişen yazar kadromuz, yeni köşelerimiz ve siz değerli okurlarımızla kocaman bir aile olma yolunda sebatla ilerlemeye devam ediyoruz.

İÇİNDEKİLER

36 PROF. DR. SEFA YEPREM İLE MUSİKİ ÜZERİNE

Fazıl Acar

Müziğin çocukların eğitiminin çok önemli bir parçası olduğuna inanıyorum. Keşke eğitim sistemimiz içinde müziğe; -düzgün bir program anlayışıyla ve bir bütün olarak sağlıklı işleyen bir sistem içinde olmak koşuluyla- daha çok ve daha etkin şekilde yer verilebilse diye düşünmeden edemiyorum.

10 KAHVE MOLASI

Esma Türkseven

12 SENİ DUYUYORUM...

Ayşe Yılmaz

14 BEN'İM TÜKENMESİN!

Sedat Demir

16 MİSAFİRİ AZİZ BİLDİĞİ KADAR YOKSULLUĞUNU BİLEMİYEN HİKMET TEYZE

Betül Şatır

20 NE DESEM ŞİMDİ?

Ayşe Macit

04

PENCERE Doç. Dr. Zekiye Demir

EVLİLİK: DOĞRU İNSAN DOĞRU KARAR

Evlilik sadece bireysel açıdan değil toplumsal açıdan da önemlidir zira toplumsal düzen ve devamlılık evlilikle sağlanır. Evlilik toplumda ortaya çıkabilecek ahlaki çöküntülerin önüne geçebilmede çok önemli bir işleve sahiptir.

22 ÇOCUKLARDA ÖFKE NÖBETLERİ

Yrd. Doç. Dr. Esra Solmaz

24 AKILLI TAŞ

Dr. Hafsa Fidan Vidinli

26 NESİLLER ARASI UÇURUM

Emin Gürdamur

30 BİR NOKTA BİLE OLSA YORUM YAZIN!

Sümeyra Sav

32 VEFA KALBİN HAFIZASIDIR

Nilgün Bıyıklı

34 KIŞ KOKUSU

Eda Saklı Köksal

40 NE SELAM VER NE BORÇLU ÇIK

Dr. Elif Arslan

42 MASAL KENT PRAG

Seher Meriç

46 BAŞKA DÜNYALARIN BİZDEN GÖREBİLECEKLERİ

Abdülhak Şinasi Hisar

16

26

32

47

42

47 ON İKİYE BİR VAR
Zeynep Demir

48 YAŞAMAK DEDİĞİN...
Fatma Nur Ünlü Sürer

50 TAŞIN HAFIZASI
Sema Bayar

**52 GÖNLE AĞIR GELEN YÜK:
HASET!**
Cânân Cehri Akyol

54 MUS'AB B. UMEYR
Yrd. Doç. Dr. Salih Kesgin

**56 SAĞLAM BEDEN İÇİN
SAĞLAM MİKROBİYOTA**
Dr. Mehmet Günata

58 KIRKAMBAR
Murat Öztürk

**60 GELECEĞİN BİLİMİ:
BÜTÜNLEŞİK BEYİN**
Zeynel Özyurt

62 BULMACA
Ali Osmanoğlu

64 FOTOĞRAFIN ANLATTIKLARI

aile

Diyanet İşleri Başkanı Adına
Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Dr. Fatih KURT

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Dr. Faruk GÖRGÜLÜ

Mali İşler ve Dağıtım Sorumlusu
Mustafa BAYRAKTAR

Yayın Koordinatörleri
Dr. Elif ARSLAN
Muhammed Kâmil YAYKAN
Esmâ TÜRKSEVEN
Sema BAYAR

Tashihi
Muhammed Kâmil YAYKAN

Arşiv
Ali Duran DEMİRCİOĞLU

Grafik-Tasarım
Even Medya
www.evenmedya.com
Baskı

Çağlayan A.Ş.
Tel: 0232 274 22 15

Abone İşleri
Tel : 0312 295 71 96-97
Faks: 0312 285 18 54
e-mail: dosim@diyanet.gov.tr

İletişim
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Blv.
No: 147/A 06800, Çankaya/Ankara

Tel: 0312 295 86 61-62

Faks: 0312 295 61 92
ailedergisi@diyanet.gov.tr

Diyanet Aile Dergisi, Diyanet İşleri Başkanlığı yayın organıdır. Dergide yayımlanan yazı, konu, fotoğraf ve diğer görsellerin her hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak gösterilmeden her türlü ortamda alıntı yapılamaz.

「PENCERE」

EVİLİLİK: Doğru insan doğru karar

DOÇ. DR. ZEKİYE DEMİR

"Anne-babaların sırf kendi arzuları nedeniyle çocukları üzerinde farkında olmadan baskı oluşturmaları ve acele etmelerini teşvik etmeleri uygun olmayacaktır. Gözetmeleri gereken en önemli unsurun 'evlilik olgunluğu' olduğunu hatırlatalım." Alper Evrensel

insanın yoldaşını, yol arkadaşını seçtiği önemli bir hayat evresi ve aşamasıdır evlilik kararı ve eş seçimi. Bu seçim yolda nelerle hatta kimlerle karşılaşacağımızı, neler görüp yaşayacağımızı, kısacası yolu nasıl yürüyeceğimizi etkiler yani bir anlamda hayatımızın akışını değiştirir. Herkesin arzu ettiği, doğru kararı vermiş olmaktır, yolu yürürken "İyi ki..." diyebilmektir. Bu yüzdendir ki rastgele alınmaz evlilik kararı. Dikkat edilen toplumsal veya kişisel bazı hususlar, kriterler mutlaka olur. Olmalıdır da... Ancak "Acaba bazen kriterlerimiz gerçekliklerimizden çok mu uzak?" sorusunu sormadan edemiyoruz. Başka soruları da sık sık soruyoruz muhtemelen: Doğru insan kim ve doğru zaman ne zaman? Sanırım bu soruların cevabını aramaya "Niçin evleniyoruz?" sorusunun cevabından başlamalıyız:

NİÇİN EVLİLİK?

Evliliği tüm ilahi dinler, geçmişten günümüze tüm toplumlar hem teşvik hem tavsiye etmişlerdir. Çünkü evlilik bireysel huzur ve mutluluk, toplumsal düzen ve devamlılık için yeri doldurulamaz bir kurumdur. İnsan normal şartlar altında bir evlilik bağı ile oluşmuş bir çatı altında dünyaya gelir ve yaşama dair birçok bilgiyi, hayatın kodunu buradan alır. Yine burada sevgiyi, saygıyı, fedakârlığı, paylaşmayı öğrenir.

Kişi kendini sahip olduğu ailenin değerli bir parçası olarak görür. Güven duygusu ilk

olarak aile ortamında gelişir. Bir bütünün parçası olduğunu hissetmek, başkalarına güvenmek kadar onların size güvendiğini bilmek kişiyi taltif eder. Bedeni ve ruhi birçok ihtiyaç aile ortamında karşılanır. Bencillik gibi bir kısım olumsuz duygular yine aile ocağında törpülenir; diğer kâmlık, sabır ve hoşgörünün tohumları burada atılır.

Ayrıca evlilik, modern çağda insanları ruhsal ve bedensel problemlere sürükleyen "yalnızlaşma" sorununa da etkili bir panzehirdir. Kur'an-ı Kerim'de "Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O'nun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz burada düşünen bir toplum için elbette ibretler vardır." (Rum, 30/21.) buyrulur evliliğin bireyin huzur ve mutluluğundaki payına işaret edilmiştir.

Evlilik sadece bireysel açıdan değil toplumsal açıdan da önemlidir zira toplumsal düzen ve devamlılık evlilikle sağlanır. Evlilik toplumda ortaya çıkabilecek ahlaki çöküntülerin önüne geçebilmede çok önemli bir işleve sahiptir.

Sevgili Peygamberimiz evliliğin haramdan koruyacağını ifade etmiş (Buhari, Savm,10.), "Ey genç topluluğu! Aranızdan evlenmeye gücü yetenler evlensin." (Buhari, Nikah, 3.) buyurarak evlenmeyi teşvik etmiştir. Toplumun devamlılığı yeni nesillerle olur, evlilik neslin devamlılığı açısından da son derece önemlidir.

GEÇ Mİ KALDIK ERKEN Mİ KALKTIK?

Evlenmek, ev bark sahibi olmak kişinin hayatında aldığı en önemli kararlardan biri ve kritik bir dönemeçtir. Hayat yolunda yeni sorumluluklar yüklenirken omuz omuza vereceğiniz, karşınıza çıkacak engelleri birlikte aşacağınız yoldaşınızı seçmektir. Tam da burada endişeler çekinceler devreye girmeye başlar; doğru kişi mi, doğru zaman mı?

Psikolog Tülay Kök, evlilikle birlikte gelen ve gençlerin zaman zaman üstlenmekten korktukları sorumluluklara vurgu yapan bir bakış açısıyla şunları söylüyor:

"Evlilik hayatını, ana-baba ya da öğrenci evindeki bekâr ha-

yatımızla kıyaslamak ve 'Ben o zamanlar çok daha rahattım.' demek büyümenin getirdiği sorumluluklardan kaçtığımız anlamına gelir. Büyümek sancılı ve acılı bir süreçtir ve biz eninde sonunda büyümek zorunda kalırız.

Hiçbir sorumluluğumuzun olmadığı, her düştüğümüzde bizi tutacak birilerinin varlığını hissettiğimiz günler bir gün gelir ve biter. Kardeşlerimiz hayat gailisine düşer, ebeveynlerimiz yaşlanır, artık bizim her anımızda yanımızda olacak gücü kendilerinde bulamazlar, herkes kendi kabuğuna çekilir. Zaman gelir; öyle ya da böyle büyümek zorunda kalırız. O gün gelip de mecbur kalmadan önce yetişkin bir insanın

Evlilik sadece bireysel açıdan değil toplumsal açıdan da önemlidir zira toplumsal düzen ve devamlılık evlilikle sağlanır. Evlilik toplumda ortaya çıkabilecek ahlaki çöküntülerin önüne geçilmede çok önemli bir işleve sahiptir.

sorumluluklarını almaya başlamak, kendimizi hayata hazırlamak en iyisidir.

Evlilik büyüdüğümüzde, yetişkin bir insan olmanın sorumluluğunu taşıyabildiğimizde, kim olduğumuzu ve hayattan ne istediğimizi anlayabildiğimizde gerçekleştirilmelidir. Bazıları biraz da şartları öyle gerektirdiği için yirmi yaşında sorumluluk sahibi bir yetişkine dönüşürken, bazı insanlar da vardır ki kırk yaşına bile gelseler kendi sorumluluklarını taşımaktan aciz, büyümemiş olgun olmayan çocuksu rollerini sürdürürler."

Prof. Dr. Nevzat Tarhan da, "Toplumumuzda yaşla birlikte insanların olgunlaştığı

şeklinde bir kanaat vardır. Bu kanaat ne tam olarak doğru ne de bütünüyle yanlıştır. Yaşın ilerlemesiyle birlikte, kişinin olgunlaştığı genel anlamda söylenebilir ancak, 'büyümek' her zaman psikolojik olgunluğu beraberinde getirmez." diyerek evlilik sorumluluklarını yerine getirebilme olgunluğuna erişmiş olma konusuna vurgu yapmaktadır.

GEÇ KALDIYSAK BİR SEBEBİ VAR

Günümüzde evliliğin gecikme, geciktirilme nedenlerinin başında fiziksel/biyolojik ve psikolojik yetersizlik değil toplumsal değişim geliyor. Eğitim hayatından sonra iyi bir kariyer yapma konusu evliliğe öncelendiğinde bir yandan seçicilik artarken diğer yandan seçenekler azalıyor.

Üzülerek görmekteyiz ki, eş seçimi konusunda Allah Resulü'nün tavsiyeleri yeterince hayatiyet bulamıyor. Evlilik çağında bir genç kıza nasıl birini istediği sorulduğunda beklentiler ardı ardına sıralanıyor; yanına yakışan, mesleği ve titri olan, maddi sorunlarını aşmış; erkeğe sorulduğunda ise güzel, eğitilmiş ve çalışan ama aynı zamanda ailesiyle yeterince ilgilenebilecek bir eş arayışı dikkat çekiyor. Dindarlık ve güzel ahlak çoğu kez ilk sıralarda yer almıyor.

Evliliği geciktirmiş kişilere neden geciktiği sorulduğunda ise genelde alınan cevap "Doğru insan"ın bir türlü bulunamadığıdır. "Doğru insan" tanımı da cinsiyetler arasın-

da değişkenlik gösteriyor. Erkeklerle kadınların evlilikten beklentilerinin farklı olduğunu, erkekler için fiziksel görünüm daha ön planda iken kadın için mesleki ve maddi güç daha cazip olduğunu görüyoruz. Tülay Kök, bu noktadan yola çıkarak gençlerin ideal eş tanımlarını irdeliyor:

"Evlenme çağına gelen genç kızların küçümsenemeyecek kadar büyük bir kısmı eşyle beraber hayat mücadelesi vermenin getireceği zorlukları çekmek istemiyor. Gençler, 'Borcumuz olmasın, evlendiğimizde her şeyimiz tam olsun, rahat edelim.' istiyorlar. 'En güzel yıllarımı zı borç ödeyerek geçirmek

istemiyorum.' diyen birine aksi yönde bir şey denmiyor. 'Gençler haklı' diyoruz. Oysa bir ilişkiyi temelinden sağlam yapan şey, çiftlerin birlikte kuracakları hayatın başında verdikleri mücadeledir. Günümüz evlilikleri neden bu kadar kısa sürüyor? Birlikte bir şeyler başarmak ve zorlu yollardan geçmek, ilişki içindeki kişileri güçlü bağlarla birbirine bağlar. Böyle hikâyeleri olmayan beraberlikler, karşılaştıkları en ufak krizleri bile aşamazlar, hazırda kondukları için ilk ciddi kavgada sorunu çözemezler ve bitme noktasına gelirler."

Çağımızda yaşam şekli hâline gelen "görsellik", evliliği de esir almış durumda. Evlilik teklifinden tutun da kurduğunuz ev, yaptığınız düşün, gideceğiniz balayı hepsi dış dünyaya bir sunum niteliğinde. Hâl böyle olunca tabii ki evlenmek için epeyce bir ekonomik donanım gerekiyor. Bir evi yuva yapan şeyin iki kişinin birbirine olan muhabbeti, sevgi ve saygısı, verdiği değer olduğu gözlerden kaçıyor.

"Bir zamanlar 'Evlendiğimizde bir tek yatağımız, iki de yorganımız vardı. Her şeyi birlikte çalışarak yaptık.' diye hikâyelerini hayranlıkla dinlediğimiz çiftler yok artık. Şimdiki gençler ihtiyaç duyamayacakları kadar büyük evlerin içlerini tıka basa eşyayla dolduruyorlar. Hiçbir şeyleri eksik değil ama o evler şık mobilya mağazası görünümünü aşamıyor, yuva hissiyatını yaratamıyorlar." derken ne kadar haklı Tülay Kök.

Toplumumuzda pek çok genç, gerçek anlamdaki sorumluluklarla evlendikleri zaman karşılaşır. O zaman da evlilik kurumu onlar için tahminlerinin ötesinde ağır gelir.

Psikiyatrist Alper Evrensel ise günümüzde evlilikten korkmanın bir vakıa olduğundan bahisle şunları söylüyor: "Başta kendi anne-babası arasındaki olmak üzere çevresindeki kötü giden evlilikleri gören gençler evlilikten soğuyabiliyor. Evlilik, "ağrısız başa dert alma" olarak görülebiliyor. Evlilikten korkmanın bir başka nedeni ise çocuksu yapı. Çocuksu yapıdaki bireyler evlilik sorumluluklarından korkar. Anneleri tarafından tüm sorumlulukları yerine getirilen bayanlar ve babaları tarafından maddi ihtiyaçları karşılanarak meslek sahibi olması gerekli görülmeyen erkeklerde evlilik sorumluluğu çok ağır ve zor bir yük olarak algılanır.

En yakınımızdan başlayarak olumsuz örneklerle şahitlik etmek de evlilikten çekinme sebepleri arasında. Ön-

celikle bu durumu normal karşılamak ve başkalarının yanlış seçimlerinden aşırıya kaçmadan dersler çıkarmak gerekiyor. Kişiye, topluma özel evliliğin gecikmesinin daha başka nedenleri de olabilir. Ama yapılması gereken evliliğin gündem ötesi tutulmamasıdır. Gerisi tabii ki takdirdir."

"BAŞ GÖZ EDELİM ARTIK ŞU ÇOCUĞU"

Hemen her anne-baba çocuklarının mürüvvetini görmeyi arzu eder. Onların bu istekleri kimi zaman çocuklarının önünü açıp mutlu bir yuvanın temellerinin atılmasına yardım ederken bazen de gençlerin evlenmeleri önünde engel olabilmektedir. "Ben yaşayamadım kızım yaşasın.", "Benim kızım-oğlum her şeyin en iyisine layık." şeklindeki bakış açıları bazen evliliklerin gereksiz

Bir zamanlar 'Evlendiğimizde bir tek yatağımız, iki de yorganımız vardı. Her şeyi birlikte çalışarak yaptık.' diye hikâyelerini hayranlıkla dinlediğimiz çiftler yok artık.

yere gecikmesine bazen de bunun tam tersine acele verilmiş yanlış evlilik kararlarına yol açabilmektedir. Prof. Dr. Nevzat Tarhan evliliğe hazır olup olmama konusunda gençlerin ne düşündüklerinin daha önemli olduğunu söylüyor ve ekliyor: "Gençler psikolojik olarak hazır olsa bile aileler bazen daha çok erkeğin maddi durumunu problem ediyorlar ve evliliğe engel olabiliyorlar. Ailelerin bu tutumu yanlıştır. Evlenecek gençlerin ekonomik güçlerinin ön plana çıkarılması da ailelerin "aman bir an önce baş göz edelim" gibi yaklaşımları da sağlıklı sonuçlar vermeyebilir."

Ebeveynlerin evlilik konusunda gençlere hem rol model hem de mihmandar olması gerektiğini ifade eden Alper Evrensel anne babalara şu tavsiyelerde bulunuyor:

Bir evin tüm sorumluluğunu almak, pek çok detayla ilgilenmek zorunda olmaktır. Faturaları takip etmek, kira ödemek, bozulan eşyaları tamir etmek, evi temizlemek, apartman toplantısına katılmak gibi günlük yaşamın sıradan görevleri bile, eğer alışkın ve hazır değilsek gözümüze katlanılmaz derecede zor şeyler gibi görünebilir. Hayata hazırlıksız, aşısız bırakılmış gençler; bu detay yığını karşısında paniğe kapılır, basit sorunları organize edemez, zamanı yönetemez, sorumlulukların altında ezilir. Nasıl olacak, nasıl yetişecek kaygısını alt edemez.” Tülay Kök

“Eğer sorunsuz bir evlilik ve doğru bir iletişime sahiplerse çocuklarına kendilerinin nasıl olup da uygun eşi seçtiğini anlatmalıdırlar. Eğer kendi evliliklerinde çeşitli sorunlar var ise bunlar da ifade edilerek çocuğun bu hataları yapmaması sağlanmalıdır. Ancak maalesef kendi anne-babasının geçimsizliği ve evdeki kavga-gürültü nedeniyle bu ortamdan kurtulmak için aceleyle verilen kararlar neticesinde yapılan uygunsuz evlilikler de sıklıkla görülen bir durumdur. Anne ve babanın bu açıdan da sorumluluğu büyüktür. Ebeveynler çocuklarının bir an önce yuva kurup mutlu olmasını ve torun sahibi olmayı arzulurlar. Ama sırf kendi arzuları nedeniyle çocukları üzerinde farkında olmadan baskı oluşturmaları ve acele etmelerini teşvik etmeleri uygun olmayacaktır. Gözetmeleri gereken en önemli unsurun “evlilik olgunluğu” olduğunu hatırlatalım.”

EYVAH EVLENEMEDİM!

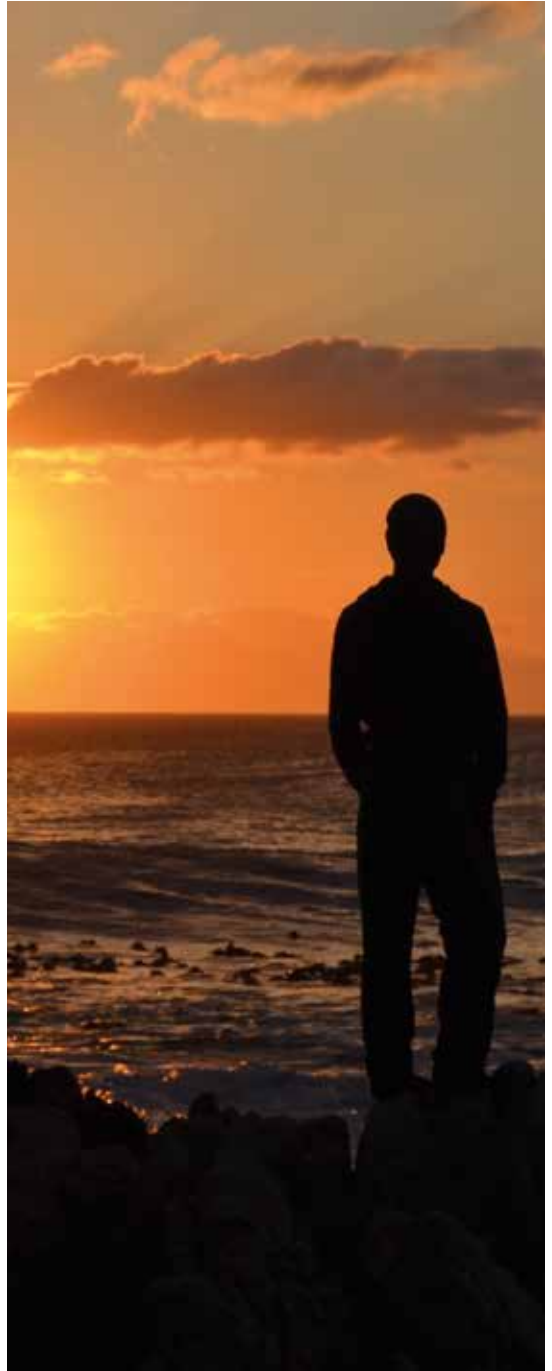
Evlilik olgunluğuna eriştiğini düşünen ve evlenme niyetinde olan bireylerin bu istekleri kimi zaman çeşitli sebeplerle gerçekleşemeyebiliyor ya da gecikebiliyor. Böylesi durumlarda çeşitli sorgulamalar, pişmanlıklar ve üzüntüler ya-

şanabiliyor. Alper Evrensel bu noktada kültürümüzdeki “kısmet” kavramını hatırlatıyor.

“Atalarımız ne güzel söylemiş; ‘kısmet’ diye. Aslında hayatta her şey kismettir ama bu kelime özel olarak evlilikle özdeşleşmiş durumdadır. Eşini kaybeden kişinin yaşadığı zorluk ve imtihan gibi evlenmek nasip olmamış kişi de farklı türde sınav olmaktadır. Bu sınava isyan etmemek ve hikmetini anlamaya çalışmak uygun olur.”

Toplum açısından bakıldığında ise bireyi yıpratın, onun duygu dünyasını hedef alan söz ve fiillerden de kaçınmak gereklidir. Alper Evrensel, toplumsal hassasiyeti öncelleyerek yeni tanıştığımız kişilerle kurduğumuz iletişimde dikkat etmemiz gereken hususları şöyle dile getiriyor:

“Tanımadığımız kişilerin henüz evli olup olmadığından emin olmadan tanışma sırasında ‘Eşiniz ne iş yapıyor?’, ‘Sizin kaç çocuğunuz var?’ gibi sorular yöneltmek, soranı da muhatabını da çok zor bir duruma sokacaktır. Bu konulara girmeden önce parmakta alyansın olup olmadığına mutlaka bakılmalıdır. En uygun olan ise muhatabımızı bu konuda serbest bırakmaktır.”

DAĞARCİK

Ocağına incir ağacı dikmek

İncir ağacı baykuş misali viranelikleri, yıkık duvar aralarını çok sever. Oralarda kendi kendine büyüyüp yetişmekle kalmaz, suyu seven uzun ve güçlü kökleriyle su kanallarına zarar verir. Taşların arasında çok kolay büyüyebilir, sıvası olmayan eski duvarları rahatlıkla yıkabilir. Bu özelliğinden olacak ki yıkıntı ile inciri özdeşleştiren halk "ocağına incir ağacı dikmek" deyimini "evini barkını yıkmak, ocağını söndürmek, aileyi dağıtmak" anlamında kullanır hâlâ gelir.

TAVAN ARASI

Beyaz bastonu fark edin!

Bir trafik kazası sonucu görme yetisini kaybeden James Biggs, çevredekilerin dikkatini çekmek amacıyla bastonunu beyaza boyayarak dolaşmaya başlar. Bu deneyim o denli başarılı olur ki Fransız Körler Örgütü, görme engellilerin bastonunun beyaza boyanmasını kararlaştırır. Zamanla "beyaz baston" görme engellilerin simgesi hâline gelir.

PORTRE

Bir İstanbul âşığı: Ahmet Hamdi Tanpınar

Bütün eserleriyle, bir "İstanbul Yazarı"dır Tanpınar. 1901 yılında İstanbul Şehzadebaşı'nda hayata açar gözlerini. Kadılık yapan babasıyla birlikte şehirden şehre giderek farklı kültür ortamlarını müşahade etme imkânı bulsa da onun gönlünde İstanbul'un yeri başkadır. "Meyve bahçelerinde dolaşırken yavaş yavaş bir hülya adamı oldum." diyen Tanpınar "Bir Rüya Şehri İstanbul"a meftundur. 24 Ocak 1962'de, sevdiği şehre doyamadan aramızdan ayrılır ve huzur bulduğu kentte, ebedi huzura kavuşacağı günü bekler.

Bir Anekdot

Tanpınar'ın oturduğu son apartman dairesine bakan karşı evin bahçesinde çok sevdiği bir incir ağacı vardır. Tanpınar o ağaca olan tutkusunu ziyaretçilerine sık sık anlatır. Bir gün ağaç, sahipleri tarafından kesilir. Tanpınar onu kesmiş olmalarını affedemez ve dostlarına "Onsuz yaşayacağıma inanmıyorum." diye serzenişte bulunur. Gerçekten de kısa bir süre sonra vefat eder.

Biricikliğin simgesi parmak izi

Dünyada bizi herkesten ayıran o derin fark parmaklarımızın ucunda... Parmak izlerimizin hikâyesi ana rahminde başlar. Gebeliğin yaklaşık 10. haftasında başlayan süreç 16-17. haftalarda tamamlanır. İzlerin şeklini belirleyen, derinin en dış katmanı olan "epidermis" ile daha içteki katman olan "dermis" arasındaki etkileşimdir. Bu etkileşimi belirleyenler ise kan basıncı, kandaki oksijen miktarı, hormon seviyeleri ve fetüsün rahim içindeki hareketleridir. Haftalarca devam eden bir süreçte tüm bu etkenlerin iki ayrı fetüs için aynı olması olasılık dışı olduğundan parmak izlerimiz birbirinden farklıdır.

TAKVİM YAPRAĞI

Diyanet Gazetesi, Aylık Dergi adıyla çıkmaya başladı.
(1 Ocak 1991)

Ahmet Hamdi Akseki vefat etti.
(9 Ocak 1951)

D.İ.B. Haseki Eğitim Merkezi açıldı.
(20 Ocak 1976)

İmam Hatip Liseleri açıldı.
(15 Ocak 1949)

Darülaceze kuruldu.
(20 Ocak 1895)

KISA KISA

Yatağınızı bakteri ve mantarlarla paylaşmayın!

Bilimsel araştırmalara göre insanlar yatakta bir yılda ortalama 118 kilo terliyor. Bu nem, mantarların üremesi için uygun bir ortam oluşturuyor. Çarşaf, yeterince sık değiştirilmediği takdirde bakteri ve mantarlarla dolu bir "botanik bahçesine" dönüşebiliyor. Üstelik insanlar yataklarını sadece kendi ter, salya, deri hücresi kaynaklı mantar ve bakterilerle değil, yabancı mikroplarla da paylaşıyor.

Antibiyotik kullanımında Avrupa birincisiyiz!

Dirençli bakteriler nedeniyle dünyada yılda 700 bin kişi ölüyor. Bu rakamın 2020 yılında 2,5 milyon, 2030 yılında 5,9 milyon olacağı tahmin ediliyor. Bu işin ekonomik faturasının 100 trilyon doları geçmesi bekleniyor. Antibiyotik kullanımında Avrupa'da birinci sırada yer alan ülkemiz için konunun ciddiyetini ise gözden kaçırmamak gerekiyor.

NELER OLUYOR HAYATTA?

Dünyanın
en pahalı
sıvısı:
Akrep
Zehri

Bilim dünyasında akrep zehrinin işlevsel yönleri keşfedildi. Akrep zehri bir panzehir olarak özellikle tıp ve kozmetik sektöründe kullanılıyor. Yüzlerce akrep çeşitli bölgelerde kurulan laboratuvarlarda koruma altına alınıyor. Ardından uzmanlar tarafından bahar ayları içerisinde akreplerden zehir sağımı yapılıyor. Elde edilen zehir geçirdiği çeşitli işlemlerden sonra yurt içi ve yurt dışı piyasada sadece bir litresi 10 milyon dolardan alıcı buluyor.

En uzak mesafe ne Afrika'dır, ne Çin, ne Hindistan
Ne seyyareler, ne de yıldızlar geceleri ışıldayan...
En uzak mesafe; iki kafa arasındaki mesafedir
Birbirini anlamayan...

Can Yücel

Seni duyuyorum...

AYŞE YILMAZ
Uzman Klinik Psikolog

Bir psikolog olarak seanslarımda danışanlarımı, özel ve sosyal hayattımda insanları gözlemlediğimde şunu görüyorum: İnsan olarak hepimiz iletişim kurma ihtiyacı hissediyoruz. Bunun için yuva kurmak; çocuk sahibi olmak; sosyal hayatta var olmak; arkadaş, komşu, çevre edinmek için uğraşıyoruz. Fakat ne oluyor ki bazılarıyla çok iyi anlaşırken bazılarıyla anlaşamıyoruz. Yuva kuruyor, eşimizle anlaşamıyoruz; çocuk sahibi oluyor, çocuklarımızla anlaşamıyoruz; ofiste arkadaşlarımızla anlaşamıyoruz... En mühimi de sevdiğimiz insanlarla neden anlaşamıyoruz? Konuşmamıza, kendimizi anlatmamıza, anlaşılacak için çırpınmamıza rağmen niye anlayamıyoruz birbirimizi?

Hatta anlaşılacak için sesimizi yükseltmemize, söylemek istediklerimiz muhatabımıza ulaşsın diye jest, mimik ve davranışlarımızla teyit etmemize rağmen neden amacımıza ulaşamıyoruz?

İşte cevabı:

Anlama niyetiyle dinlemediğimiz için anlayamıyor, anlamadığımız için anlaşamıyoruz.

Peki, nedir bunun çözümü?

Dinlemek... Ama sadece anlamak için dinlemek. Kendimize geçmeden, savunmadan, "ama"lara kaçmadan, nasihat etmeden, suçlamadan, eleştirmeden, yargılamadan, ahlak dersi vermeden, utandırmadan, kırmadan, kızmadan...

Dinlemek... Ama sadece anlamak için dinlemek. Kendimize geçmeden, savunmadan, "ama"lara kaçmadan, nasihat vermeden, uyarmadan, akıl vermeden, suçlamadan, eleştirmeden, yargılamadan, ahlak dersi vermeden, utandırmadan, kırmadan, kızmadan...

BİR UYGULAMA YAPMAYA NE DERSİNİZ?

Öğretmenime çok kızgıyım. Ödevimizi yapmadık diye bize kızıyor.

Cevabınız ne olurdu?

- Ödevini yapmazsan kızar tabii. (Suçlama)
- Sen de ödevini yap. (Nasihat verme)
- Aaa çok ayıp! Öğretmenin çok hoş biri. (Kendi fikrini söyleme)
- Kızmakta haklı tabii. (Yargılama)
- Öğretmenlere kızılır mı? (Eleştirme)
- Sana kaç kere ödevini yapmadan okula gitme dedim?! (Kızma)

- Bu durum seni biraz kızdır-
mış, biraz da üzümüş.

- Evet, hem kızdım hem de
üzüldüm.

Bu diyalogda hem muhata-
bınızı anlamış, önemsemiş,
muhatabınızın size güven
duymasını sağlamış hem de
onun kendisini ifade etme-
sine, duygularını tanımasına
ve paylaşmasına fırsat ver-
miş oldunuz. En önemlisi de
iletişim kurdunuz, sorunu
çözme konusunda işbirliği
yapmaya zemin hazırladınız.
Karşınızdakini dinlediğiniz,
önemsediğiniz, kendini ifade
etmesini sağladığınız için sizi
dinlemesi ve anlaması için
yol açmış oldunuz.

DİNLEMEK SORUNLARI NASIL ÇÖZER?

- Ben sana demiştim ödevini
yap diye. (Kendine geçme)

Bu ifadelerden birini kullandıysanız iletişim hatası yaptınız, muhatabınızı anlamadınız, duygusunu bastırdınız ve iletişimi kilitlediniz demektir. Peki, ne yapabiliydiniz? Önce anlamak için dinlemeye çalışıp anladığınıza yorum katmadan aynen geri bildirimde bulunarak muhatabınızın duygularını ifade edebildiniz.

Öğretmenime çok kızgı- nım. Ödevimizi yapmadık diye bize kızıyor.

- Demek öğretmenine kızgı-
sın.

- Evet, çok kızgınlığım, bir
kere ödev yapmadık diye o
kadar kızılır mı? Ödevi yapın-
ca hiç "aferin" demiyor, yap-
mayınca kızıp duruyor.

İnsanlar bazen sadece du-
yulmak ve anlaşılma-
k isterler. Duygusunu ifade eden,
anlaşıldığını ve önemsendi-
ğini hisseden kişi rahatlar,
neyden rahatsız olduğunu,
ne istediğini, ne istemediğini
fark etmeye başlar. Duygula-
rını tanımayı ve ifade etmeyi
öğrenir. Özellikle çocuklar
duygularını tanımadıkları
için (Bu bazı yetişkinler için
de geçerlidir.) kendilerini
duygusal reaksiyonlarla, do-
laylı yollarla ve davranışlarla
ifade etmeye çalışırlar. Bu
durum onları da muhatabını
da zorlar. Konuşmalar anla-
mak için dinlendiğinde sorun
çözölmüş olur.

Anlaşılmayan ve ifade edil-
meyen duygular yok olmaz,
aksine daha çok büyürler.
İnsanoğlu sorununun ve
duygusunun yüküyle dolu
olduğu zaman çözüm, öneri

**Anlaşılmayan ve ifade
edilmeyen duygular
yok olmaz
aksine daha
çok büyürler.
İnsanoğlu
sorununun
ve duygusu-
nun yüküyle
dolu oldu-
ğu zaman
çözüm, öneri
ve eleştirilere
kapalıdır. Kişi
duygusunu
ifade ettiği
ve anlaşıl-
dığı zaman
kendinden
muhatabına,
sorundan çö-
züme geçme-
ye başlar.**

ve eleştirilere kapalıdır. Kişi
duygusunu ifade ettiği ve
anlaşıldığı zaman kendinden
muhatabına, sorundan çözü-
me geçmeye başlar.

Kendini ve duygularını ifade
ettiği zaman duyulduğunu
hisseden kişi ile dinleyen kişi
arasında ilişki gelişir, söyle-
dikleri dinlenen kişi muha-
tabını dinlemeye, duymaya
başlar. Aralarında paylaşım
başlar. Kişi soruna yönelik
karşıdan gelen çözümlere
açık olur. Hatta duyguların-
ın yükünden sıyrıldığı için
çözüm üretme sorumluluğu
alır. Duyguların anlaşılması
ve ifade edilmesi ile beklenti-
nin karşılanması kolaylaşmış
olur. Kişinin duygusal ve kişi-
sel sınırları netleşir. Zaman,
sağlık, emek ve enerji açısın-
dan kazanç sağlanmış olur.

İyi bir dinleyici olmak kadar
kendini doğru bir şekilde
ifade etmek adına neyi, ne
zaman, nerede ve ne şekilde
söylemenin uygun olacağına
karar vermek de çok önem-
lidir. Kendi meşguliyetimiz,
yorgunluğumuz, yoğun duy-
gularımız, gerginliğimiz vs.
varsa o an iyi bir dinleyici ol-
mayı başaramayabiliriz. Böy-
le zamanlarda muhatabımı-
za "Seni dinlemek istiyorum,
biraz sakinleşmeye ihtiyacım
var, daha sonra konuşsak
olur mu?" dersek hem kendi-
mizi önemsemiş, karşımızda-
kine de önemli hissettirmiş
hem de konuşmak için uy-
gun zaman belirleyerek an-
lamayı kolaylaştırmış oluruz.

Unutmayalım ki düşüncelere
dokunmak önce gönüllere
dokunmayla başlar...

BEN'İM TÜKEN- MESİN!

SEDAT DEMİR

Uzman Pedagog/ Aile Danışmanı

Ben, bireyin kendini algılamasıdır. Benin güçlü olması, bireyin mutlu olması bakımından çok önemlidir. Ancak güçlü olabilen ben kendisine ve çevresine yardımcı olabilir. Oluşturmak istediğimiz bencil bir benlik değil elbette. Oluşturmak istediğimiz benlik; öncelikle kendisine saygısı olan, kendisi için bir şeyler yapan, kendi iç dünyasıyla ve çevresiyle uyum içerisinde yaşayan bir benliktir. Bu nedenle bireylerin önce kendilerini sevmeleri, kendileriyle barışık olmaları ve herkesten önce kendileri için bir şeyler yapmaları gereklidir. Aksi takdirde belli bir zaman sonra ne kendilerini ne de başkalarını memnun

edemediklerini görmeleri kaçınılmaz olacaktır.

Toplumumuzda kendinden çok başkası için yaşayan, onların mutluluğu için kendi istek ve ihtiyaçlarından vazgeçen kim var? Hep bir ağızdan "Anneler!" dediğini duyar gibiyim. Evet, maaşlefe kendisinden başka herkesi mutlu etmeye çalışan annelerin sayısında sürekli bir artış gözlemlemekteyiz. Çocuğuna daha güzel, daha rahat, daha güvenli bir hayat sunma konusunda birbiriyle yarışan anneler; çocuklarını adeta laboratuvar ortamında yetiştirmeye çalışmakta, çocuklarının her istediğini yaptıklarında onlara daha güzel ve sağlıklı yaşam sunacaklarını düşünmektedirler.

Anneler evin hizmetçisi/ hizmetkârı olmayı seçmemeli; evde, hayatta herkes kadar yaşama, hizmet alma ve önemsenme hakkı olduğunu unutmamalıdır. Kendilerine zaman ayırmalı, hayatın merkezine kendilerini koymalıdır.

Çevredeki bütün uyarıları kontrol etmek, çocuklarının karşılaşacağı her türlü olumsuzluğa karşı önlem almaya çalışmak, çocukların çabalarına dolayısıyla çabaları sonucu elde edeceği başarı ve kazanımlara da engel olmaktadır. Çocukları için saçını süpürge ettiğini düşünen anneler aslında hem kendilerini yormakta hem de çocuğunun hayata hazırlanmasını yavaşlatmakta ya da engellemektedir. Çocuklarını aşırı koruma ve kontrol altına alan, onların yapması gereken işleri de kendileri yapan, çocuklara sorumluluk vermeyip onların sorumluluklarını da kendileri yerine getiren anneler; ne yazık ki çocuklarının başarı duygusu-

sunu çalmakta ve bir şeyler başarma ihtimallerini ellerinden almaktadırlar. İşin onlar açısından daha vahim tarafı; göz bebeklerini, kendilerinin varlık sebebi hâline getirdikleri çocuklarını da henüz birey olamadan tüketmeleridir.

İç içe geçmiş ilişkiler bağıllık ve destek sağlasa da aşırı koruma ve yakınlık, bireysel gelişimin önünde bir engeldir. Ne yazık ki anneler bu süreçteki bağıllık ve koruma ile çocuklarını kendilerine; destek ve yakınlıkla da kendilerini çocuklarına bağımlı hâle getirmektedirler. Aynı zamanda başkalarının iş ve sorumluluklarını da yüklenedikleri için taşıma sınırını aşarak kendilerini gereğinden fazla yormakta ve gereğinden önce tüketmektedirler. Çocuklarının gelişimini sadece fiziksel gelişimden ibaret zanneden anneler; onlara fiziksel kolaylıklar sağlamayı görev saymakta ve bütün imkânlarını, bütün kaynaklarını yakın çevresiyle birlikte muazzam bir işbirliği içerisinde çocuklarını rahat ettirebilmek için seferber etmektedirler. Bu seferberlik telaşı içerisinde yaşam merkezine çocuğunu ve daha da fazlası çocuğunun fiziksel gelişimi ve rahatlığını koyan, bu duruma bağlı olarak da kendine zaman ayıramayan anneler; belli bir zaman sonra da aşırı yorgunluk, stres, strese bağlı fiziksel ve duygusal sorunlar yaşamaya başlamaktadırlar.

Mutlu ve dengeli bir ailenin oluşması; kendini tanıyan, kendisiyle barışık bireylerin varlığına bağlıdır. Çocukları

yetiştirirken amaç onlara hayatı sunmak değil, onları hayata hazırlamak olmalıdır. Çocukların ileride kendilerine ait, kendilerinin yönetebildiği bir yaşam oluşturabilmele-ri annelerin çocuklarını bu amaç doğrultusunda yetiştirmelerine bağlıdır. Bu tutum çocukların kendilerini tanımalarına, kendileri olmalarına katkı sağlayacaktır. Bu şekilde oluşturulan benlik de doğru seçimler yapmalarının, aile kurabilmelerinin ve mutlu olmalarının kapılarını açacak anahtar olacaktır. Bu anahtarı onları verebilmek de ancak kendini gerçekleştirmiş ebeveynler sayesinde

Ne yazık ki anneler bağıllık ve koruma ile çocuklarını kendilerine; destek ve yakınlıkla da kendilerini çocuklarına bağımlı hale getirmektedirler.

mümkündür. Bu nedenle anneler çocuklarına aşırı korumacı davranmayı bırakmalı; aile içerisinde eş dâhil herkesin sorumlulukları, görev alanları belirlenmeli, anneler çocuklarının ve ailenin diğer bireylerinin sorumluluklarını üzerlerine almamalı, bilakis herkesin sorumluluklarını yerine getirmelerinde etkin rol oynamalıdırlar. Her sorunu çözme görevini üstlenmek yerine öncelikle çocuklardan başlayarak birlikte yaşadıkları diğer kişileri de sorun çözme sürecine dâhil etmelidirler.

Anneler evin hizmetçisi/hizmetkârı olmayı seçmemeli; evde, hayatta herkes kadar yaşama, hizmet alma ve önemsenme hakkı olduğunu unutmamalıdır. Kendilerine zaman ayırmalı, kadın olduklarını, birey olduklarını ve kendilerine ait bir yaşam alanı oluşturmalarının kendilerini fark etme açısından gerekli olduğunu unutmamalıdırlar. Keyif aldıkları etkinlikleri gerçekleştirme haklarının olduğu bilincinde olmalıdırlar. En önemlisi de bu durumu uygulama gücünü kendilerinde bulmalı ve uyguladıktan sonra da suçluluk duymamayı, iyi hissetmeyi başarmalıdırlar. İşte bunu başardıklarında kırmızıyı, maviyi, sarıyı, yeşili, moru, siyahı ve tüm renkleri aslında ne kadar da sevdiklerini; en önemlisi de kendilerinin ve de herkesin saygı duyduğu, önemseydiği, güçlü ve mutlu bir ben olduklarını fark edeceklerdir. İşte o zaman çocuklarına ve çevrelerine en büyük katkısı ve en güzel hediyeyi vereceklerdir. Denemeye değer mi?

misafiri aziz bildiği kadar
yoksulluğunu bilemeyen
Hikmet Teyze
BETÜL ŞATIR

Dişlerinin düzensizliği, konuşmasına ılık sesleri katıyordu. Ağzında oluşan karanlığın o da farkındaydı. Ki her cümlesini ellerini ağzına götürerek kuruyordu. Yaşı oldukça ilerlemiş bu köylü kadından kimseler dişlerinin inci tanesi gibi olmasını beklemiyordu zaten. O yine de eski insanların görünmez bir nişan gibi göğsünde taşıdığı mahcubiyetle utanıyor, sıkılıyordu konuşurken. Yeşili sönmüş gözlerinden insanı kuşatan, güvende hissettiren bir sevgi yayılıyordu etrafa. Zamanlı zamansız ıslanan gözlerini yaşmağının bir ucuyla silerken ağladığını zannetmesinler diye bütün yüz hatlarıyla can-ı gönülden tebessüm ediyordu.

Yanına yaklaşan torununu, saçlarını okşamadan göndermiyor; sevginin ne kadar zahmetsiz ne kadar pahasız ne kadar kendiliğinden olacağını dünyaya öğretir gibi içten davranışlarda bulunuyordu.

Gelen giden herkesin hatırını soruyor, aç olup olmadıklarını öğrenmeye çalışıyordu. Camiye gelen ziyaretçileri kendisine emanet gibi görmesi, güzel gönlüne yük etmesi tuhafına gitmişti. Elinde bir ekmek çıkışı vardı. Pamuklu bez örtüden yayılan mis gibi somun kokusunun fark edilmemesi imkânsızdı. Yorgun elleri ile yaptığı ekmekleri ikram etmek konusunda istekli ve cömert oluşu karşısındakileri gülümsetiyor, memnun ediyordu.

Elmalı, birçok beldemiz gibi evliyalar kenti idi. Sinân-ı Ümmî ve Vahab-i Ümmî, Elmalı'nın en çok ziyaret edilen âlimlerindendi. Ağaçların, kesik taşların kol kanat gerdiği makamlarına insanlar sürekli ziyaretlerde bulunuyorlardı. Namaz vakitlerinin hemen akabinde bir Fatiha serinliği, bir Yasin molası vermek müminlerin kalbine iyi geliyordu.

Hikmet Teyze, Sinân-ı Ümmî Hazretleri'nin hemen kapı komşusu sayılacak küçük bir taş evde yaşıyordu. Bir, bilemedin iki göz odası olan evin sınırlı bahçesine sevdiği meyve ağaçlarından dikmişlerdi eşiyile. Rahmetli eşinin hatırası olan bu ağaçlarda yetişen meyvelerden insanlara teklifsizce ikram ederken can yoldaşının ru-

huna hediyeler yollamanın sevincini duyuyordu belli ki. O küçük evde oğlu ve gelini ile dünya hayatının ne çilesi varsa çekilecek; türlü şükürü varsa edilecek günlerini geçirmeye çalışıyordu. "Hem babadan hem kocadan öksüzüm." diye anlattığı hayat hikâyesinin içinde ömür denen çileyi; kendi çilesine aldırmandan aldığı nefeslerine, sıhhatine, bu gününe ve dününe şükrederek geçirmeyi âdet edinmişti. Gelen gidenlerin ziyaret esnasında yanlarına usulca yaklaşip hatırlarını soruyordu: "Kimlerdensiniz?", "Nerelerden geldiniz?" İnsanlardan aldığı cevaplara sayısız dualar ve tebessümler iliştiyerek yalnızlığını gideriyordu belki de. Unutmaya çalıştığı acılarına katık ediyordu gelen gidenin kalabalığını.

Pamuk ipliğinden dokunmuş kareli kumaş parçasının içinde sıcaklığını muhafaza ettiği ekmeklerini karnı acıkmış olanlara sunmak, onun elin-

den gelen en büyük hayır ve berekettendi. Bahçesine, göçüp geldiği uzak diyarlarda alışık olduğu üzere tandır fırını yapmışlardı eşi sağ iken. Bahçede fırını taşlarla örerkirken "Allah eşimizle-dostumuzla, fukara yoksul kimselele ekmeğimizi paylaşmayı nasip etsin." diye dualar etmişlerdi. Rahmetli olan eşinin damarlı elleri dualar edip yüzüne kapanıyordu daha dün gibi. Fırının her taşı bereket ve misafirleri doyurmak adına kanatlandırılmış dualarla örülmüştü. Fakire fukaraya çare, aç olana lokma olmayı temenni ederlerken kendi yoksullukları akıllarına hiç gelmiyordu.

Sürekli şükürden ve kanaatten beslenen ömürlerinde yokluk, ancak dışarıdan bakanların onların üzerinde görebileceği bir şeydi. Ne kadar dikkat kesilseler yoksul olduklarını fark edecek kadar şükürsüz olmaları mümkün değildi. Rıza dolu ömürlerinde yok olanın farkına varma-

Elmalı, birçok beldemiz gibi evliyalar kenti idi. Sinân-ı Ümmî ve Vahab-i Ümmî, Elmalı'nın en çok ziyaret edilen âlimlerindendi. Ağaçların, kesik taşların kol kanat gerdiği makamlarına insanlar sürekli ziyaretlerde bulunuyorlardı.

Gelen giden herkesin hatırını soruyor, aç olup olmadıklarını öğrenmeye çalışıyordu. Camiye gelen ziyaretçileri kendisine emanet gibi görmesi, güzel gönlüne yük etmesi tuhafına gitmişti. Elinde bir ekmek çıkışı vardı. Pamuklu bez örtüden yayılan mis gibi somun kokusunun fark edilmemesi imkânsızdı.

ları için çok olanın şükrünü ödeyip bitirmeleri gerekiyordu ve bu onlar için imkânsız bir şeydi. Hâlihazırda sahip olduklarına şükretmek, ne ödenmez borçtu.

Batman'dan terör nedeniyle göçmüşlerdi Antalya'ya. Sevdiklerini, doğdukları topraklarını bırakıp ekmek derdi ile gurbet diyarlara gelmişlerdi. Ama bu iki güzel Allah dostuna komşu olmak kısmet olunca kendilerini yabancı hissetmedikleri, iğreti olarak görmedikleri bir merhamet mevsiminin ortasında bulmuşlardı. Cami çok yakınlarında olunca beş vakit duydukları ses onlara hiçbir zaman gurbet hüznü yaşatmamıştı. Küçük evlerinde inşaat işlerinde çalışarak ve

bağlarda, bahçelerde gündelikçilik yaparak çocuklarını büyütmüşler; ömürlerinin sonlarına neredeyse gelip dayanmışlardı.

Eşini kaybedeli dört sene olmuştu onu tanıdığımız yaz. Zayıf bedeni bu kaybı anlatırken düşüverecek sanırsınız. Gün dediğimiz vakit bütünlüğünü türbeye gelip gidenlerin selamlaşmalarıyla, hâl-hatır ifadeleriyle geçiren bu yaşlı kadının yorgunluğu; üzerine giydiği bol penyeye, çiçekleri solmuş basma eteğe de sirayet etmişti sanki. Zaten onu tanımayı isteme, sonra başkalarına onu anlatma fikrime, ağırlıklı olarak onda bulunan çok yerinde olan kederi, beni iteklemiş olmalı sanıyorum. Fakat

onun farkında olmadığı bu keder sadece yüz çizgilerine ve düşmüş omuzlarına yansımıştı. Konuşunca insanlar, neşeli ve kimseyi kırmak istemeyen sevgi dolu bir insanla karşılaşılıyordu. Elinde aşınmış ahşap bir tespih, dilinde sürekli dönen dualar ve ayetler onu pür neşe, dinç ve sıhhatli tutuyordu belli ki. Ama ancak kalbiyle bakmayı bilenler, hücrelerine sinmiş kırıklıkları ve keskin kokulu hüznüleri fark edebiliyordu. Kalbi atıyor, nefes alıyor, onu bu hayatta bir biçimde yaşıyor sanabilirsiniz bakınca ama en hayat dolu yanlarını sevdikleri ve geride kalanlarla birlikte bırakmış olduğunu anlamamız zor olmasa gerek. Aynı gömüte, aynı toprağın

altına giremediği için o hâlâ aramızdaydı belli ki.

Simasına bir zaman baktığınızda içinizde hiç kaybolmayan o iyilik coşkusu yüzünden okuduğunuz nadir insanlardan biri Hikmet Teyze. Merhamet, masumiyet, buna ilaveten naif bir deneyimsizlik hâli... Ağır aksak, hüzünlü kelimeleriyle sizi güldürmeyi, sevindirmeyi murat ediyordu aslında. Cümlelerini ilk gençlik utançına benzer bir mahcubiyetle bitiriyor ve karşısında onu dinleyen kişinin içine bir damla gözyaşı gibi, bir yoksulluk sızısı gibi süzülüyordu. Kafamdan geçen hiç bir kelime onun saflığını, masumiyetini anlatacak bir cümleye dönüşemeyecekti ve ne kadar zorlasam hafızamda karşılık gelecek bir ifadeye rastlamayacaktım anlaşılan.

Onu yakından tanımama vesile olan, bir itikâf hikâyesi idi. Babam ve beş arkadaşı Ramazan ayında itikâf için Elmal'ı, Elmal'da da Sinân-ı Ümmî Hazretleri'nin medfun bulunduğu türbenin yakınındaki camiye seçmişlerdi. Müftüden gereken izinleri almışlar. Ramazan-ı Şerif'in son on günü ellerinden geldiği kadar ibadet ve ilimle meşgul olmuşlardı.

Çok feyizli çok bereketli bir itikâf döneminin sonuna yaklaşırlarken itikâfın bitmesine birkaç gece kala, yanlarında getirdikleri erzakın bittiği bir sırada tanışmışlar Hikmet Teyze'yi. Sınırlı miktarda yeme içme hassasiyetlerine rağmen ellerindeki malzeme tükenmiş. Dünya işi ile meşgul

olmayalım, kuru üzüm ve su ile sahur edelim dedikleri gece kapıları çalmış. Alışık olmadıkları sahur vaktinde kapının çalınması onları epeyce telaşlandırmış. Kapıyı açtıklarında karşılarında utangaç bir çocuk gibi Hikmet Teyze'yi görmüşler. Elinde sıcak ekmekler ve serin bir ayran sürahisi ile kapıda belirmiş.

Babam, "Teyze Allah razı olsun da seni hangi rüzgâr attı bu vakitte?" diye sormuş. Hikmet Teyze: "Rüyamda Efendimizi gördüm. 'Benim cami içerisinde itikâf ibadetini yapan altı tane misafirim

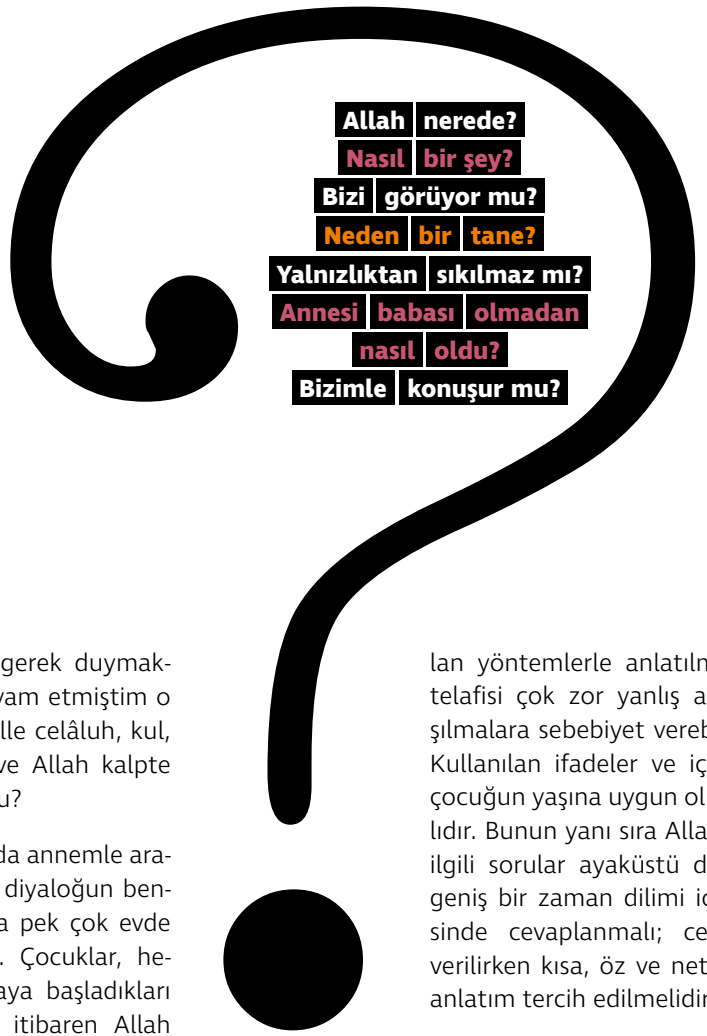
Simasına bir zaman baktığınızda içinizde hiç kaybolmayan o iyilik coşkusu yüzünden okuduğunuz nadir insanlardan biri Hikmet Teyze. Merhamet, masumiyet buna ilaveten naif bir deneyimsizlik hâli...

var. Onlara sıcak ekmeklerinden götürsen ne güzel olur.' dedi bana. Güzelliğinden yüzüne bakamadım. Ay yüzü parlak bir şavk saçıyordu etrafa, nuru bütün gecemi aydınlattı." diyerek gözlerini silmiş ve ekmekleri babamın kucağına bırakivermiş. Hikmet Teyze ağır adımlarla evine doğru ilerlerken arkadaşları da babam da yaşadıkları bu hadiseye inanmamışlar. Duygusal anlar yaşamışlar. "Ekmekler neredeyse boğazımızdan zor geçti." diyerek olayı bizlere bayram sofrasında ağlayarak anlatmıştı babacığım. Bayram sabahı feyizli bir hüznle başlamıştı bizler için. Aktarılan hatıranın bile uzun süre tesirinde kalmıştık. Babamızın dönüşünün sevinci, bir arada oluşumuzun mutluluğu boğazımızda düğümlemişti şaşkınlıktan. Bu yaşanan içli olay ne güzel, ne ibretli, ne hoş fakat ne kadar hüzünlü gelmişti hepimize. Sadıklarla beraber olmak, ibadetlerle meşgul olmak, ne kadar değerli, ne kadar anlamlıydı bu hadisenin öğrettiği üzere. Tüm dünya nimetlerinin üzerinde bir tat bırakıyordu ağızda ve tarifsiz bir lezzete sahipti Allah için zamanını ayırmak, onun zikri ile meşgul olmak.

Bu olayın üzerinden geçen her yaz mevsiminde bir ya da iki kez ziyaret etmeye başlamıştık Hikmet Teyze'yi. Onun cömert gönlü, yoksulluğuna aldırmayan neşesi, garipliğini unutmuş tevekkülü onu her gördüğümüzde yeni bir şeyler öğretiyordu bizlere.

AYŞE MACİT

DKAB Öğretmeni

NE desem şimdi?

Çocukluğumda an-
neme sorduğum
ve cevabını yıllar
sonra da aynen
hatırladığım bir soruydu: "Al-
lah nerede?"

Annem doğruluğundan hiç
şüphe duymaksızın şu cevabı
vermişti soruma:

- Allah celle celâluh, inanan
kullarının kalbindedir kızım.

Annem için bu cümledeki
kelimelerin anlamlarıyla ilgi-
li ön bilgilerim, cevaptan ne
anladığım ve yaşımın buna
uygun olup olmadığının bir
anlamı var mıydı bilemiyo-
rum ama o, sahip olduğu
inanç ve edindiği Anadolu
pedagojisiyle verdiği cevap-
tan emindi. Bu cümleyi duy-
duktan sonra aklımda onlar-
ca soruyla ve pek çoğunu

sormaya da gerek duymak-
sızın yola devam etmiştim o
zamanlar. Celle celâluh, kul,
Allah neydi ve Allah kalpte
nasıl oluyordu?

Çocukluğumda annemle ara-
mızda geçen diyalogun ben-
zerleri aslında pek çok evde
de yaşıyor. Çocuklar, he-
nüz konuşmaya başladıkları
zamanlardan itibaren Allah
kavramını sorgulamaya başlı-
yorlar. Çünkü insan, fitraten
Allah'ı bulma ve O'nu kabul
etme özelliğiyle yaratılmıştır.
Her çocukta Allah'a bir yöne-
liş vardır ve zamanı gelince
ortaya çıkmayı bekler.

PEKİ, NE DİYELİM ŞİMDİ?

"Allah nerede?", "Nasıl bir
şey?", "Bizi görüyor mu?",
"Neden bir tane, yalnızlıktan
sıkılmaz mı?" "Annesi babası
olmadan nasıl oldu?" vb. pek
çok soruyla muhatap olabi-
lirsiniz eğer etrafınızda bir
çocuk varsa. O hâlde, ilk ba-
kışta cevapları kolay gibi gö-
rünse de gerçekte çok derin
manalar içeren bu sorulara
nasıl cevap vermeliyiz?

Öncelikle belirtmekte yarar
var ki; çocuklara bir konu-
nun yetişkinler için kullanı-

lan yöntemlerle anlatılması
telafisi çok zor yanlış anla-
şılmalara sebebiyet verebilir.
Kullanılan ifadeler ve içerik
çocuğun yaşına uygun olma-
lıdır. Bunun yanı sıra Allah'la
ilgili sorular ayaküstü değil
geniş bir zaman dilimi içeri-
sinde cevaplanmalı; cevap
verilirken kısa, öz ve net bir
anlatım tercih edilmelidir.

Çocuğun soruları cevaplanır-
ken onun hazır bulunuşluk
düzeyine dikkat edilmelidir.
Allah inancı için çocuklukta
var olan kritik zamanlar es
geçilmemeli, zamanı gelme-
den de bazı konulara deği-
nilmemelidir. Çocuğun Allah
ile ilgili merakı, vaktinde ve
yeterince karşılanmalıdır.

İnanç eğitime çocuk anne
karnındayken başlanabilir.
Anne, karnındaki bebeğiyle
kurduğu diyaloglara Allah ile
başlayan cümleleri ekleyebi-
ler. Bundan sonraki süreçte
de bebeği kucağa alırken
dualar okumak, tekbirlerle
uyutmak çocuğun ileriki ha-
yatı için güzel telkinler ola-
caktır.

2-3 yaş döneminde bebeğe
ilk öğretilecek cümle "Lâ
ilâhe illallah." olmalıdır. Bu

**Çocuğun soru-
ları cevaplanır-
ken onun hazır
bulunuşluk
düzeyine dik-
kat edilmelidir.
Allah inancı
için çocuklukta
var olan kritik
zamanlar es
geçilmemeli,
zamanı gel-
meden de bazı
konulara deği-
nilmemelidir.
Çocuğun Allah
ile ilgili merakı
vaktinde ve
yeterince karşı-
lanmalıdır.**

cümle onun ruhuna tesir edecek, yıllar sonra edineceği dinî hassasiyetin ve Allah inancının temeli böylece atılmış olacaktır.

4-6 yaş döneminde çocuklar Allah'ı, gördükleri ve bildikleri bir şeye benzeterек anlamaya çalışırlar. Çocuk Allah'ı sakallı bir dedeye, bulutların üstünde bir varlığa benzeterек anlamlandırmaya çalışabilir. Bu durum onların somut bir algıya sahip olmalarından dolayı gayet normaldir. Dolayısıyla bu yaş grubundaki çocuğa

Allah'ı bizzat kendi özellikleriyle değil, yarattığı varlıkların özelliklerinden bahsederek anlatabiliriz. Allah'ın varlıkları nasıl yarattığı, zamanı, yeri gibi ayrıntı konulara girmeksizin çocuğun gördüğü, dokunduğu, hissettiği her güzel şeyi var edenin Allah olduğunu yeri geldikçe vurgulayarak onun zihninde ve kalbinde Yüce Yaratıcı'ya karşı iyi hisler oluşturabiliriz. Bu dönemde dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan biri çocuğun Allah'la kesinlikle korkutulmamasıdır. Yaptığı yaramazlıklar

Çocuk Allah'ı sakallı bir dedeye, bulutların üstünde bir varlığa benzeterек anlamlandırmaya çalışabilir. Bu durum onların somut bir algıya sahip olmalarından dolayı gayet normaldir.

asla günah olarak ifade edilmemeli, Allah'ın bunlardan dolayı onu cehennemine atacağı, taş yapacağı, cezalandıracağı vs. kesinlikle söylenmemelidir. "Allah elimizdeki nimetleri alsın da gör!", "Beni üzersen Allah da beni senden alır." gibi çocuğun ruh ve inanç dünyasına çok büyük zararları olacak ifadelerden kaçınılmalıdır.

7-10 yaş arasındaki çocuklar somuttan soyuta bir geçiş sürecini yaşarlar. Bu süreçte onlara Allah'la ilgili bazı soyut açıklamalar da yapılabilir. Örneğin; Allah'ın her yerde ve kendilerini her zaman gören, gözetten bir varlık olduğu anlatılabilir. Allah'ın emrettiği ahlaki ilkeler de en etkili bir şekilde bu yaş döneminde kazandırılabilir.

10-14 yaş dönemi çocuklar, Allah'ın varlığı ve O'nun yarattıklarıyla ilgili şüphe duymaksızın bir inanç süreci yaşarlar. Bu dönem çocukları için yapılması gereken şey inanç gereği yapmak istedikleri ibadetler konusunda onlara yardımcı olmaktır.

14-15 yaş civarında ergenlikle birlikte inanç konusunda tekrar bir sorgulama ve ret süreci başlayabilir fakat bu durum geçicidir. Bu dönemde çocuğun sorgulamaları yargılanmaksızın sağlıklı bir şekilde cevap bulursa şüphesiz bir imana dönüşecektir. Biz ebeveynlere ve eğitimcilere düşen en önemli görev ise; çocuk hangi yaş grubunda olursa olsun ona, Allah'ın bir emaneti olarak bakmak ve Allah'ı anlatma sorumluluğu hissetmektir.

YRD. DOÇ. DR. ESRA SOLMAZ

Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Psikiyatristi

Çocuklarda öfke nöbetleri

Ö

fke, engellenme, istenmeyen sonuçlar ya da beklentilerin karşılanmaması durumlarında ortaya çıkan doğal bir duygudur. Kontrol edilemediğinde ise

olumsuz davranışlara yol açabilir. Yetişkinlerde bile baş edilmesi zor bir duygu iken çocuklarda öfke, zaman zaman çok yoğun yaşanabilmektedir. Beklemeye tahammül etme becerisi henüz yeterince gelişmediğinden, yaşamın ilk aylarında bebekler ihtiyaçlarının hemen karşılanmasını isterler, karşılanmaması durumunda öfkelerini ağlayarak, çırpınarak ifade ederler. Büyüdükçe ihtiyaçlarını ertelemeyi öğrenirler, öfkeyi ve diğer duygularını tanımaya başlarlar. Dil gelişimi ile beraber duyguları ifade etmek de kolaylaşır.

Sağlıklı bir çocuğun gelişiminde, öfke nöbetleri özellikle 2-4 yaş aralığında görülebilir. Bu dönemde çocuk hem kendini hem de çevreyi keşfetmeye çalışır. Hemen her şeyi kendisi yapmak ister, müda-

hale edilmesinden hoşlanmaz. Bu da kendini yeterli hissetmesi ve bireyselleşmesine katkı sağlar. Merak ve keşfetme duygularının en yoğun olduğu bu dönemde, konulan kural ve sınırlara itiraz eder, anne ve baba ile çatışmaya başlar. Yaşadığı gerilim, öfke nöbetlerine yol açabilir. Öfke nöbetinde çocuk, bağırma, ağlama, kendini yere atma, kendine vurma, kafasını bir yere vurma, nefesini tutma, elindekileri fırlatma, kusma, diğer kişilere saldırma, ısırma gibi davranışlar sergileyebilir. Çocuğun yorgun, keyifsiz, acıkmış ya da hasta olduğu durumlarda bu nöbetler daha sık görülebilir. Basit bir durum bile öfkelelerini tetikleyebilir ve öfke nöbetine yol açabilir. Bu durum aslında çocuğun yaşadığı dış dünyaya uyum sağlama çabasının bir parçasıdır ve bu yaş dönemlerinde normal kabul edilmelidir. Anne ve babanın tavrı, bu davranışların kalıcı olup olmayacağının belirlenmesinde önemlidir. Anne ve baba öfkenin doğal bir duygu olduğunu bilmeli, çocuğun duygularını anlamaya çalışmalıdır.

Her ne kadar belirli yaş dönemlerinde öfke nöbetleri normal kabul edilse de; bu yaş dönemleri dışında görülmeye devam ediyorsa, ebeveynler çocuğun öfke nöbetleriyle başa çıkamıyorsa, çocuğun kendine ve etrafa zarar verici davranışları engellenemiyorsa, çocuğun hayatında bazı stres etkenleri varsa (kardeş doğumu, yeni bir kreşe başlama, boşanma, taşınma gibi) bu durumlarda mutlaka bir çocuk psikiyatristinden yardım alınmalıdır.

Anne ve babanın çocuğun davranışlarına tepkisi çok önemlidir

Çocuk öfke nöbeti yaşarken anne ya da baba çocuğun yanında kalmalı ve mümkün olduğunca sakin bir şekilde beklemelidir. Böylelikle çocuk yalnız olmadığını hisseder. Ancak zorlandıklarını hissettiklerinde geçici bir süre çocuğun yanından ayrılmak daha uygun olabilir. Çocuğu sakinleştirmeye çalışmak ise öfkesini iyice artırabilir. Böyle bir durumda sakin kalabilmek bazen çok güç olsa da çocuğun öfkeyle baş etmeyi öğrenmesi ve olumsuz davranışlarını pekiştirmemek için önemlidir. Eğer ebeveyn de çocuğa öfke ile yaklaşır ve karşılık verirse çocuğun öfkesi yatışmaz, kendini daha çaresiz ve gergin hisseder. Korkutma, cezalandırma gibi davranışlar da ileriye yönelik pek çok olumsuz sonuca yol açabilir. Eğer çocuk çok hareketli değilse ebeveyn ona sarılabılır ve çocuğun sakinleşmesine yardımcı olabilir. Çocuklar sorunlarla baş ederken ve tepki verirken etraflarındaki yetişkinleri örnek alırlar. Öfkesini kontrol etmekte zorlanan bir ebeveynin çocuktan bunu beklemesi çok da gerçekçi değildir. Ebeveynler çocuklarının nasıl davranmasını istiyorlarsa kendileri de o şekilde davranmalıdır.

Bazı konularda çocuğa seçim hakkı vermek, inisiyatif kullanmasını sağlamak kendini ifade etmesine yardımcı olacağı için öfke duygusunu azaltabilir. Kural koyarken nedeninin mutlaka açıklanması ve mümkünse çocuğun da fikrinin alınması önemlidir. Bu şekilde kuralı daha iyi anlayıp benimseyebilir.

Sürekli "hayır" diyerek engellenmesindenense yaşadığı ortamın uygun şekilde düzenlenmesi daha doğrudur. Farklı bir ortama girilecekse buradaki kurallar hakkında önceden bilgilendirilmesi gerekir. Parktaki bir arkadaşına zarar verirse hemen eve dönmeleri gerektiği baştan söylenirse çocuğun uyumu kolaylaşır.

AKILDA TUTULMASI GEREKENLER

- 1 | Çocuğa öfkeyle yaklaşmamak, sakin kalıp çocuğun sakinleşmesini beklemek,
- 2 | Koyduğunuz kurallara bağlı kalmayı sürdürmek, aşırı tavizkâr davranmayıp tutarlı davranmak,
- 3 | Çocuğa iyi gelecekse ona sarılmak,
- 4 | Çocuk sakinleştikten sonra duygularını ifade etmesine fırsat vermek, davranışının sonuçları hakkında konuşmak, beraber farklı çözüm yolları bulmaya çalışmak,
- 5 | Öfke kontrolü konusunda attığı adımları takdir etmek.

Akıllı TAŞ

DR. HAFSA FİDAN VİDİNLİ

Ne demişler; "Bir deli kuyuya bir taş atmış, kırk akıllı..." Akıllı olsalar uğraşmazlar, aman sende! Her söz ataların sözü değil demek ki her ata da söz sahibi değil veya. İşte böyle. İstedim ki kuyuda benim de bir taşım olsun.

Geçen gün annem: "Telefon geldi doktordan, randevumuzu unutmuşuz. Hadi bir çıkalım. Hem biraz hava alalım." dedi. Pek bir sevindim. Yolda yürürken yağmur çiselemeye başladı. Güneş nereye gitti göremedim. Kendimi atıvermişim yere, derin derin içime çektim kokusunu toprağın. Toprağı avuçladıkça daha bir kıvamlı geldi kokular burnuma, mis gibi. Annem tutup çekti kolumdan. "O kadar hevesli olma oğlum, nasılsa gireceğiz toprağa!" deyip kaldırdı beni zorla. O zaman da kokuyu alacak mıyım? Ya da toprak benim kokumu mu almaya başlayacak o zaman? Anneme sormadım.

Karşıdan bir teyze geliyordu, neydi adı şimdi unuttum. Gözü kusur bağışlamaz, gönlü küsurda. "Ah komşu ah!" dedi, dertli bir saz gibiydi kulaklarıma çalınan sesi. "Ağlama ölü için ağla deli için." diye boşuna dememiş atalarımız. Üstü başı çamur içinde çocukcağızın, hem elindeki telefon da ıslanmış!" "Aman Halime Hanım, o nasıl söz öyle!" diye sitem etti annem. Hatırladım, Halime idi adı, hiç hâlden anlamaz ya neyse. Çok üzülürdü annem bana söylenenlere, o gün de üzüldü, ne gereği varsa. Ne demekmiş; ölünün acısı zamanla küllenirmiş de delininki bâkiymiş. Kim bakayım bu bâki! Hüvelbâki!

Atasözlerinin de hiç arkası kesilmemiş, namımız yürümüş yıllarca. "Çocukla çocuk ol, deliyle deli olma." demişler mesela. Nedendir bilmem bu ayrıştırma. Çocuk biraz deli, deli biraz çocuk değil mi? Sonra, "Birine kırk gün deli dersens deli olurmuş." Yok daha neler! Kırk gün, "Akıllı" deseler ya bana da, o kadar kolaysa.

Geçenlerde aile meclisinde konuşulurken duydum; çok uykusuz kalan insan da deli gibi davranırmış, ne yaptığını bilmez, makul kararlar alamazmış. Günlere uyudum bu yüzden, uyuya uyuya büyür belki aklım. Yine de olmadı, önceki gün mahalleye çevik olan kuvvetten gönderdiklerine göre. "Mahallenin delisi!" diye bağıırıyordu bana onca akıllı, ellerinde akıllı telefonlarla fotoğraflarımı çekiyorlardı. "Taş atayım da izi kalsın akıllarında." dedim, taş bulamayınca kaldırım taşlarına dayandım. Bir iki uğraşınca sökülüverdiler. Belediye bu, polis göndermiş işte, etraftan bir iki dükkân camı kırılınca. Kırk akıllı tutamadı beni hırslanınca. Siz hiç "mahallenin akıllısı" denildiğini duydunuz mu birisine? Velev ki o mahallenin en akıllısı olsun. Kimse akıllıları eliyle işaret ederek

göstermez. Kimse de eliyle işaret edilerek gösterilmek istemez. Velev ki deli olsun. İyi tarafını da görmedim diyemem gerçi namımın. Mahalleyi slogana boğmama rağmen polis beni sürükleyip götürmedi. O gün en sert müdahaleleri; "Aman sende! Deli işte!" demek oldu.

Son günlerde mahallede değil evde de herkes bir akıllı telefondur tutturmuş gidiyor. Elinde akıllı telefon olanı herkes işaret ediyor. Sırf insanoğlu değil demek ki akıl sahibi. Bu nasıl bir şeyse hoş sohbet bırakmadı yalnız evde. Babam iş dönüşü hâl hatır sorardı önceden bana, gözlerime baka baka. Sırtımı sıvazlardı sonra. Şimdi fotoğraflarımı çekiyor sık sık, hâlimin iyi olduğunu bildiriyormuş konu komşuya, daha doğrusu cümle âleme. Hiç bu kadar fotoğraflanmamıştım. Ne bileyim geçen gün toprak kokusuna yere uzandığımda çekmedi mesela annem fotoğraflarımı, oysa o benim en doğal hâlim. Akıllı dedikleri telefon, sadece akıllı bulunan şeyleri çekiyor galiba. Neyse, neydi bâki kalan bu kubbede? Özçekimler değil herhâlde. Belki özümüzden çekilenler, ya da neyse.

Telefonunu evde unutmuş geçenlerde babam. Evde unuttuğunu da unutunca aklını kaybetmiş iş yerinde, öyle dedi. Doktordan gelirken bahçedeki kuyuya fırlatmıştım onu, doktor bana akıllı desin diye ne hevesle yanıma almıştım telefonu oysa. Ararken deli oldular, ben de aradım onlarla, daha iyi anlaştık.

Ne demişler; "Bir deli kuyuya bir taş atmış, kırk akıllı..." Akıllı olsalar uğraşmazlar, aman sende! Her söz ataların sözü değil demek ki her ata da söz sahibi değil veya. İşte böyle. İstedim ki kuyuda benim de bir taşım olsun.

Nesiller arası uçurum

EMİN GÜRDAMUR

"Y

a! İşte böyle. Sen de ben de geri kalmış insanlar olmuşuz.

Bizim modamız geçmiş de haberimiz bile yok." Turgan-yev'in "Babalar ve Oğullar" romanında Nikolay Petroviç, oğluyla kurmak istediği arkadaşlığın kuşak farkına takılması karşısında ağabeyine bu sözlerle yakınır. 1862'de yayımlanan roman, hem gençler arasında yayılmakta olan nihilizmin ayak seslerini ilk kez dile getirmesi hem de evrensel bir temayı işlemiş olması bakımından öneme sahiptir. Sanatçılar adeta bir sismograf gibi sosyal hayatın kılcal damarlarındaki nabız atışlarını toplar ve görünür kılarlar. Nesiller arası var olan gelen uçurumun ahlaki erozyonla daha da derinleştiği durumları biz yine onlardan öğreniriz.

Kuşak çatışması bir tür değerler çatışmasıdır. Kendini yenileyip duran hayat, her nesle kendi döneminin algı ve davranış pratikleri üzerinden bir değerler manzumesi dayatır. İçinde doğduğu mekân ve zamanla kesintisiz bir kültürel alışveriş hâlinde olan insan için bu doğal bir süreçtir. Her icat, her yenilik; kendi değer yargısını, alışkanlıklarını ve kültürünü beraberinde getirir. Gündelik hayatın sürekli yeni aygıtlarla dönüşüme uğradığı günümüz dünyasında nesiller arası kopuş, tarihte eşine rastlanmayan bir hıza erişmiştir. İki neslin birbirine yabancılaşması için artık asırlar değil on yıllar yetmektedir. Kolayca eskiyen sadece alışkanlıklar ve

onların çevresinde halelenen kültürel iklim değil, eskiyen annedir, babadır, evdir, düne dair her şeydir.

"Nesillerin Ruhı" adlı eserinde Prof. Dr. Mehmet Kaplan, "Fertlerin nasıl birbirinden ayrı bir duyma, düşünme ve hareket etme tarzları varsa nesillerin de kendilerine has; önceki ve sonraki nesillerinkine benzemeyen bir duyma, düşünme ve hareket etme tarzları vardır." der. Esasında kuşak farkı çevresinde cereyan eden sosyal gerilimler bugüne özgü değildir. Nesiller arası kopukluğun faturasını sadece gündelik hayatın hızına, dönüşümüne, alışkanlıkların ve ilgilerin sürekli güncellenmesine çıkarırsak tarih bizi hızlıca tekzip edecektir. M.Ö. 3500'lü yıllardan

Ebeveyn ile çocuk arasındaki ilişki dünyanın en sıcak, en güzel fakat en gergin ilişkisi olarak tarihin ve toplumların hemen hepsinde aşağı yukarı aynı şekilde tezahür eder.

haber veren Sümer tabletlerinde, bir babanın oğluna nasihati esnasında "Gençlerin bozulduğuna" dair hükümler yer alır. Değişim sadece dış dünyanın dinamikleriyle izah edilemez. Her şeyden önce insan kendi içinde değişen ve dönüşen bir canlıdır. Sözcüleri, bir zamanlar yetişkinler tarafından herhangi bir sebeple itham edilen genç, hayatının ilerleyen safhasında bu kez kendi çocuklarını aynı sebeplerle itham edebilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, Kaplan'ın ifadesiyle, "Eskiye ait her şeyin, iyi kötü, müspet menfi her şeyin, sırf maziye ait olduğu için menfur, geri ve bozuk görülmesidir." Geçmişle köprülerini tümüyle atan nesiller; geleceğin belirsizliği karşısında rüzgârın önündeki yaprak gibi savrulmaya, kaybolmaya mahkûm kalırlar. Nasıl ki insan kendi kişisel mazisinin toplamıdır, toplum da yaşanan büyük ve kitlesel tecrübelerin bir sonucudur. Birikimden uzaklaşmanın cazibesi kısa sürer, cemiyetin ortak davranış modelleri, örfler ve görenekler uzun vadede hep kazanır. Ancak süreç içinde yaşanan sarsıntılar toplumsal bellekte, kolay kolay silinmeyecek izler bırakır.

Ebeveyn ile çocuk arasındaki ilişki dünyanın en sıcak, en güzel fakat en gergin ilişkisi olarak tarihin ve toplumların hemen hepsinde aşağı yukarı aynı şekilde tezahür eder. Küçük yaşlardan itibaren pek çok davranışı, gölgesinde hayranlıkla büyüdüğü ebeveyninden devşiren

Gündelik hayatın sürekli yeni aygıtlarla dönüşüme uğradığı günümüz dünyasında nesiller arası kopuş, tarihte eşine rastlanmayan bir hıza erişmiştir. İki neslin birbirine yabancılaşması için artık asırlar değil on yıllar yetmektedir. Kolayca eskiyen sadece alışkanlıklar ve onların çevresinde halelenen kültürel iklim değil, eskiyen annedir, babadır, evdir, düne dair her şeydir.

çocuk, büyüdükçe özellikle ergenlik döneminden sonra başka ilgilerin, davranışların ve hayranlıkların etkisi altına girecektir. Uzmanlar her ne kadar bu ikilemin, ilk gençlik evresinde insana bir özgünlük ve şahsiyet kazandırdığını söylese de mesele ebeveyn açısından o kadar kolay kabullenilecek bir sıradanlık arz etmez. Kendi düşünce ve tecrübelerini iyi niyetle çocuğuna aktarmak isteyen anne-baba, karşılaştığı direnç sebebiyle hayal kırıklığı yaşayacak ve olup biteni bir cümleye sıkıştıracağıdır: Hayat yepyeni yüzüyle gelmiş ve çocuğumuzu elimizden almıştır! Hâlbuki ister yaşamın asırlar boyunca yeknesaklık içinde aktığı tarım toplumlarında olsun, ister her doğan günün yeni

davranış kalıplarıyla geldiği modern koşullarda olsun nesiller arası mesafe hep vardı ve var olacaktır. Bunun bilincinde olmak, yani tekrar edip duran büyük bir tarihsel fenomenin içinde yer aldığını kavramak, her şeyden önce tarafları "Başına gelen imtihan" konusunda yanıltıcı bir karamsarlıktan koruyacaktır.

Hatırlamak gerekir ki nesiller arası kopuşlar her zaman olumsuzluk içermez. Mekte'de vahye muhatap olan ilk kuşak, Cenabı Hak tarafından atalarının hayat ve inanç pratiklerinden uzaklaşmakla mükellef tutulmuştur. Kopuş orada, enkazın içinden yükselen ve parıltısı kıtalara yayılacak olan bir "Saadet asrına" zemin hazırlayacaktır. Hz. Peygamber (s.a.s.) de daveti-

"Çocuklarınızı kendi zamanınıza göre değil, onların yaşayacakları zamana göre yetiştirin." sözü, nesiller arası kopukluğu en aza indirecek bilinci ve hassasiyeti içermesi bakımından mühimdir.

ni yayarken gençlere önemli vazifeler yüklemiş, onları yükselen nebevi düzenin içinde ana aktörler olarak konumlandırmıştır. Her inanç ve ahlak sistemi, elde ettiği imkân ve duyumsamaları geleceğe genç nesiller üzerinden aktarır. Her biri bir medeniyet tasavvuruyla maruf isimlerden Mehmet Akif Ersoy'un "Asım'ın Nesli", Necip Fazıl'ın "Büyük Doğu Nesli" ve Sezai Karakoç'un "Diriliş Nesli" terkipleri bu meyanda açıklayıcı örneklerdir. Nesiller arası kopuş, her duyuş ve düşünüş için handikaptır. Beri yandan nesiller kendilerine yüklenen misyonu öznel süzgeçlerden geçirerek almak hususunda doğuştan bazı filtrelere sahiptirler. Hatta kimi zaman yetişkinleri hayal kırıklıkları bekler. Düşüncelerin tipatip aktarıma uğradığı örneklerde bile, "uyarlama" egemendir. Çünkü her kelimenin dünyadaki insan sayısınca anlamı vardır. Nesiller benimsedikleri fikri, bilerek ya da bilmeyerek kendi renkleriyle, kendi sesleriyle harmanlayarak temellük ederler.

Bir imtihan yeri olarak dünya, kişiye hayatı boyunca acı tatlı pek çok duygu yaşatır. Sarsıntılar, savrulmalar, baş dönmeleri insan içindir. Hayal kırıklıkları, pişmanlıklar insan için. Asıl olan istikameti yitirmemek, toptan bir kaybedişe teslim olmamaktır. Kur'an-ı Kerim, evladı hayatın hem süsü hem imtihanı olarak gösterir. Çocuğun yokluğu kadar varlığı, başarısızlığı kadar başarısı ebeveyn için bir sınavdır. Doğduğu andan itibaren üzerinde ihti-

Kendi düşünce ve tecrübelerini iyi niyetle çocuğuna aktarmak isteyen anne-baba, karşılaştığı direnç sebebiyle hayal kırıklığı yaşayacak ve olup biteni bir cümleye sıkıştıracaktır: Hayat yepyeni yüzüyle gelmiş ve çocuğumuza elimizden almıştır!

mamla titrenen, istikbaline dair hayaller kurulan çocuk, ister istemez kendisini bir yükümlülük çemberi içinde bulur. Ebeveynin çocuk üzerine kurduğu her hayal, bir sınır anlamına da gelir. Kendi devrine ait bireysel tecrübeleri, kanaatleri bambaşka bir devre giydirmeye çalışan ebeveyn bu sebeple ekseri başarısız olur. Hele de didaktik söylemlerin zamanın ruhu tarafından buharlaştırıldığı günümüzde, eylemleri ve öğütleriyle kendi devrine saplanıp kalan ebeveyn, hiç bilmediği bir geleceğe hiç giyilmeyecek bir elbise biçmiş olur. Hz. Ali'ye atfedilen "Çocuklarınızı kendi zamanınıza göre değil, onların yaşayacakları zamana göre yetiştirin." sözü, nesiller arası kopukluğu en aza indirecek bilinci ve hassasiyeti içermesi bakımından mühimdir. Buradan hareketle denilebilir ki, nesillere kendi dilleri, kendi hayalleri ve gelecek tasavvurlarıyla yaklaşılmalı; somut ve göreceli kurallar transfer etmek yerine evrensel ahlaki değerler ve vicdani tutumlar ilham etmeye çalış-

ılmalıdır. Hayat her ne kadar değişip dönüşerek akıyor ve dünü yarına yabancı kılıyor olsa da insanın özünde saklı cevherin nabızı, onun dünyasına ve ahretine iyi gelecek değerlere doğru atar. Bu değerler Halil Cibran'ın şiirinde ifade ettiği gibi düşünce ambalajlarıyla değil sevgiyle aktarılır:

"Onlara sevginizi verebilirsiniz, düşüncelerinizi değil.

Çünkü onların da kendi düşünceleri vardır.

Bedenlerini tutabilirsiniz, ruhlarını değil.

Çünkü ruhlar yarındadır,

Siz ise yarını düşlerinizde bile göremezsiniz.

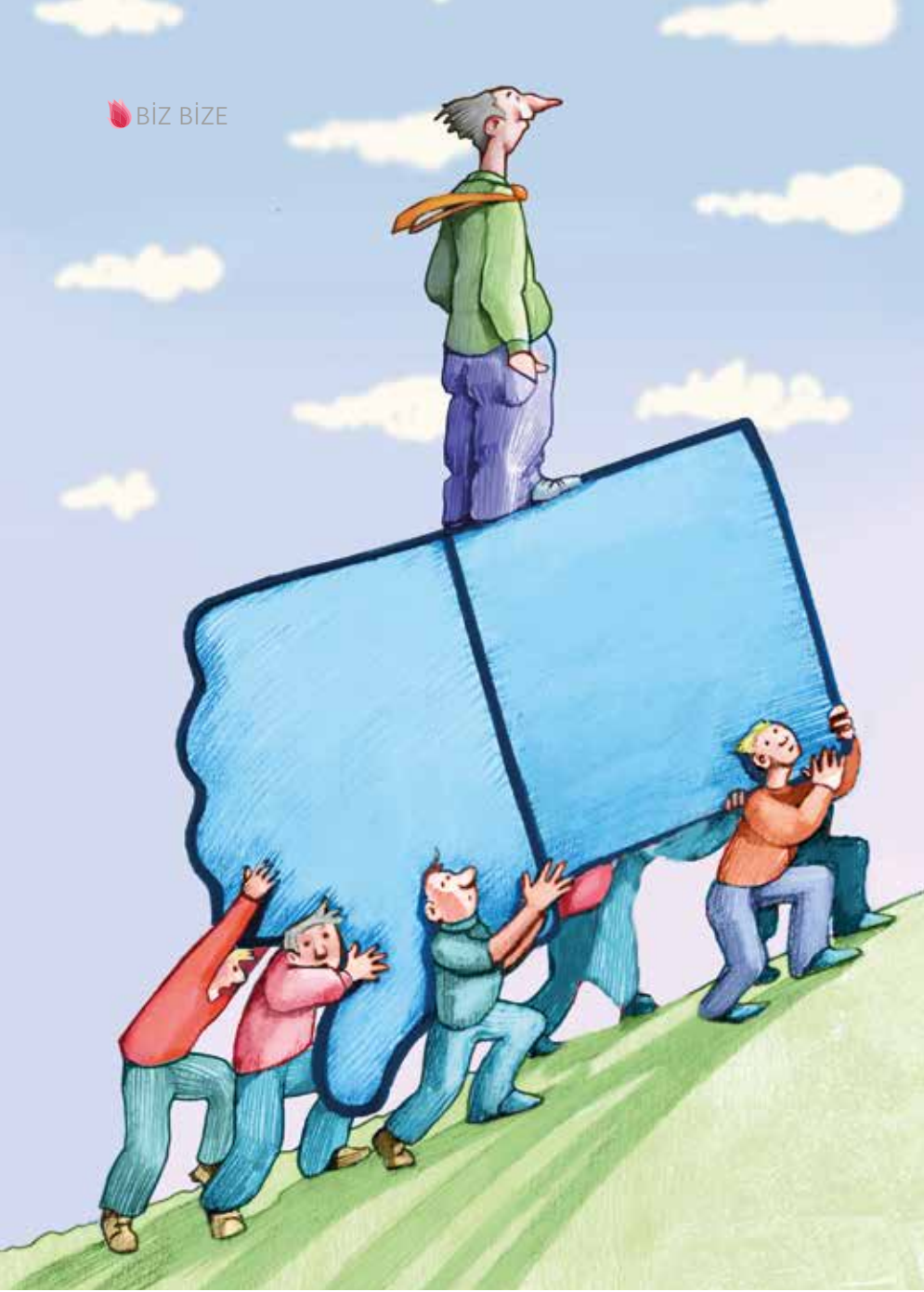
Siz onlar gibi olmaya çalışabilirsiniz ama sakın onları

Kendiniz gibi olmaya zorlamayın.

Çünkü hayat geriye dönmez, dünle de bir alışverişi yoktur.

Siz yaysınız, çocuklarınız ise sizden çok ilerilere atılmış oklar."

BİR NOKTA BİLE OLSA YORUM YAZIN!

SÜMEYRA SAV

Teknoloji ve iletişim araçlarının gelişmesi neticesinde, internet teknolojisinin sosyal amaçlı kullanımı; günümüzde Facebook, Twitter, Instagram gibi sosyal medya platformlarıyla son derece popülerleşerek milyonların kullandığı bir mecra hâline geldi. Birçoğumuz güne sosyal medya hesaplarını kontrol ederek başlamakta, yine aynı ritüelle günü bitirmekteyiz.

Bireylerin birbiriyle tamamen sanal bir şekilde aynı mekânı paylaşmadan da iletişim hâlinde olması temeline dayanan sosyal medya, doğal olarak ilişkilerin türünü de değiştirdi. Modern hayatta insana dair olan her şey gibi dini yaşantı da sosyal medyadan etkilendi. Dindarlık gözlemlenebilir davranışlar üzerinden tanımlanınca bütün dinî ritüeller sosyal medyaya taşınmaya başladı. Görünmek için sanal âlemin bütün imkânları kullanıldı. Cuma mesajlarını es geçmemek; bir tuşla yüzlerce kişiye kandil tebrikinde bulunmak; nerede bir hüznün, keder varsa paylaşarak ne kadar duyarlı bir birey olduğunu göstermek; sosyal medyada dinî grupları takip edip beğenerek tarafını belli etmek... Hiçbir şey "es" geçilmedi. İbadetin tavsiye olunan cemaat ile yapılması boyutuna da sosyal medyadaki yeni sanal cemaat ile çözüm bulundu.

Sosyal medya ve internetin faydalı yönleri de yok değil elbette. Söz konusu mecralar pek çok kişi için dinî bilgiye ulaşmada da birer vasıta oldu. Artık sanal iletişim ve bilgi ağları ile her şey parmaklarımızın ucunda ve sadece birkaç dakikalık mesafede. Bireye müthiş bir hız ve kolaylık sağlayan bu kanallar doğru kullanıldığında birer imkâna dönüşürken, kimi zaman da bilgi kirliliğinin mümessili oldular. Ulaşılan bilginin doğruluğu pek çok kişi tarafından neredeyse hiç önemsenmedi. Üstelik bu yanlış bilgi akışını daha da hızlandırıp yaptıkları paylaşımlarla bilgi kirliliğinin şiddetini artırdılar.

Dinî kutlamaların mecrası sosyal medya değil camiler olarak bilinmeli; kandil mesajları yerine nitelikli yüz yüze vakitler paylaşılmalı. Dinî bilgi; sosyal sitelerden, mesajlardan, kısa, anlık ve tüketilir şekilde değil bir âlimden, kitaptan kısaca doğru kaynaktan öğrenilmelidir.

Geçtiğimiz aylarda Rebûlevvel ayına girişi haber vermek için birçok insanın mesaj kutusuna gelen yazıda bir de Regaip Kandili kutlandı. Oysa aynı ay içinde böyle bir kandil yoktu. Dinî literatür mevlit kutlamalarına aşinayken, çok da yaygın olmayan Rebûlevvel ayı kutlamaları da aynı dakikalarda hızlıca dolaşıma sokulmuştu.

Diğer taraftan, "Bir nokta bile olsa yorum yazın.", "Bu güzel duaya âmin diyecek kaç kişi var?", "Peygamberimizi rüyasında görmek isteyen kaç kişiyiz?", "Mesaja yorum yazarsanız resimdeki hasta çocuğa şu web sitesi sponsor olacak." türünden yazılar saniyeler içinde elden ele ulaştı. İnandırıcılığı artırmak için kimi paylaşımların altına telefon numaraları not düşüldü. Acı bile fotoğraflanan ve paylaşılan bir kare olarak kaldı hayatımızda.

Kâbe fotoğrafı altına yazılan

"Rabbim beğenen herkese nasip etsin." gibi mesajlarla da insanların dini hassasiyetlerine dokunarak, alacakları beğeni/like sayesinde reklam gelirlerini arttıran çok sayıda dinî istismar siteleri türedi.

Facebook yetkililerinin açıkladığına göre beğeni butonları her gün 4,5 milyar tıklanıyor, bu da birçok ticari şirket için kazanç kapısı olarak görülüyor. Herhangi bir sosyal medya kullanıcısının "Peygamberin yolundayız." tarzında bir başlıkla açtığı sayfa binlerce beğenisi, yorumları ve paylaşımı olan siteye dönüşüyor. Bu durum tek bir beğenin bile sadece bir tuştan ibaret kalmadığını gösteriyor.

Gazetelere yansıyan haberlere göre yakın zamanda Tayland'da "Like Farming" şeklinde isimlendirilen bir tür çete çökertilmiş. Suçları "beğeni satmak" olan ve adına "tık çiftliği" denilen yapıya düzenlenen baskında polis 300

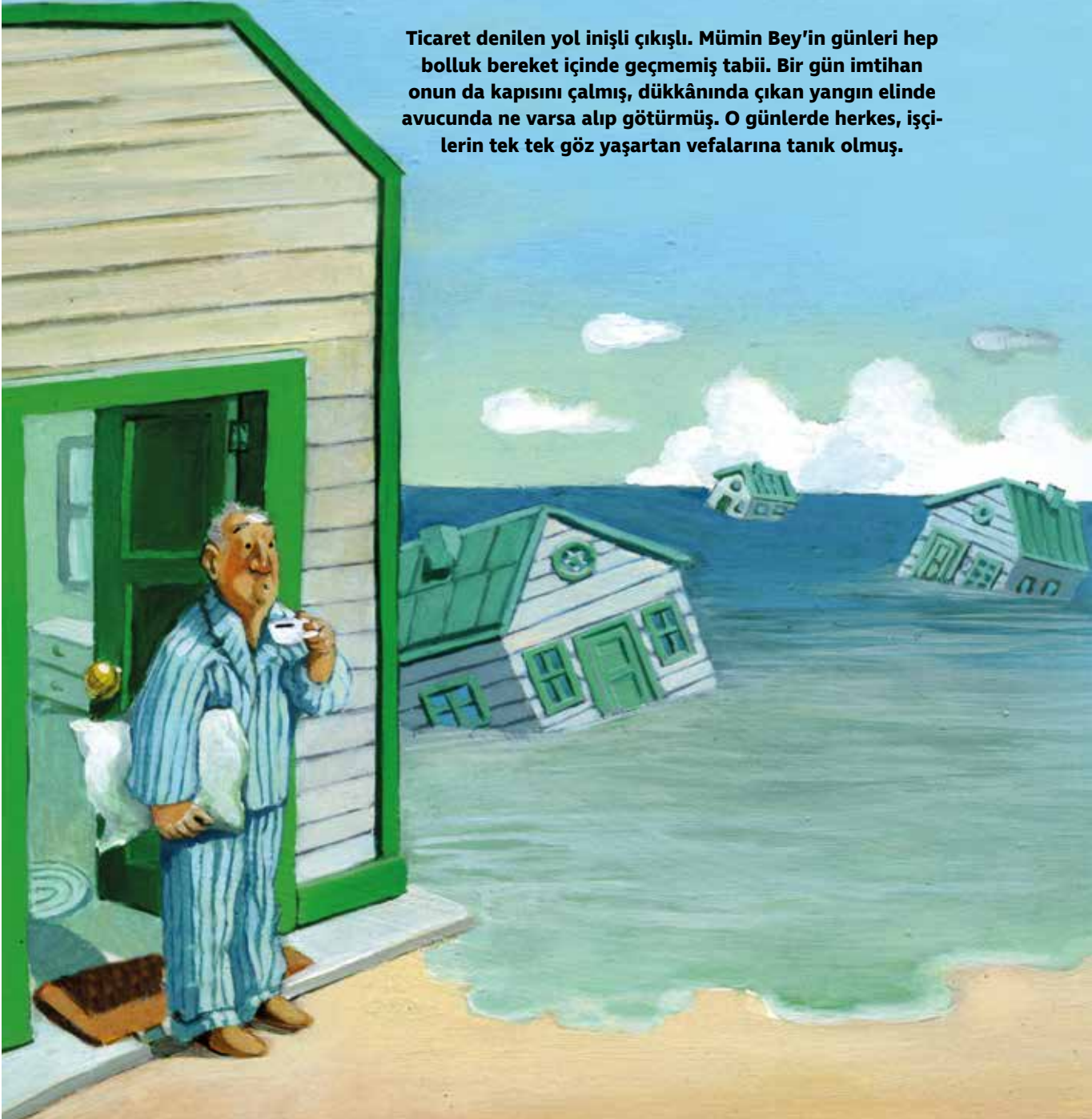
bin sim kart ve 400 akıllı telefon ile kurulan bir düzenek ele geçirmiş. Modernize sahteciliğin yaptığı iş, aralarında ünlü sosyal medya sitelerinin de bulunduğu müşterilerine beğeni/like yaparak o sitelerin tanınırlığını arttırmak. Bu da bize sitelerin takip ve beğeni sayılarının içeriği ve kalitesiyle doğru orantılı olmadığını kanıtlıyor.

Bütün bu hususlar dikkate alınarak dinî kutlamaların mecrası sosyal medya değil camiler olarak bilinmeli; kandil mesajları yerine nitelikli yüz yüze vakitler paylaşılmalı. Dinî bilgi; sosyal sitelerden, mesajlardan, kısa, anlık ve tüketilir şekilde değil bir âlimden, kitaptan kısaca doğru kaynaktan öğrenilmelidir. Sanal medya, sanal dindarlık, sanal ticaret vs. daha birçok şeyden bahsedilse dahi müminin yitiği olan hakikatin sanal sularda yüzmeyeceği aşikârdır.

Vefa kalbin hafızasıdır

NİLGÜN BİYİKLİ

Ticaret denilen yol inişli çıkışlı. Mümin Bey'in günleri hep bolluk bereket içinde geçmemiş tabii. Bir gün imtihan onun da kapısını çalmış, dükkânında çıkan yangın elinde avucunda ne varsa alıp götürmüştü. O günlerde herkes, işçilerin tek tek göz yaşartan vefalarına tanık olmuş.

Geçen gün filanca gazetede dikkat çekmeyecek kadar küçük hazırlanmış bir habere rastladım. Haber özeti şöyleydi: "Çorlu'da, araç kontağını kapatmadan indiği otomobilin hareket etmesi sonucu iki araç arasında sıkışan kişi (70 yaşındaki Mümin Özçelik) hayatını kaybetti." Bu kadar.

Ne kadar da sıradan bir haber olarak görünüyor aslında. Haberi gören herhangi biri, gerek görürse payına düşen hisseyi çıkarır: "Ha demek ki neymiş, kontağı kapatıp araçtan öyle inecektim." der ve gazetedeki bir diğer habere geçer.

Oysaki okumasını bilene her insan başka bir hikâye; her âdem, bir âlemdir. Bu vefat olayının olduğu gün, ben de taziye evinde arka odaların birinde kalabalığın arasına karışmıştım. Daha evvelinde sadece iki kez görmüş olduğum merhum Mümin Özçelik hakkında orada duyduğum şeyler üzerinden fikir sahibi oluyordum.

Zat-ı muhterem ile sadece iki kez karşılaşmış, ne kadar şahsına münhasır bir zat olduğuna şahit olmuştum. Evine gelen misafirleri kapıda elinde çukur bir kap ile karşılaması dikkatimi çok çekmişti. Sonradan öğrendim ki gelenlerin ellerindeki cep telefonlarını (iletişime, etkileşime engel olduğu gerekçesiyle) o kabin içine doldurup vitrinin üstüne kaldırıyor, misafirlikleri bitip evlerine dönerken de emanetleri iade ediyormuş.

Gazete kupüründeki adamın resmine baktığımda, "Aslında

yaşarken kim bilir ne kadar özel insanları ısıkıyoruz, onları tanıma şansı bulamadan ya onların ya da bizlerin hayatı son buluyor." diye düşünmeden edemedim.

Mümin Bey, yakından tanıyanlarının anlattığına göre son derece sıra dışı bir adammış. Küçük yaşta atıldığı iş hayatında ne badireler atlattı. Gün gelmiş patron olmuş, işçilerini her daim koruyup gözetmiş. Yaklaşık yirmi küsur işçisi varmış. Bütün çalışanlarına dolgun ücret verdiği gibi onlarla birlikte bütün gün aynı ortamda, aynı işi yapmış. Okullar açılırken işçilerin çocuklarının her birine önlük, ayakkabı, çanta, defter, kalem, boya ve daha ne gerekiyorsa almış.

Kış başında her işçininin kapısına birer kamyon odun ve kömür gönderirmiş. Bayramlarda ikramiyeler, Ramazan'da ise kumanyalar... Mümin Bey, çocukları olmadığından onlara karşı daha bir hassas davranırmış. Karnesini getiren her çocuğa mutlaka hediye verirmiş. Böylece hepsinin gönlünü hoş edermiş.

Ticaret denilen yol inişli çıkışlı. Mümin Bey'in günleri hep bolluk bereket içinde geçmemiş tabii. Bir gün imtihan onun da kapısını çalmış, dükkânında çıkan yangın elinde avucunda ne varsa alıp götürmüştü. O günlerde herkes, işçilerin tek tek göz yaşartan vefalarına tanık olmuş. Tüm işçiler kenarda kıyıda, yastık altında neleri var neleri yoksa yanlarına alarak bir akşam çay içme bahanesiyle kapısını çalmışlar. Topladıklarını

Gazete kupüründeki adamın resmine baktığımda, aslında yaşarken kim bilir ne kadar özel insanları ısıkıyoruz, onları tanıma şansı bulamadan ya onların ya da bizlerin hayatı son buluyor diye düşünmeden edemedim.

Mümin abilerinin avuçlarına bırakmışlar. O güzel insan gözyaşlarına boğulmuş olanlar karşısında. "Vefa, kalbin hafızasıdır." demişler. Fakat tüm ısrarlara rağmen Mümin Bey, iyi niyetle yapılan bu yardımları geri çevirmiş.

Mümin Bey hakkında öğrendiklerim iş hayatıyla sınırlı kalmadı tabii. Tam kırk yedi yıl sevgili eşi Ayşe Hanım ile aynı yastığa baş koymuş. İyi günde kötü günde omuz omuza geçen tam kırk yedi yıl. Dile kolay. Birbirlerini bir kere bile incitmeden geçen kırk yedi yıl. Onları bir arada gördüğümde adamın karısına narin bir çiçeğe bakarmış gibi davrandığına şahit olunca çarpılmıştım.

Taziye günü gördüğüm kadın, sadece kocasını kaybetmiş bir kadın değildi. Yol arkadaşını kaybetmiş bir kadındı. Tam kırk yedi yıl, bir günü bile ayrı geçirmemişler, çocukları da olmadığı için sınırim, birbirlerine sınırsız tutunmuşlardı.

Gazetede gördüğüm o kibrit kutusu kadar haberdeki fotoğraf, yetmiş yaşında bir adamın vefat haberi idi. Bir kaza ile son bulmuş yetmiş yıllık bir ömrün son saniyelerini iki satırla anlatıyordu. Benim gördüğüm ise önce Allah'ın rızasını, sonra insanların kalplerini kazanmaya adanmış bir yetmiş yıl ve karısının kalbinde taht kurarak tamamlanmış bir birlikteliktir. Adı gibi yaşamış ve çevresindeki herkesin dualarıyla göç etmişti Mümin Bey. Geride hoş bir seda bırakarak...

Mekânı cennet olsun.

EDA SAKLI KÖKSAL

KIŞ KOKUSU

Apartmanın kapısını açar açmaz yüzüme vuran acı ayaz, beni bir adım daha atıp atmamakta tereddüde düşürüyordu. Geceden kulağıma çalınan bir haberde, "Kara kış kapıya dayandı. Sıcaklık mevsim normallerinin çok çok altında seyredecek." diyerek mevsimden değil de sanki tüm çağların üzerinde gezinen bir felaketten bahsediyor gibiydi. Kış, "Kara" diye nite-

lenirken mevsimin yüreğine hançer saplanıyordu sanki. Sahi o kadar kötü müydü kış, sevinçten ve neşeden yoksun bir mevsim miydi? Öyleyse buz kristalinden olma bir kar tanesi nasıl oluyordu da içimizi ısıtabiliyordu?

Soğuk iyiden iyiye kendini hissettirmeye başlamışken yanlış park edilen bir araç, kaldırımından inip yolda yürümek zorunda bırakıyordu beni. Şartların zorluğu gerçekten

doğayla mı alakalı diye sorgulamaktan kendimi alamıyordum. "Kural tanımaz tavırlarımızın hiç mi katkısı yok." diye söylendim içimden.

Biraz soluklanmak için durduğumda, bir kedinin ayaklarına dolanarak ısınmaya çalıştığını fark ettim. İnsan yuva bildiğinin dışına çıkınca doğaya karşı savunmasız hissediyorsa, "Ya bir yuvası olmayanın hâli nice dir." diye iç geçirdim. Ne zaman bir

kedi görsem, hep aynı sahne canlanıyordu gözümde. Babaannemin köy evindeki beyaz kedisi, annemin evde hayvan beslenmesine sıcak bakmamasına aldırmadan bizim yatağımızın altına girer, bu da yetmezmiş gibi bir de valizimizin içine yatar. Onun bu huzurlu uykusu benim için seyirlik bir manzaraydı. Kışları çetin geçen bir köyde kedi olmak zordu. Aslında o şartlarda o köye varmak da oldukça zordu.

Bir çocuk için rengârenk olan park benim için o gün griye boyanmıştı. Acaba o Suriyeli kız da kış gelince kar tutan havanın kokusunu içine çekip mutlu oluyor mudur?

Ulaşım şimdiki kadar kolay değildi, yolun yarısını taksiyle; kalan yarısını karlara bata çıka, valizi çekiştire çekiştire gittiğimiz şubat tatillerini hiç unutamam.

O soğuk günlerde, evlat yolu gözleyenlerden biri de anneannemdi. Bu yüzden tatillerimizi ikiye böler, birazını da anneannemin evinde geçirirdik. Sabah namazından önce kuzineyi yakışı, abdestini alıp gelişi ve sobanın dibinde huşu ile kıldığı namazı hatırlarımda apayrı yer tutar. Elleriyle yaptığı tereyağlarını kahvaltıda önümüze koyup bizi sevindirmekten, kuzine- de kızarttığı ekmekleri kendi ağzına lokma dahi koymadan bize yedirmekten keyif alırdı. Kim o kuzinenin üzerinde pişmiş kestanenin, portakal kabuğunun kokusunu unutabilirdi ki? Ya da kim fırına atılmış bir patatesin lezzetini şimdilerde yakalayabilir ve soba borusunun o hafif yakıcı hâline kim dokunabilir ısınmak için? Bir kedinin, düşüncelerimi nereden nereye getirdiğine bakarak gülümseyordum. İyi ki rastlamıştım da içime yaptığım yolculukla zamandan sıyrılabilmişim.

Anılarımdan sıyrıldığımda, hemen önümdeki reklam panosunda, bir marka yeni sezonun iddialı kış kokularını övmek için süslü cümleler kuruyordu. Sahi bir kasımpatının, kış aylarının yeşil temsilcisi çam ağacının, sıcak bir salebin ve üzerindeki tarçının, ıhlamurun kokusunu şişelemiş olabilirler miydi?

Tüm bu düşüncelerle işlerimi halledip evimin yolunu tu-

tarken ağır iş makinalarının bir arazide yaptığı çalışmayı meraklı gözlerle izleyen insanlar dikkatimi çekti. Çağın vebası, sıradan görüntülere çevirdiğimiz gözlerimizi bir manaya kavuşturmuyor olmamızdı. Bu arazide daha önce bir çocuk parkı vardı. Karşılaştığım Suriyeli küçük bir kızdan kiralık ev bulana kadar ailesiyle birlikte tam bir hafta o parkta yatıp kalktığını öğrenmiştim üzülerek. Bir gün aslında bizler için çok kısayken yurtsuz kalan ve parkta uyumaya çalışanlar için zaman hayli zor geçmiş olmalıydı. Daha da vahimi tam yedi gün bunu bilmeden sıcak evlerimizde hiçbir şey yokmuş gibi yaşamıştık. Hesabı verilecek o kadar çok şeyimiz varken bir yenisi daha eklenmişti defterimize.

Bir çocuk için rengârenk olan park benim için o gün griye boyanmıştı. Acaba o Suriyeli kız da kış gelince kar tutan havanın kokusunu içine çekip mutlu oluyor mudur? Sıcak evinde bir bardak çaya sarabiliyor mudur ellerini? Haberlerde adı geçen "Kara kış" buydu belki de. Kış vakti sokakta kalmaktı. Vatansız kalmaktı en acısı.

Dua insanın ulaşmak istediklerine bir köprü, uzaklaşmak istediklerine de bir sığınaksa eğer, soğuk kış gününde fırından gelen sıcak ekmek kokusu ve ekmeği alıp paylaşabilmenin duygusu kalsın çocukların yüreklerinde. Kan ve barut bulaşmasın kardan adamlarına. Özgürlük, biraz da bir yanımızın her şeye rağmen çocuk kalabilmesi. Kimse çalmasını onu bizden. Yağan karın masumiyeti kaplasın içimizi.

PROF. DR. SEFA YEPREM İLE MUSİKİ ÜZERİNE

“

Büyükbabam hem hafız ve hem musikişinastı. Yesari Asım Ersoy ve Sadettin Kaynak'la yakın dostlukları vardı. Diğer dedem hafız ve müezzindi. Antakya'da ezan, sâlâ ve benzeri formları icra ettiği/okuduğu dönemi hayal meyal hatırlıyorum. Hatta onların etkisinde o kadar fazla kalıyordum ki küçükken evimizin balkonuna çıkarak “ezan” okuyordum vakitsiz olarak.

Yalnızca ülkemizin değil dünyanın da en önemli gitar virtüözlerinden biri kabul edilen; 1974'te Ankara'da dünyaya gelen, ilk ve ortaöğrenimini İstanbul'da tamamlayan Sefa Yeprem; 1983'te müzik eğitimine başladı. 1991'de Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'ne girerek akademik kariyerinde ilk adımını attı. 1998'de yüksek lisansını, 2004 yılında doktorasını tamamladı. 2008 yılında doçent, 2014 yılında ise profesör oldu. Prof. Yeprem'in eserleri dünyanın önde gelen pek çok orkestrası ve gitar virtüözleri tarafından farklı performanslarla, farklı sahnelerde defalarca icra edildi. 2014 yılında "Tebdil-i Mekân" isimli ilk solo gitar albüm çalışmasını yayınlayan sanatkar, 2015 yılında TRT Türk ekranlarında yayınlanan "Meşkten Notaya" isimli belgesel filminin müziklerini hazırladı. 2016 yılında eşi Gönül Kazancı Yeprem ile birlikte "Bebeğime Ninniler" isimli bir albüm daha çıkaran Prof. Dr. Sefa Yeprem; hâlen Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk Din Musikisi Ana Bilim Dalında öğretim üyeliği yapmaktadır.

B

iz sizi şimdiye kadar hep müziğinizle tanıdık. Bu yönünüzle tanınmanızı nelere bağlıyorsunuz, müzik yolculuğunuzu bizlerle paylaşır mısınız?

Öncelikle şunu ifade etmeliyim ki ben kendimi bil-dim bileli zaten müziğin içindeyim. Ailemde hem anne hem baba tarafında, hafız ve musikişinas kişi sayısı bir hayli fazla. İnsan böyle bir ortamda büyü-yünce hâliyle doğrudan ve dolaylı olarak müziğin içinde oluveriyor. Müziği, oldum olası hayatın değiş-mez bir parçası olarak gördüğüm için beni müziğe iten sebepleri saymak yerine -ki saymakla bitmez-beni müzikten zaman zaman kopartan sebepleri saymak, kısa bir sürede ifade edilebil-mesi bakımından daha anlamlı olacak-tır... Konu uzun ve derin...

Çağımızın önemli gitar virtüözlerin-den biri olarak biliniyorsunuz. Gitarı tercih etmenizin bir sebebi var mı?

Yıllar önce küçük bir çocukken, abim bir arkadaşıyla evde gitar çalışırdı (1983). Çalışırken çıkardıkları sesler, tı-nılar, o kadar hoşuma giderdi ki ben de bu güzel sesleri çıkartabilir miyim diye merak eder, onlara imrenirdim. O dönemlerde içimde oluşan merak so-nucunda gitarla ilgilenmeye başladım. O gün bugündür "gitar" yaşantımın bir parçası. İcracılığım hakkındaki iltifatı-nız için teşekkür ederim. Ancak içinde yaşadığımız dönemde dünyada "gitar performansı" hakikaten hayal gücünü zorlayacak kadar ilerlemiş durumda. Hem ülkemizde hem dünyada kayda değer çok ciddi çalışmalar yapılıyor. Ben de elimden geldiği, gücümün yet-tiği kadarıyla gitar müziği icracılığı ve yazarlığına devam etmeye çalışıyorum hepsi bu.

İçinde yaşadığınız ve büyüdüğünüz çevre sizin müziğe yaklaşımınızı ve müzik üslubunuzu nasıl etkiledi?

Biraz önceki soruda da belirttiğim gibi, ailemde mü-zikle ilgilenen kişi sayısı bir hayli fazla. Rahmetli de-dem yani babamın babası hem hafızdı hem de mu-sikişinastı. Yesarı Asım Arsoy ve Sadettin Kaynak'la yakın dostlukları vardı. Her ne kadar ben o döneme yetişememiş olsam da -babamın naklettiğine göre-eskiden evimizde üstatların bir araya gelip meşk

meclisleri oluşturduğu zamanlar olurmuş. Sağlığın-da, okuduğu Kur'an-ı Kerim tilavetini, imamlığını çok net hatırlıyorum. Benzer bir iz, annemin babası olan diğer dedem tarafından üzerimde bırakılmıştır. O da hafız ve müezzindi. Antakya'da ezan, salâ ve benzeri formları icra ettiği-okuduğu dönemi hayal meyal hatırlıyorum. Hatta onların etkisinde o kadar fazla kalıyordum ki küçükken evimizin balkonuna çıkarak "ezan" okuyordum vakitsiz olarak. Etraftan farklı bir vakitte okunan bu ezanı duyan komşular, benim olduğumu hemen fark ediyorlardı. Her ikisi de vefat etti uzun süre önce. Allah rahmet eylesin. Küçüklüğümde, çevremde usulüne uygun şekilde icra edilen "Dinî Musiki" tınları, üzerimde ciddi etki

bırakan önemli müzikal unsurlardır be-nim için. Ayrıca dayılarım da hem hafız hem de musikişinas kişilerdir. Meslek-le-ri profesyonel anlamda müzik olmasa da her ikisinin de İstanbul Üniversitesi Belediye Konservatuarı'na devam et-meleri ve zamanında katıldıkları çok önemli üstatların sınıflarında edindik-leri profesyonel tecrübeleri önemli dü-zeydedir. Abim de enstrüman hevesini, profesyonel bir gitarist arkadaşıyla yaptığı çalışmalarla evimize taşıyan ve üzerimde müzikal bir iz bırakan önemli bir etken olarak zikredilmelidir.

Dolayısıyla çocukluk dönemimde ai-lemde her zaman müziğin ve müzikal ıcranın pratik olarak yeri olmuştur.

İstiklal Marşı'nı gitarla yorumla-dınız, bu çalışmanız nasıl bir etki uyandırdı?

İstiklal Marşı'nı gitarla yorumlamış olmam ilk planda çoğu insan tarafından hayretle karşılandı. Hâlbuki aslen ben bir müzik öğretmeni-yim. Lisans eğitimimi "müzik öğretmenliği" üzerine tamamladım. Dolayısıyla bir müzik öğretmeni, poli-fonik (çok sesli) dokuları kullanarak eşlik edebileceği her enstrümanla İstiklal Marşı'nı seslendirebilir. (Gi-tar, piyano, akordion, orff çalgıları vs.) bunda şaşırı-lacak bir şey yok. Aslı önemli olan, Millî Marşımızın en doğru ve güzel şekilde seslendirilmesini sağlamak için yerli yerinde bir enstrüman desteği sağlamaktır. Bahsettiğiniz İstiklal Marşı yorumu, benim orta öğretimde müzik öğretmenliği yaptığım dönemde okuldaki bayrak törenlerinde okunan İstiklal Marşı'nı enstrümanımla desteklemek için hazırladığım bir

İstiklal Marşı'nı gitarla yorumlamış olmam ilk planda çoğu insan tarafından hayretle karşılandı. Hâlbuki aslen ben bir müzik öğretmeni-yim. Lisans eğitimimi "müzik öğ-retmenliği" üzerine ta-mamladım. Dolayısıyla bir müzik öğretmeni, polifonik (çok sesli) dokuları kullanarak eşlik edebileceği her enstrümanla İstiklal Marşı'nı seslendirebilir.

düzenleme. Çalıştığım okulda iki yıl boyunca bütün bayrak törenlerinde bu eşlik ile Marşımızı söyledik... Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü "Gitar Ana Sanat Dalı" mezunu olan bir müzik öğretmeni olarak, İstiklal Marşı'nı gitarla seslendirmemden daha doğal bir şey olamaz, değil mi? Bunun yanı sıra İstiklal Marşı, müzikal yapı olarak batı müziği formlarında oluşturulmuş bir beste. Bu dokunun doğal sonucu olarak çok sesli yapıları rahatlıkla seslendirebileceğiniz bir enstrümanla ve çok sesli bir armonizasyonla icra edilmesi kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımızdadır. Geleneksel manada makamlarımızın bestelenirken tercih edilmemiş olması ve bestecisi tarafından tonal bir anlayışla hareket edilmiş olması, bizim müziğimiz olmadığı anlamına gelmez. Hele ki "usulüne uygun olarak" farklı enstrüman eşlikleriyle seslendiriliyor olması, onun müzikal dokusunun deforme edildiği anlamına da gelmez. Özetle, bu ve benzer yaklaşımları "bir sentez" olarak kabul etmek bana doğru gelmiyor. Çünkü sentezlenen bir şey yok; İstiklal Marşı, İstiklal Marşı'dır...

Babanızın ilahiyatçı akademisyen olmasının musiki çalışmalarınızda etkisi nedir?

Babamın "ilahiyatçı akademisyen" kimliğinin müzik çalışmalarım üzerinde bir etkisi yok. Ancak şu noktayı önemle vurgulamak gerekir ki babam, hayatı boyunca müzikle "icra" anlamında hiç ilgilenmemiş olmasına rağmen ciddi bir müzik dinleyicisidir. Babamın bu yaklaşımı da evimizde ben kendimi bildim bileli müziğin olması ve müzikli bir ortamda büyümüş olmam sonucunu doğurmuştur. Dolayısıyla müzik çalışmalarım, dolaylı yoldan da olsa etkisi büyüktür diyebilirim.

"Bebeğime Ninniler" isimli bir albümünüz var, çocuk eğitiminde musikin yeri ve önemi hakkında neler söylemek istersiniz?

"Bebeğime Ninniler" isimli albüm geçen yıl dünyaya gelen kızımız için eşimle birlikte hazırladığımız bir çalışma. İletişim hızının ve beraberinde getirdiklerinin, hayal gücünü zorlayacak boyutlarda olduğunu

Eskiden, yeni doğmuş bir bebeğin annesi, bizzat kendisi ninni söyleyerek bebeğini uyuturken bugün, sosyal medyaya ait herhangi bir kanaldan, profesyonel manada "özensiz" olarak hazırlanmış pek çok müzikal ürünü sadece "kolay, zahmetsiz ve ücretsiz" erişilebildiği için dinletebiliyor.

vurgulamakta yarar var. Teknolojinin hayatımızın içine bu denli etkin şekilde girmesi ve ciddi izler bırakması hâli, özellikle genç neslin eğitimi konusunda ciddi boyutlarda bir boşluk oluşmasına yol açıyor. Buradan bakıldığında müzik kültürü anlamında üretimimizin, çılgın iletişim hızına erişebildiğini söylemek mümkün değil. Daha özelleştirerek örneklemeye çalışayım; eskiden, yeni doğmuş bir bebeğin annesi, bizzat kendisi ninni söyleyerek bebeğini uyuturken bugün, sosyal medyaya ait herhangi bir kanaldan, profesyonel manada "özensiz" olarak hazırlanmış pek çok müzikal ürünü sadece "kolay, zahmetsiz ve ücretsiz" erişilebildiği için dinletebiliyor. Dolayısıyla bu yönüyle ön plana çıkan teknolojinin (ki genellemek doğru olmaz) kültürel dokumuza verdiği hasarın sonuçlarının bütünüyle ne zaman ortaya çıkacağını şimdiden kestirmek çok güç. Bahsettiğim endişelerden dolayı uzun süredir eşimle birlikte "doğrudan çocuğumuza söyleyebileceğimiz – gönül rahatlığıyla dinletebileceğimiz ve bizi yansıttığını düşündüğümüz ninniler besteleme ve düzenleme" fikri bizi bu çalışmayı yapmaya yöneltti.

Müziğin çocukların eğitiminin çok önemli bir parçası olduğuna inanıyorum. Keşke eğitim sistemimiz içinde müziğe; -düzgün bir program anlayışıyla ve bir bütün olarak sağlıklı işleyen bir sistem içinde ol-

mak koşuluyla- daha çok ve daha etkin şekilde yer verilebilse diye düşünmeden edemiyorum.

Avrupa, Amerika ve Asya ülkelerinde yorumlanan eserleriniz var, bu durum müziğimizin dünya çapında tanıtımına nasıl bir katkı sağladı?

Yerli ve yabancı yayınevleri tarafından yayımlanmış olan eserlerimin çoğu, dünyanın pek çok değişik bölgesinde seslendirildi ve hâlihazırda seslendiriliyor. Bu durum doğal olarak Türk bestecilerin eserlerinin tanınması, Türk müzisyenlerin hem bestecilik hem de icracılık alanında tanınması ve diğer kültürlerle bu alana ilişkin profesyonel platformlarda işbirliği ortamlarının oluşması sonucunu ortaya çıkarıyor. Bunlar elbette güzel gelişmeler. Seslendirilen eserlerimi dinleyen yabancı pek çok icracı tarafından beste siparişleri almaya başladım. Bu da çalışmalarım üzerinde benim için önemli bir motivasyon kaynağı oldu doğrusu. Eskilerin "Marifet iltifata tabidir." sözünden hareketle, ülkemizde de müzik alanında fikir üreten, beste yapan, nazari ve pratik alanda çalışmalarda bulunan meslektaşların, ortaya koyduğu ürünlerin ilgiyle takip edilmesi ve onlara bu çalışmaların yapılabileceği uygun ortamların sağlanması; eminim ki ülkemizdeki müzisyenler için ciddi çalışma azmi ve şevki doğuracaktır. O günlerin gelmesini hasretle bekliyoruz...

Ne selam ver ne borçlu çık

DR. ELİF ARSLAN

"i

yi günler!" dedi gülümseyerek.

"Acaba nereden tanıyorum bu kadını?" diye düşünürken, o bana yaklaşıyordu. Hâlâ yüzüme bakıp gülümsüyordu. Yaklaştıkça neredeyse tamamen emin oldum. Bana gülümseyerek bakan bu kadını tanımiyorum. O hâlde neden selam veriyor bana? Birine benzetti herhâlde. Yok yok, kime benzetecek beni. Yoksa kapkaççı falan mı? Gayri ihtiyari elim çantama gitti. Daha sıkı kavradım çantamı. "Ne isteyecek acaba benden?" diye kuşkuyla bakarken kadına, durup dinlesem

mi, hiç duymamış gibi yapıp geçsem mi karar veremedim. Benim bu tereddütlü hâlimden cesaret almış olsa gerek, daha da yaklaştı. Tedirgin oldum giyimi ne köylü ne şehirli bu kadından. Acaba bir dilenci mi, "Hastaneye çocuğumu getirdim, bir aydır buradayım. Memlekete geri dönecek paramız kalmadı." deyip para mı isteyecek benden. Bir şey soracağım bahanesiyle elini çantama mı atacak? Hayır, para vermek bir şey değil ama kandırılmak insanın zoruna gidiyor. Israrla gözlerimin içine bakıyor, gülümsüyor. Kim bilir neler geçiyor kafasından? Allah Al-

Yaklaştıkça neredeyse tamamen emin oldum. Bana gülümseyerek bakan bu kadını tanımiyorum. O hâlde neden selam veriyor bana? Birine benzetti herhâlde. Yok yok kime benzetecek beni. Yoksa kapkaççı falan mı?

lah! Sabah sabah başka işim yok mu benim! Ben içimden "Lâ havle" çekerken bakışlarındaki o çeldirici ışık söndü sanki birden kadının. Anladı tabii, benden bir şey koparamayacağını. Bir taraftan da yürümeye devam ediyorum birbirimize doğru. Yan yana geldiğimizde kaçamak bir bakışını daha yakaladım. Hayal kırıklığı ve üzüntü okudum bu son bakışlarında. Belki de sadece yol soracaktı. Ya da tanıdığı birine benzetmişti beni. Yoksa emin olmamalı mıydım tanımadığımdan? Cevap verse miydim? Amaa her neyse... Bu zamanda kimseye güvenil-

miyor. Tanımadığım birinin selamına karşılık vermedim diye içim içimi yiyecek değil. "Selam verdim borçlu çıktım." derler ya, böylele-
rinin selamını alınca borçlu çıkıyorsun. Üstelik acelem var; kafamda planlarım, ar-
kadaşlarıma anlatacaklarım, alışveriş listem, patronumun beklediği rapor, çocuğumun sipariş ettiği oyuncak, alt komşuyla görülecek hesa-
bım ve daha çoook işim var benim. Haksız mıyım?

DÜŞMANLARI KARDEŞ KILAN DOKUNUŞ

Sorunuza cevap vermeden önce sizi Allah'ın selamıyla selamlıyorum. Beni tanımi-
yorsunuz. Nasıl göründü-
ğümü de bilmiyorsunuz. Bu
yüzden karşılık verir misiniz
bilmiyorum ama size selam
vermek istedim.

Anlattığınız hikâyeyi bir de
karşı tarafın dilinden din-
lemek ister misiniz? Daha
doğrusu bakış açısından
görmek... Dilim döndüğünce
ben anlatacağım.

Uzun zamandan beri yolda
karşılaştığı insanlara selam
vermeyi, en azından gül-
lümseyip bir baş selamıyla
mutlu olmayı âdet edindi
Songül Hanım. Mutlu etmeyi
demiyorum çünkü çoğu za-
man mutlu ettiğinden emin
olamıyor. Ama yine de vaz-
geçmiyor. Selamı yaymanın
kendi görevi olduğuna ina-
nıyor zira. Her sabah asan-
söre bindiğinde gözlerini
kendisinden kaçırın komşu-
larına selam vermeye devam
ediyor mesela. Aslında fark
etmiyor değil muhatapları-

nın duygu ve düşüncelerinin
yüzlerine yansımalarını. Tam
da bu yüzden ısrarla selam
veriyor. "İnsanların birbirle-
rinin yüzlerine bakmalarına,
birbirlerine gülümsemele-
rine mani olan bu duvarları
kaldırabiliriz. Bu uçurumları
kapatabiliriz ve kapatmalı-
yız. Güvensizlik değil güven
esas olmalı. Tıpkı çocuklu-
ğumdaki gibi..." diyor. Tıpkı,
Allah Resulü'nün tavsiye
ettiği gibi sadece tanıdıkları-
mıza değil, tanımadıkları-
mıza da selam vermeliyiz. O
sabah sizden önce belki de
on kişiye selam verdi. En iyi
karşılık veren, gözlerini kaçı-

**Birbirlerine
düşman Evs
ve Hazrec ka-
bilelerini kar-
deşler kılan
ilk dokunuş
bir "selam"
tavsiyesi
değil miydi?
Birbirimizi
fark etmeyi
ve sevmeyi
öğreneceğiz.
Bu tavrını
naiflik olarak
yorumlayan-
lara aldırımı-
yor bile.**

arak ve tereddütle aldı se-
lamını. Sizin selamını alaca-
ğınıza dair kuvvetli bir ümit
oluşmuştu aslında içinde.
Çünkü az önce eşyle yürür-
ken başındaki şapkasını say-
gıyla çıkarıp sizi selamlayan
beyefendiye memnuniyetle
mukabele etmiştiniz. "İşte!"
dedi, "Selama selamla karşı-
lık veren biri!" Mutluluktan
gözleri parladı; "İyi günler!"
dedi gülümseyerek...

...

Ön yargılarımızın, korkuları-
mızın, düşünmeksizin kabul
ettiğimiz "doğru"larımızın
çok olduğunu biliyor Songül
Hanım. Bu yüzden siz sela-
mını almayıp ona kuşkuyla
bakınca gözlerindeki ışık
söndü ama vazgeçmedi. "...
Size, yaptığınız takdirde bir-
birinizi seveceğiniz bir iş gös-
tereyim mi? Aranızda selamı
yayın." (Müslim, İman, 93.) ha-
disini bir müjde olarak kabul
edip "olacak" diyor. Birbirle-
rine düşman Evs ve Hazrec
kabilelerini kardeşler kılan ilk
dokunuş bir "selam" tavsiyesi
değil miydi? Birbirimizi fark
etmeyi ve sevmeyi öğrenece-
ğiz. Bu tavrını naiflik olarak
yorumlayanlara aldırıyor
bile. "Efendimizin, kişinin
sadece tanıdıklarına selam
vermesini kıyamet alameti
olarak değerlendirdiğini bile
bile nasıl sadece tanıdıkları-
ma selam vereyim ki..." diye
düşünüyor. Hem selamını
büyük bir memnuniyetle alıp
daha iyisiyle mukabele eden
insanlar da var. Onlarla iki üç
saniyelik karşılaşmalarında
aynı binanın tuğlalarını ör-
düklerini konuşuyorlar aslin-
da uzun uzun muhabbetle
ve umutla.

SEHER MERİÇ

Masal kent PRAG

Bu yılki ilk yazıma büyük bir enerji ve heyecanla başlıyorum... Her seferinde aynı oluyor. Çok fazla yer gezip gördüğünüz zaman, "Acaba en güzeli hangisi olur?" diye düşünüyorum... Ama sonunda karar verdim, bu bölümde sizlere "Masal Kent Prag"ı anlatacağım inşallah...

"En uzun yol bile ilk adımla başlar." diyor bir Japon ata-

sözü. Eh, doğru söze ne denir... Yaklaşık on gün sürecektir uzun bir yolculuğa başlarken bütün hazırlıklar tamamdı. Bilet, otel, iş yerinden izin vs... İşte bunun verdiği rahatlıktan olacak sanırım, az kalsın İstanbul'dan kalkan uçağımı kaçıırıyordum.. Bu da nasıl bir cümle ise, aslında ne "uçak bana ait" ne de "uçağı bir yerlere kaçıırıyorum"... "Şuradan şuraya uçtum." demek de bir o kadar komik... Benim kanadım yok

ki uçayım... Neyse, şimdi felsefe yapmayayım...

Bu kadar uçak ve uçmaktan bahsettiğime göre, artık yere inmenin vakti geldi. İndim inmesine ama Prag öyle bir şehir ki yere inmeniz bile bu şehir sizi uçuruyor... "O da ne demek?" diyorsanız beni dinleyin.

Eski adı Çek Cumhuriyeti olan Çekya'ya gidebilmek için Schengen vizesine ihtiyacınız olduğunu baştan söylemem

Astronomik Saat Kulesi

Bin yıllık bir tarihe sahip, asıllarını korumuş yapılarının yanında günümüz mimarisiyle de inşa edilmiş binalar; her yıl binlerce turist çekiyor. "Ben etkilenmem." diyen bile şehre adım atar atmaz zamanda yolculuğa başlıyor. Bütün sokakları ayrı ayrı görmek istiyorsunuz.

gerekiyor. Zaten bu vize olunca Avrupa'da bir ülkeden diğerine sınırlar olmadan geçebiliyorsunuz. Prag, ülkenin başkenti ve aynı zamanda en büyük kenti. Bin yıllık bir tarihe sahip, asıllarını korumuş yapılarının yanında günümüz mimarisiyle de inşa edilmiş binalar; her yıl binlerce turist çekiyor. "Ben etkilenmem." diyen bile şehre adım atar atmaz zamanda yolculuğa başlıyor. Bütün sokakları ayrı ayrı görmek istiyorsunuz.

Prag'a ekim sonu, kasım başı gittim. Biraz sakin olur düşüncesindeydim ama sanırım, şehirdeki diğer turistler de benimle aynı fikirdeymiş... Akşam saatlerinde ulaştığımız Prag'da ilk olarak Tyn Meydanı'na gittik. XIV. yüzyıldan beri kullanılan bu meydanda 80 metre yükseklikte iki adet kulesi olan bir kilise bulunuyor. Size küçük bir bilgi vereyim: Bu iki uzun kule Walt Disney'in çizgi filmlerinde kullanılan kulelermiş... Meydan çok geniş ve bir o kadar kalabalık. Hava erken karardığı için geç sanıyorsunuz ama saat daha 17.00'yi gösteriyordu. Bu meydanda sokak müzisyenleri, pandomimciler ve ateş yutan insanlardan gözümüzü alamıyoruz...

Buraya gelirken okumuş olduğum bloglardan öğrendiklerimi de uyguluyorum tabii ki; birinci kural sırt çantalarınıza dikkat edin, çünkü çok hırsızlık oluyor diye yazıyordu...

Şöyle güzel bir Prag manzarası göreyim, fotoğraf ve video çekeyim dersiniz eğer, size tavsiyem Astronomik Saat Kulesi'ne çıkmanız. Saate baktığınız kısmın hemen altında bulunan yerden biletinizi alıp dışarıda yine soldaki bölümde müze giriş yerine biletinizi göstererek kuleye girebilirsiniz.

Tyn Meydanı'na açılan sokaklardan birine girerek ünlü Charles Köprüsü'ne geliyoruz. Bu köprü'nün adını bilmeseniz bile eminim bir yerlerde fotoğrafını görmüşsünüzdür. Biz bu ismi söylü-

yoruz ama esas adı Karlův Most diye geçiyor. Belki de Prag'ın en çok turist çeken noktalarından biri diyebilirim. Tam altından Vltava Nehri geçiyor. Nasıl bulurum diye düşünmeyin çünkü köprüye daha adım atmadan yaya trafiği başlıyor. Onları takip ederseniz köprüye ulaşırsınız. Araç girişinin olmadığı Charles Köprüsü, Vltava Nehri'nin üzerine kurulmuş ve toplam uzunluğu 516 metre. Kral IV. Karl tarafından 1300'lü yılların sonlarında yaptırılan köprü, Çekya'nın simgeleri arasında bulunuyor.

Köprüde yürürken sağlı sollu toplam 30 heykel göreceksiniz. Bunların toplamının 200 ton civarında ağırlığı varmış. Vaktiniz olursa bol bol fotoğraf ve video çekmenizi tavsiye ederim. Köprü'nün üzerinde aralarında belirli mesafeler bırakarak müzik yapan gruplar var. Müzik, tarih ve onlarca insan... İnanın bambaşka bir atmosfer... Bu köprü'nün gecesinin de gündüzünün de ayrı güzel olduğunu söylemem gerekiyor. Gündüz sokak müzisyenlerine ressamlar da katılıyor. Ama eğer benim gibi fotoğraf meraklısı iseniz biraz vakit ayırmanızı tavsiye ederim. Köprü'nün ayaklarına inerek güzel kareler yakalayabilirsiniz.

Geceyi merkeze yakın bir otelde geçirmenin avantajıyla ertesi güne dinlenmiş bir şekilde başladık. Ve ilk durağımız olan Prag Kalesi'ne doğru yola çıktık. Burası için dünyanın en büyük antik kalesi diyebiliriz. Kalenin gi-

Charles Köprüsü'nde yürürken sağlı sollu toplam 30 heykel göreceksiniz. Bunların toplamının 200 ton civarında ağırlığı varmış.

Birbirini seven iki insan gelip köprü'nün demirlerine bir kilit takıyor ve anahtarını nehre atıyor. Böylece sevgilerinin daim olacağına inanıyorlar.

rişinde bütün ziyaretçiler didik didik aranıyor. Hadi size ilginç bir bilgi daha vereyim: Bu kalenin yapımına IX. yüzyılda başlanmış ve ancak XV. yüzyılda bitirilmiş. Yani yapımı tam 600 sene sürmüştür. Kale, farklı bölümlerden oluşuyor ama ilk anda dikkati çeken St. Vitus Katedrali. Çok yüksek ve bir o kadar ürkütücü. Çocukluğumdan beri kiliselerin gerek mimarisi gerekse kullanılan heykelleri beni tedirgin etmiştir. Hiçbir zaman İslamiyet'in sadeliğini ve huzur verici dinginliğini göremedim bu ibadethanelerde. Kale içeri- sindeki bazı binalar devlet yönetimi için kullanılıyormuş günümüzde. Kale, iç içe geçmiş avlulardan oluşuyor. Bir anda bastıran şiddetli yağmur ve ardından gelen doludan dolayı kaleyi gezmeyi biraz erken bitiriyoruz. Ama kaleden çıktıktan sonra dinen yağmur ve pırıl pırıl açan güneş, Prag'ı yukarıdan seyrederken bize eşlik ediyor... Buradan baktığınızda kırmızı kiremitli çatıları ve büyüleyici bir tarihi izliyoruz.

Sonra yavaş yavaş, minik dükkanların bulunduğu sokakları geçerek tekrar Vlatava Nehri'ne doğru inmeye başlıyoruz. Şehrin bu bölgesinde çok fazla turist olduğunu tekrar hatırlatmak istiyorum. "Acaba bahar ya da yaz aylarında nasıl olur?" diye düşünmeden edemiyorum. Sanki bir film platosundayız. Nehir deyince tabii aklıma, son yıllarda Orta Avrupa'da başlayan bir âdetten bahsetmek istiyorum. "Köprü demirlerine kilit takma alışkanlığı" diyebiliriz buna... Birbirini seven iki insan gelip köprünün demirlerine bir kilit takıyor ve anahtarını nehre atıyor. Böylece sevgilerinin daim olacağına inanıyorlar. Bu âdet, şamanizmdeki ağaçlara çaput bağlamayı aklıma getirdi.

"Ehh, bu kadar yürüdükten sonra biraz keyif yapmak hakkımız." diyerek nehrin kenarına indik. Ve bizi bekleyen tekneye bindik... "Bir şehri en iyi tanımanın yolu, sokaklarında dolaşmak ve ortasından geçen nehirde şehri izlemektir." derim ben. Prag'a yolunuz düşerse öğle yemeğini de alabileceğiniz bu teknelerde muhakkak seyahat edin. Yolculuk yaklaşık iki saat sürüyor. Vlatava Nehri üzerinde Charles Köprüsü dışındaki diğer köprüleri görme ve bu köprülerin altından geçme fırsatını buluyorsunuz. İç kısımda aldığınız yemekten sonra, teknenin güvertesine çıkarak şehrin tarihi kokusunu içinize çekebilirsiniz. Şunu da ısrarla belirtiyim, Müslüman olduğunuzu söylerseniz ona göre

yemek çıkarıyorlar. Çeklerin özel bir yemek kültürleri olduğunu söyleyemem. Daha çok hamur ve etli yemek yiyorlar... Yemek yerken dikkat edeceğiniz önemli bir nokta ise şu: Eğer şnitzel isterseniz dikkatli olmanız gerekiyor. Çünkü eğer siz tavuk istediğinizi söylemezseniz domuz etinden şnitzel getiriyorlarmış. Risk almak istemezseniz peynirli pizza yiyebilirsiniz.

"Bu arada bilmediğin şehirlerde nasıl geziyorsun?" diye soranlar için açıklayayım: Cep telefonuma indirdiğim bir-iki program aracılığıyla yolumu kolaylıkla bulabiliyorum. "Ama bunu kullanmayı ben bilemem." dersanız, en kolay beden dilinizi kullanmak olacak. İnanın her zaman işe yarıyor...

Vlatava Nehri üzerinde bulunan minik adalar; kuğuların yaşadığı, nehir kıyısındaki "kuğu plajı"; Lennon Duvarı; Prag'ın ikinci bölgesinde bulunan "Dans Eden Ev" ve "Franz Kafka Müzesi" bunlardan birkaçı...

Gelelim alışverişe. Tyn Meydanı'na açılan birçok sokak var. Ve bu sokakların tamamı hediyelik eşya satan dükkanlarla dolu. Çikolata dükkanları, mıknaşlı dolap süsleri, tişört ve kukla satan yerler turistlerin en çok uğradığı alışveriş noktaları. Hatta bir çikolata müzesi bile yapmışlar.

Size anlatmak istediğim daha pek çok detay var. Mesela Vlatava Nehri üzerinde bulunan minik adalar; kuğuların yaşadığı, nehir kıyısındaki "kuğu plajı"; Lennon Duvarı; Prag'ın ikinci bölgesinde bulunan "Dans Eden Ev" ve "Franz Kafka Müzesi" bunlardan birkaçı... Son yıllarda popüler olmasından dolayı bu şehirde konaklama ve emlak fiyatları çok artmış. Bu yüzden ya şehrin biraz dışında konaklayacaksınız ya da biraz daha fazla ücret ödemeyi kabul edeceksiniz ve merkeze yakın bir otelde kalacaksınız. Ben Prag'da iki gece kaldım. Ama eğer üç gece kalırsanız şehri daha iyi anlayacağınıza inanıyorum... "Bir daha gidip görmek istediğim birkaç şehirden birisi Prag." dersem, sanırım benim için ne ifade ettiğini daha iyi anlatmış olurum...

Bana ayrılan bölümün sonuna geldim... Gezdiğim yerleri anlatmak, uzun yıllardır yaptığım fotoğrafçılık gibi... Yani anlayacağınız başladım mı susmuyorum. "Senin anlatmanla olmaz, ben de Prag'a gitmeliyim." dersanız eğer; "Ben de sizinle gelebilir miyim?" derim...

Sağlıcakla kalın...

BAŞKA DÜNYALARIN bizden görebilecekleri

ABDÜLHAK ŞİNASİ HİSAR

Biz yaşadığımız zamanı ancak kendimize göre mazi, hâl ve ati diye üç kısma ayırıyoruz. Fakat zamanın böyle bölünmesi keyfidir. Zamanı maziden ayıran hiçbir fasıla yoktur.

Zaman dediğimiz ve kendine mahsus bir cismi olmayan, o evveli ve ucu bulunmaz mesafe içinde bütün günlerimizin bir dünü ve sonuncusundan mâdasının da, bir yarını vardır. Fakat zaman; dünü bugünden, bugünü yarından ayıramaz. Çünkü o hep devam eden bir şeydir. Geçen ancak biziz ve her şeydir.

Biz yaşadığımız zamanı ancak kendimize göre mazi, hâl ve ati diye üç kısma ayırıyoruz. Fakat zamanın böyle bölünmesi keyfidir. Zamanı maziden ayıran hiçbir fasıla yoktur. Mademki geçen bir zaman yoktur; her “zaman” mazi olmuştur ve yine maziye dönecektir. Her hâl ve her istikbal de atide bir mazi olacaktır. Her neslin de bir mazisi vardır. Fakat bu bir ve aynı değildir. Zaman içinde, mazi diye, muayyen bir devre verilecek bir isim, bir zaman parçası yoktur. Evvelki gün geçmiş neslin ati dediğine biz bugün mazi diyoruz. O neslin mazisi, hâli ve atisi bizim için hep birden mazi olmuştur. Kendi içimizde hâlâ yaşadığını duyduğumuz bir zaman parçası da bizim için hâlâ yaşadığımız bir hâl demektir.

Kâinatın bütün mesafeleri, mecburi olarak bir zaman içinde mevcuttur. Diğer yandan da, eğer mesafeler olmasa, zaman sanki nerede bulunabilirdi? Mesafenin herhangi bir parçası ancak bir zaman içinde görülebilmıştır. Aynen herhangi bir zaman parçasının da ancak bir mesafe içinde görülebilmiş olduğu gibi. Mesafe ve zaman bir gölge içinde birleşiyor, toplaşıyor ve ancak ikisinin birleşmesini bir nevi mevcudiyete malik görebiliyoruz. Zamana bir yüz tasavvur ettiğimiz anda onu ister istemez maddi olmayan bir manevi mesafe gibi tasavvur ediyoruz. Zaman zihnimizin mesafesidir. Her cisim mesafe içinde olduğu kadar zaman içinde uzar, başı imtidât içine yükselir, ayakları mesafe içine dalar. Mesafe gözle görülen zaman demektir.

Bu yazı Abdülhak Şinasi Hisar'ın Sebil Yayınevi'nden yayımlanan Boğaziçi Mehtapları isimli eserinden alınmıştır.

Dili doğal, akıcı ve konuşkandır. İmgesel ve kapalı anlatımla arasına mesafe koyan Taner, berrak diliyle Türk öykü tarihinin en gözde eserlerini vermiştir. 1954'te yayımladığı On İkiye Bir Var, 1955 yılında Sait Faik Hikâye Armağanı'nı alan ilk kitap olur.

ON İKIYE BİR VAR

ZEYNEP DEMİR

Haldun Taner her ne kadar tiyatro yazarlığıyla tanınmış olsa da iyi bir öykücüdür. Öyküyü diğer yazın türlerinin üzerinde tutan Taner'e, "Piyas yazarken mi, hikâye yazarken mi daha mutlusunuz?" diye sorulduğunda "Hikâye yazarken." diye cevap verir. Piyeste rejisör, aktör, dekoratör gibi unsurların da metne dâhil olduğunu, metni sınırlandırdığını, öykünün ise yazara özgür alan açtığını söyler. On İkiye Bir Var kitabı ve özellikle kitaba adını veren öykü, tam da böylesi bir özgürlüğün kuluçkasında doğar. Öyküyü, İsviçre'de bir yayınevinin düzenlediği Zaman Üstüne Öyküler yarışmasına yetiştirmek için alalecele yazar ve ödül alır. Saatin kaç olduğunu herhangi bir saate bakmadan dakikası dakikasına bilen birinin sıra dışı hayatını konu edinen öykü, insanla zaman arasındaki ilişkiyi biraz ironik, biraz dokunaklı, biraz da sıra dışı bir üslupla ortaya koyar. Zamanın insan hayatındaki önemini, hayatın zaman karşısındaki dağınıklığını, eğitim ve kültürün saatin kurgu mekanizmasıyla benzerliğini ele aldığı öyküsünde kültürel farklılıkları da saat üzerinden anlatır: "Kimi hâlâ alaturka saat ayarı üzerinden işler. Kimi Greenwich ayarıdır, kimi San Francisco... Bazımız ileri gider, kimimiz geri kalırız."

Dili doğal, akıcı ve konuşkandır. İmgesel ve kapalı anlatımla arasına mesafe koyan Taner, berrak diliyle Türk öykü tarihinin en gözde eserlerini vermiştir. 1954'te yayımladığı On İkiye Bir Var, 1955 yılında Sait Faik Hikâye Armağanı'nı alan ilk kitap olur. Eser On İkiye Bir Var, Ayak, İznikli Leylek, Bayanlar 00, 45 Marka Seksapıl, Sahib-i Seyf ü Kalem, Artırma adlı öykülerinden oluşur. Dilinde geleneksel tahkiyenin izlerini sürmek mümkündür. Tumturaktan uzaktır. İnsanı, doğayı ve hayvanları el üstünde tutar. Güçlü gözlem yeteneği sayesinde hayat olduğu gibi eserlerine akseder.

Yaşamak dediğin...

FATMA NUR ÜNLÜ SÜRER

Y

aşamaksa mesele, değişmeyen bir kutsalın değer taşlarıylailmekilmek örmeli bize verilen emanetleri. Safdil bir çocuğun kalbinin ta içini görebilmek ve onun yaşadıklarına dair küçük hikâyeler bilmek... Donuk bakışlarında mana arayıp hayra yorulası susuşlarını anlamaya çalışmak. Örselenmiş hayatların ezici ağırlığı altında kalmak. O vakit yaralı ruhlara dokunan şefkatli eliyle insan, insanın merhemi olabiliyor ancak. Dünya hayatının süslü perdelerinin ardındaki ezeli ve ebedi hakikatleri unutmayan erdem, insanı anlamak ve onun maskeler ardına gizlenmiş hakiki varlığını görmek için de anlamlı bir çaba gösteriyor. Her susuşla birlikte deli so-

ruların uğultusunu duyuyor beyninde. Soruların sisli sorgusunda can çekişiyor. Sualler sıralanıyor ruhunun kıvrımlarında.

İnsan dünyada oyalandığının ne zaman farkına varır? Ömür dediği yaşanmışlıklar dizesinin hangi basamağında akli ve kalbi ona gittiği yolun ahvalini haber verir? İlgi alanına giren; gözünü, gönlünü okşayan bir yığın metadan hangisini önceleyeceğinin kararını vermeye çalışırken geçen zamanın ağır tahakkümü altında ezildiğini ne vakit fark eder? Çoğu zaman hayatı daha derinden sorgulamaya yetecek takati kendinde bulmayı beklerken "sonra"lara mahkûm mu eder kendini?

İnsan ki; günün en vasat saatinde, keyifsizliğin son demlerinde, yaşadığı yorgunluk ve yılgınlık patlamaları arasında bocalayarak kendine reva gördüğü bu eziyete katlanan tek varlık. Girdiği girdabın kıskacında attığı çılgık seslerinin azametinden kalbi ve ruhu incindiği vakit tan yeriyle beraber ağarıp el açan varlık... İnsan bu... Hem yaşamın içinde hem de ona dışarıdan bakabilecek kadar güçlü.

İnsan ki hayatı sorgulamayı akıl edemediği dönemlerde tanış olduğu ahbabıyla yıllar sonra karşılaşmayı da bir hikmete bağlayandı. Geçen onca zamanı ipe dizerken hayatın kısalığına dair dinlediği hikâyelerin tesiri hâlâ zihninde mükerrerd. O ki hayat ve ölüm arasında bir hikâye anlatmamış mıydı? Samimiyetle anlatılanları dinleyerek hikâyelerdeki gidenlere üzülen ve kalanları düşünerek ölümle hayat çizgisinde yeni senaryolar üreten de insan değil miydi?

Oysa hayat ilk kutlu kişiden bu yana bir yolculuk değil miydi? Yolculuğu inşa eden yolun ve yolcunun kendisiydi. Belki bir yolcu yolun kendisiyle değil yolda buldukları veya bulmayı umduklarıyla yetinmeliydi. Her gün hazırladığı listelere yenilerini ekleyerek tuttuğu güncelere dair bir çanta bir hırka hesabıyla yolun nelere gebe olduğunu bilmeden ilerlemeliydi. Belki de tüm yol meşakkatine rağmen, yılların yolların yükünü omuzlarına alarak biçtiği değerleri sorgulamalı, tüm kıymetleri ölçmeliydi. Gözünü açtığı her gün nefes aldığı dünyaya bir kez daha doğmuş olmasını, yeniden hayatı anlamlandırmaya verilen müsaade olarak görmeliydi. O insan da biliyordu ki bir çocuğun gözlerinde büyürdü ömür. Ve bir ihtiyarın sözlerinde küçülürdü zaman. Öyle ki yollara vurduğu yükleriyle gözlerine koca bir ömür dolardı. Gözlerinden nice insanlar akardı. Sel olur coşardı. Bu yolların künhünde sadece sabır düşerdi hissesine. Güzelliği bir ulu sözde aşikâr yeşil cennetlerin yolunu gözlerdi sözleri. Ve sözleri sinelerinden gelir geçer, gün gibi batardı.

İşte şimdi geri dönüşü olmayan yollarda son demini yaşayan bir âlemde geriye kalan. Bir âlem, bir insan... Son baharını yaşayan yaprakların melali ile her şeyin nihayet bulduğunu sandığı vakit berzahta gibi beklerdi. Vakıtlar dolar, kış biterdi. Nekahet döneminin ardından insanlar, ağaçlar, kuşlar, sular cümlesi uyanırdı. Tomurcuklar patlardı göğün açılan kurumuş kolların ince kenarlarından. Mahmur bahara göklerden gelen emir iletilince, bir deli küheylan gibi yerinden sıçardı mahlukat. Dallarından baharlar iner, saçılırdı inciler gibi. Böyleydi bir hayatı karşılamak. Döngüsüyle, umuduyla, duasıyla böyle başlardı, böyle tükenirdi hayatlar.

Tüm yüklerden azat olmanın son deminde, tendeki emanet havalanıp kuş misali uçmaya yüz tutunca insanın gözlerinden hayatı bir şerit gibi geçip gitti. Ve insan bildi ki yaşam dediği şey, havada asılı bir tüy misali yavaş yavaş akıp bir yerlerde kayboluyordu.

Taşın hafızası

SEMA BAYAR

Dünyanın dört bir yanından getirilen nadide mermerlerin, sedef işçiliklerinin en zarif örneklerinin kullandığı Saray, İstanbul'un bir incisi olmuştur adeta. Odalar emsalsiz halılarıyla, mobilyalar altın yıldızlar ve sedef kalem işle-ri ile süslüdür.

Kazancıoğlu bahçelerinden saraylara, futbol sahasından kışlalara uzanan meşakkatli bir yol hikâyesidir Çırağan Sarayı'nın öyküsü. Kendi öyküsüne eklenen yüzlerce yıllık bir tarihi de bağrında taşır. Paha biçilmez bir görünüme kavuşana kadar defalarca yapılandırma kararı alınan sarayın hikâyesi, aslında sahip olduğu doğal güzelliklerle başlar. XVIII. yy. Lale Devri'nin en önemli simgesi olan çiçekler, bu bölgenin gözde bir mekân olmasının yegâne sebebi değildir elbet. Kazancıoğlu bahçeleri, sırtında boylu boyunca uzanan koru ve önünde eşsiz boğaz manzarasıyla emsalsiz bir güzelliğe sahiptir. Dönemin hükümdarı III. Ahmet'in buradaki mülkünü Veziriazam İbrahim Paşa'ya

hediye etmesinin ardından Paşa, zevcesi için bir yalı inşa ettirir. Yalı, düzenlenen meşale şenlikleri dolayısıyla Farsça'da ışık anlamına gelen "Çırağan" ismiyle anılır. Taşın hafızasına müzik ve edebiyat nakşolur bu etkinliklerle. Divan edebiyatının seçkin şiirleri dilden dile okunur. Lakin dönemin en önemli siyasi ayaklanmalarından biri olan Patrona Halil İsyanı toplumsal hayatta kırılmalara sebep olur, güven ortamı sekteye uğrayınca da Çırağan yalısı uzun bir müddet bakımsız bırakılır.

Çırağan'da bir saray inşa edilmesi ise II. Mahmut dönemine rastlar. Ancak Saray günümüze kadar pek çok inşa ve restorasyon geçirir. Dönemin padişahları, kimi zaman baştan başa bir de-

ğişim arzusuyla eski yapıları yıktırmış, kimi zaman da yer yer yapısal değişikliklere gitmişlerdir. II. Mahmut tarafından yapılan ilk Saray da bundan nasibini alır, yıkım başlar ve boğaz ancak Abdülaziz dönemine gelindiğinde yeni sarayına kavuşur. Saray'ın inşaatı 1871'de tamamlanır. Dönemin teamüllerinin aksine oryantalist bir mimari anlayışla yapılan Saray'ın mimarı Sarkis Balyan'dır. Eski Çırağan Sarayı'nın tahta binası yıkılarak yerine yenisinin taştan temelleri konulur. Taş işçiliğinin üstün örnekleri Saray'da gün yüzüne çıkartılır. Renkli mermerle süslenmiş cepheleri ile eşsiz bir sanat eseridir. Dünyanın dört bir yanından getirilen nadide mermerlerin, sedef işçiliklerinin en zarif örneklerinin kullandığı Saray, İstanbul'un

bir incisi olmuştur adeta. Odalar emsalsiz halılarla, mobilyalar altın yaldızlar ve sedef kalem işleri ile süslüdür. Saray, sırtındaki Yıldız Sarayı'na bir köprü ile bağlanmıştır. Yüksek duvarlarla cadde tarafından ayrılır, abidevi kapıları göz kamaştırır. Saray'ın paha biçilmez işlemeli kapılarından her biri de Vortik Kemhacıyan'ın usta ellerinden izler barındırır.

Vortik Kemhacıyan Usta, Beşiktaş'taki atölyesinde hazırladığı sedef kakmalı ahşap oymalarla Saray'a nadide birer güzellik bahşeden ustalarından sadece biriydi. Saray'da o dönemin en değerli ustaları bir bir hünerlerini gösterdiler. Çırağan Sarayı'nın içini süsleyen nakış ve resimler Resimci-başı Hacı Mıgırdiç Kalfa imzasını taşıyordu. Duvar ve tavan bezemelerini Sapon Bezirciyan, Ohannes Acemyan ve Tavit Tıryants yapmışlardı.

Usta ellerin sanatla dokuduğu yapıyı 1910 yılına gelindiğinde makûs bir kader beklemekteydi. Tarihe geçen İstanbul yangınlarına bir yenisi eklenmişti. Yıllarca önemli toplantılara ev sahipliği yapan, tarihe tanıklık eden yapı büyük bir yıkıma

Usta ellerin sanatla dokuduğu yapıyı 1910 yılına gelindiğinde makûs bir kader beklemekteydi. Tarihe geçen İstanbul yangınlarına bir yenisi eklenmişti. Yıllarca önemli toplantılara ev sahipliği yapan, tarihe tanıklık eden yapı büyük bir yıkıma uğrayacaktı.

uğrayacaktı. 20 Ocak 1910'da artık Meclis-i Mebusan binası olarak kullanılan Saray'ın üst bölümünde kalorifer bacasından çıkan bir kıvılcımla her yanı alevler sarmış, Saray saatler içerisinde yanmıştı. Yalıdan saraya uzanan tarihî yolculuk alevlere teslim olmuş, çok değerli antikalar, II. Abdülhamid'in özel koleksiyonu ve V. Murad'ın kütüphanesi de yanarak küle dönmüştü. Kaybedilen onlarca sanat eseri, değerli bir mimari yapı değildi sadece. Bir yangın geçmişi, tarihi de silip süpürüyor, yok olan eşya ile onun hafızasını da tarumar ediyordu. Alevlerin esir aldığı kütüphane ile medeniyet derin bir yara alıyordu. Yangın taşın hafızasına koca bir çentik atıyordu.

Çırağan Sarayı'nın harabelerine dahi gelecek günleri huzurla beklemek nasip olmadı. I. Dünya Harbi sonunda, işgal edilen İstanbul'un kıymetli değerleri bir bir düşman postalları altında ezilirken Saray'ın kalıntıları da Fransız askerlerinin karargâhı oldu. İstanbul düşman işgalinden kurtuldu fakat Saray'ın eski gösterişli günlerine dönmesi öyle kolay olmayacaktı. Kazancıoğlu bahçelerinin emaniyeti ulu çınarların kesilerek Saray bahçesinin futbol sahasına dönüştürülmesi 1930'lu yıllara rastladı. 1986 yılına kadar Çırağan Sarayı kaderine terk edilmişti.

1986 yılına gelindiğinde ise Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çırağan Sarayı için bir çalışma başlattı. 1987'de otel olarak kullanılması amacıyla restorasyona başlandı. Uzun süren tasarım ve inşaat çalışmalarından sonra "Çırağan Sarayı Otel" 1990 yılında açıldı. Tarihi Saray ise kapılarını ancak 1992 yılında açabildi. Böylece Kazancıoğlu bahçelerinde başlayan yalının hikâyesi yine bir saray ile devam etti. İstanbul Boğazı, bir incisine yeniden kavuştu.

Gönle ağır gelen yük: HASET!

CÂNÂN CEHRİ AKYOL

Diyanet İşleri Uzman Yardımcısı

Nedamet içerisinde çevresine bakar Kabil. Ama nafiye... Yapacağı hiçbir şey içinde kıvrandığı pişmanlığı dindirmeyecektir, azaltmayacaktır hatta... Çünkü kalem kırılmıştır artık. Yaptığının geri dönüşü, telafisi yoktur. Zaman bazı şeylerin telafisine imkân vermeyecek bir kesinlik ve keskinliğe sahiptir. Âdem'in gönlünü derin bir hüzne teslim edecek suçu işlemiştir Kabil. Toprağa ilk kan dökülmüştür. Habil'in topraktaki kanı; Kabil'in dinmesi mümkün olmayan vicdan azabı, Âdem'in gözünün yaşı, gönlünün kederi olmuştur. Âdem'in 'can'ının iki eşit can paresinden bir parçayı diğerinin yok edişinin ardında ne saklıdır? Hangi duygu ya da vesvese? İnsan gönlünün en büyük, en ağır yüklerinden biri saklıdır orda. Haset... İçine sızdığı gönle ağır gelen, yakıp kavuran bir ateş. Allah'ın her bir 'can'a verdiği nimet ve ihsanın ardındaki hikmete, Allah'ın iradesine karşı koymaktır o. Kuluna şah damarından daha yakın değil midir, Âlemlerin Rabbi? Onu en iyi tanıyan değil midir? Âdemoğlunun, gücünü, sınırlarını ve yeteneklerini varlığına işleyen Yüce Yaradan'ın verdikleri kadar vermediklerinde de bir sebep vardır

elbette. Öyleyse gayretin ötesinde, gayretten sonra bir teslimiyet ve hakka, verilen ve verilmeyene bir rıza olmalıdır. Bu teslimiyet ve bu rıza hâli iman gereğidir insan için. İman ile atan kalp bu yüzden hiç sevmez hasedi. İman ile atan kalbin öyle hassas bir dengesi vardır ki Sevgili Peygamberimizin ifade buyurdıkları gibi bu dengede "İman ile haset bir arada bulunmaz." (Nesâî, Cihâd, 8.)

İnsanoğlu muhatabına ve onun heybesindekilere hasetle baktığında, odaklandığında haset evvela insanı kendisine yabancılaştırır. İnsan, varlığına hediye edilen güzellikleri fark edemez hâle gelir. Sonra kinle ve samimiyetsizlikle beslenen haset öyle bencilleştirir ki insanı, muhatabının mahrumiyetini isteyecek kadar acımasızlaşır. Kalpleri hasetle yanıp kavrulmuş üç adamın hikâyesi bize bu gerçeği hatırlatır.

Hikâye bu ya, geniş ve engin bir çölde üç kıskanç adam karşılaşmışlar. Birbirlerine nereden gelip nereye gittiklerini sormuşlar. İçlerinden biri: "Ben, insanların mutluluğunu gördükçe çok kıskanıyor, buna

tahammül edemiyordum. İnsanların mutluluğunu görmemek için bu çöle düştüm." demiş. Diğer iki adam da kalplerini yakıp kavuran haset ateşinden dolayı diyar diyar gezip sonunda bu çöle gelmişler. Çölde beraber yürümeye başlamışlar. Bir süre sonra küçük bir gölün kıyısına gelmişler. Burada biraz dinlenmişler. Tekrar yola koyulacakları sırada, içlerinden biri: "Hey! Ayağımın altında sert bir cisim hissediyorum. Gelin bakalım! Nedir bu?" demiş. Hemen adamın yanına koşup, toprağı kazmışlar. Büyük bir küp çıkmış. Bir de ne görsünler? Küpün içi altınla doluymuş. Altını üçe bölmeye karar vermişler. Ama paylaşamamışlar. Çünkü her biri diğerine verilecek hisseyi kıskanıyor, o hisseyi almasın diye kendi hissesini bile istemiyormuş. Kıskançlıktan ve güvensizlikten küpün yanından bir an bile ayrılmamışlar. Sonunda açlıktan ölecek hâle gelmişler. Bu sırada maiyetiyle ava çıkmış bir padişah onları görmüş. Adamların hasetten bu hâle geldiklerini öğrenince, hangisinin daha kıskanç olduğunu sormuş. Biri: "Ben o kadar kıskancım ki hiç kimseye iyilik yapamıyorum." demiş. Diğer: "O da bir şey mi? Ben değil kendimin, bir başkasının diğer birine iyilik

yapmasına dahi dayanamıyorum." demiş. Üçüncüsü gülmüş ve "Sizinki de kıskançlık mı? Ben, bana iyilik yapılmasını dahi kıskanıyorum." demiş. Duydukları karşısında hayrete düşen padişah bu üç adama akıllanmaları için güzel bir ceza vermiş.

Âlemdeki her duygu zıttı ile kaim değil mi? Her derdin bir devası yok mu? Hasedin zıttı ya da devası nedir? Elbette her duygu zıttı ile kaimdir. Hasedin zıttı ve dahi devası şükürdür. Bolluk bilincidir bir diğer deyişle. İnsanın varlığına, hayatına hediye edilenleri fark etmesi, görmesi ve bunlar için Yaradan'a minnet ve şükran duygularıyla yaklaşmasıdır. Böylece insan gönlünü hasetten arındırır. Tertemiz bir gönle sahip olmak niye önemlidir peki? Çünkü gönül temizliği de imandandır. Çünkü insan, ancak temiz bir gönle sahipse gönlü ona yoldaş olur. Güzellikleri yakıp tüketen haset ateşine teslim ederse gönlünü, gönlü ona yük olur, hüznün ve keder sebebi olur. Gönüllerimizdeki yükleri atıp cennete, iyiliğe ve güzelliğe, dünyevi mutluluğa götüren yolu döşeyeceğimiz taşları temiz ve samimi gönüllerimizle biriktirelim vesselam.

Mus'ab B. Umeyr

YRD. DOÇ. DR. SALİH KESGİN

"A

llah yolunda hiç bir kınayıcının kınamasından korkmayacağımıza, Allah'a asla şirk koşmayacağımıza, hırsızlık ve zina yapmayacağımıza, çocuklarımızı öldürmeyeceğimize, hiç kimseye iftirada bulunmayacağımıza ... söz veriyoruz!"

Medine'den gelen on iki kişinin Birinci Akabe Biatı'ndaki bağlılık ifadeleridir bu cümleler. Artık İslam, Mekke dışında da kabul görmeye başlamıştır. 621 yılının Zilhicce ayında bu bir avuç insan, inançlarını Resûlullah (s.a.s.) karşısında kesin bir şekilde mühürledikten sonra Medine'de kendilerine İslâm'ı anlatmak ve diğerlerine de tebliğ etmek için bir öğretici isterler. Ve bu önemli görev için Allah Resulü (s.a.s.); güler yüze, tatlı dile ve üstün bir ahlaka sahip olan Mus'ab b. Umeyr'i (r.a.) seçer. Böylece, Allah'ın elçisinin elçisi olarak, Medine'ye ilk hicret eden sahabe Hz. Mus'ab b. Umeyr olacaktır.

Mus'ab b. Umeyr (r.a.), görevi üstlenir ve Medine'ye ulaşmak üzere düşer yollara. Bu teslimiyetiyle bize, hâl diliyle "inanmak lafla olmaz, baş koymak gerekir" der çağlar ötesinden; er meydanına çıkacak kişinin kenarda köşede saklanma hakkının olmadığını, "Ben yapmayayım da filanca yapsın." deme lüksünün olmadığını gösterir, samimiyetiyle. Ve Medine'ye ulaştığında, Medineli ilk Müslümanlardan Es'ad b. Zürâre'nin (r.a.) evine yerleşir.

Yer: Es'ad b. Zürâre'nin (r.a.) evinin bahçesi

Mus'ab (r.a.) etrafında bulunan Müslümanlara İslâm'ı anlatmaktadır. Bu sırada güçlü bir ses duyulur ileriden: "Buraya zayıf akıllıları aldatmak için mi geldiniz! Hayatınızdan olmak istemiyorsanız

terk edin burayı!" Elinde mızrağı, bütün hiddetiyle konuşan; Evs kabilesinin reislerinden Üseyd b. Huda'y'dır. Etrafta bulunanlar telaşlanırlar ama pek çok işkence ve hakarete Allah ve Resulü hatırına katlanan ve Resûlullah'ın (s.a.s.) özel terbiyesinde yetişen Mus'ab (r.a.), onun bu taşkın hâlini gayet sakin bir şekilde karşılar. Hakikat nasıl anlatılır, bunu bize gösterircesine seslenir Üseyd'e: "Biraz soluklanıp sözüme kulak verir misiniz? Hoşunuza gitmezse söylenenler, o zaman engel olursunuz." Üseyd, bu nezaket dolu ifadeler karşısında teslim olur, saplar mızrağını yere ve başlar Mus'ab'ı dinlemeye. Dinle-

dikçe ufkunda şimşekler çakar, sonsuzluk çiçekleriyle donanır yüreği, "Bu ne kadar güzel, ne kadar iyi bir sözdür." der ve tekrar eder Mus'ab'la birlikte hayatına hayat katan o cümleyi: "Lâ ilâhe illallah Muhammedü'r-Rasûlullah."

Ve çok geçmeden, Üseyd'i teslim alan hakikat Sa'd'ın da ruhunu kaplar ve dökülür dudaklarından teslimiyet muştusu.

Ve o gün Sa'd b. Muaz (r.a.) önderliğinde bütün Evs, İslâm'la tanışır. Artık Medine'nin bütün evleri tek tek aydınlanmaya başlamıştır. Es'ad b. Zürâre'nin (r.a.) evi bir Kur'an okuluna dönüşür; Medine'nin Daru'l-Erkâm'ıdır artık evi.

O, namaz kılacakları zaman imamları, ihtilaf ettikleri zaman hakemleridir. İnsanlara, yalnızca dine nasıl girileceğini göstermemiştir o. İslâm'ın nasıl yaşanması gerektiğini öğretmiştir asıl, bütün hâl ve hareketleriyle.

Ve bir yıl sonra, miladi 622'de, Mus'ab b. Umeyr (r.a.) Medine'den yetmiş beş Müslüman ile birlikte Resûlullah'la (s.a.s.) Akabe'de buluşmak üzere Mekke'ye doğru yola çıkar. Tek kişi olarak ayrıldığı Mekke'ye

Mus'ab b. Umeyr;
çağlar ötesinden
bugüne, kendi
"Yesrib"lerimizi
"Medine" yapacak
insan yetiştirmek
için nasıl bir
samimiyete ihtiyaç
duyduğumuzun
örneğidir.

İki kesik koluyla sancağı göğsüne bastırıp: "Muhammed ancak resûldür. Ondan evvel daha nice peygamberler geçmiştir." âyetini okuyarak Hz. Peygamber'e siper olmaya devam eder Mus'ab (r.a.). Ve nihayetinde İbn Kâmia'nın mızrağıyla son hicretini tamamlar ve kırk yaşında şehadet makamına yükselir.

yetmiş beş kişiyle dönüşü memnun eder Âlemler Efendisi'ni. Ve Rahmet Peygamberi'nin (s.a.s.) "Kanınız kanımdır... Affınız affım... Ben sizdenim, siz de benden!..." ifadeleriyle, ikinci Akabe Biatı'nda onurlanan heyetin başındadır o. Yesrib'de ilk cuma namazını kıldırandır; Yesrib'i, Âlemler Sultanı'nın hicretine hazırlayandır...

...

Uhud'da mübarek sancağı taşıma şerefi bahşedilir Mus'ab'a (r.a.). Öyle ki; giydiği zırh ile Allah Resulü'ne (s.a.s.) benzer, müşriklerden İbn Kâmia'nın gözünde. Efendimize (s.a.s) saldırırken İbn Kâmia, Mus'ab b. Umeyr (r.a.) çıkar karşısına. Rahmet Peygamberi zannederek onu, önce sancağı tuttuğu sağ koluna indirir kılıcını, sancağı sol eline alınca ise sol koluna indirir... İki kesik koluyla sancağı göğsüne bastırıp: "Muhammed ancak resûldür. Ondan evvel daha nice peygamberler geçmiştir." âyetini okuyarak Hz. Peygamber'e siper olmaya devam eder Mus'ab (r.a.). Ve nihayetinde İbn Kâmia'nın mızrağıyla son hicretini tamamlar ve kırk yaşında şehadet makamına yükselir.

Mus'ab b. Umeyr; çağlar ötesinden bugüne, kendi "Yesrib"lerimizi "Medine" yapacak insan yetiştirmek için nasıl bir samimiyete ihtiyaç duyduğumuzun örneğidir. Sadece bilgi sahibi olmaya değil, bildiklerimizi samimiyetle hayata geçirmeye muhtaç olduğumuzun bir nişanesidir. İşte bu nedenle; kim, nerede bulunuyorsa, bulunduğu yeri "Yesrib" kabul etmeli; gençler, Allah'a ve Resulü'ne iman eden herkes, kendisini Resul'ün "Mus'ab"ı olarak görmelidir. Vakit; hiçbir bahanenin arkasına sığınmadan köyümüze, mahallemize, şehrimize, ülkemize, insanlığa Mus'ab b. Umeyr (r.a.) ufkunu taşıma vaktidir. Vakit, kendimizi değiştirmedığımız müddetçe, insanların değişmesini bekleyemeyeceğimizi anlama vaktidir... Vakit "Mus'ab"laşma vaktidir.

Vakte yemin olsun...

sağlam beden için SAĞLAM MİKROBİYOTA

DR. MEHMET GÜNATA

insan bedeni, çoğunluğunu bakterilerin oluşturduğu büyük bir mikroorganizma topluluğunun konakçısı görünümünde. Bedenimizde yaşayan tüm bu mikroorganizmalar "mikrobiyota" kavramıyla ifade ediliyor. Günümüz bilgisi, bu topluluğun liderinin bakteriler olduğunu gösteriyor.

Mikrobiyota çalışmalarının ortak noktası, bağırsaklarımızda başlayan problemin başta sinir sistemimiz olmak üzere çok sayıda sistemi etkilediği yönünde. Mikrobiyotada bize faydalı ve zararlı canlılar yer almakta. Hangi grup galip gelirse bedenin yol haritası ona göre şekillenmekte. Kimin kazanacağını da kişinin doğum yeri, şekli; bekleliğinde ne ile beslendiği, anne sütü tüketimi, hatta yaşadığı ülkenin gelir düzeyine kadar genetik ve çevresel çok sayıda faktör belirlemekte. Bebek dünyaya gelmeden önce başlayan bu etkileşim hayat boyu sürmekte.

Diyabet, kalp ve damar hastalıkları, yüksek kolesterol ve obezite gibi hastalıklarda probiyotik ağırlıklı beslenme ön plana çıkarılmalıdır. Probiyotik içerikli besinler, bağırsak sisteminde iyi bakterilerin doğal dengesinin korunmasına ve yenilenmesine yardımcı olur. Tüm bedeni ilgilendiren böylesine bir sistemin sağlıklı işleyişi için düzenli ve dengeli beslenmek, spor yapmak gerekiyor. Eğer bu öneriler göz ardı edilecek olursa gelecek nesil bu bedeli maalesef ödemek durumunda kalacak. Öyleyse, "Sağlam beden için sağlam mikrobiyota şarttır!"

İnsan; %10'u insan hücresi, %90'ı bu makroskopik konağa yerleşmiş mikrobiyal hücrelerden oluşan bir süper organizmadır. İnsandaki gen sayısı 35.000, bakteriyel genom sayısı ise 2 milyondan fazladır. İnsan vücudunda yerleşmiş bakterilerin yüzey alanı 400 m² (tenis kortu kadar), bakteri kitlesi ise yaklaşık 1,5–2 kg'dır. Son çalışmalar, bu sayıların değişken olduğunu gösterse de değişmeyen tek şey bu canlıların insan hücrelerinden daha fazla olduğu.

Hazır gıda tüketimi ve bilinçsiz antibiyotik kullanımı bağırsaklardaki oranın değişmesine ve zararlı mikroorganizmaların üstünlük sağlamasına neden oluyor. Steril ortamlarda büyüyen, toprak ve güneş yüzü görmeyen neslin bağışıklık sistemi tam olarak gelişmiyor; bu da ileride ciddi hastalıkların ortaya çıkmasına neden oluyor. Gelişmiş ve zenginleşmiş ülkelerde bu durumun etkileri daha belirgin şekilde fark ediliyor. Bu ülkelerde alerjik hastalıklar ve otizm daha fazla görülüyor. Buna "hijyen hipotezi"deniyor.

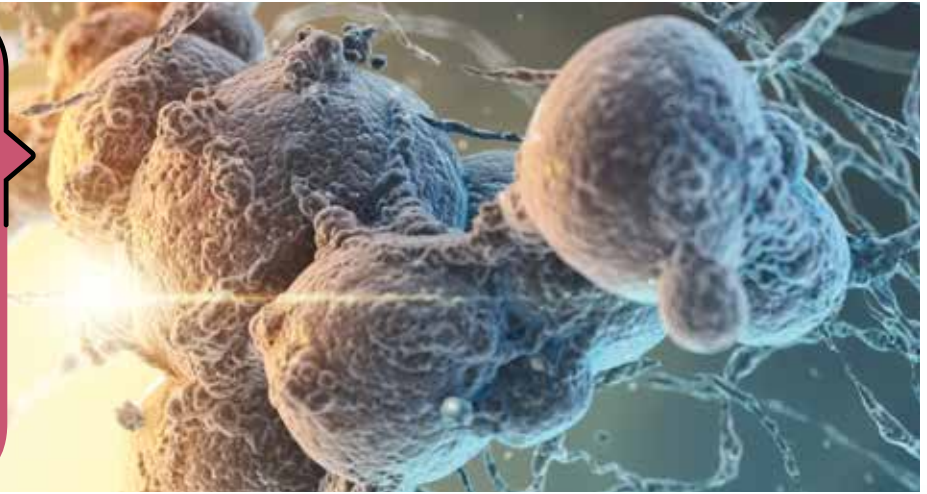
Mikrobiyota neden önemli?

Mikrobiyota, bağırsak duvar bütünlüğünü sağlayarak dokuları zararlı mikroorganizmalara karşı korumaktadır. Probiyotikler bu aşamada yardımcı rol oynamaktadır. Mikrobiyota vücudun savunma sistemine son derece destek olmasına rağmen ekosistemdeki anormal değişiklikler, bağırsaklardaki dengeyi de bozmaktadır. Bu durumda obezite, şeker hastalığı, alerji ve kanser gibi hastalıkların gelişimi hızlanmaktadır. Mikrobiyota bileşiminin bozulması ile bu hastalıklar arasında ilişki bulunmaktadır.

Mikrobiyota sorunlarının bağırsak hastalığı, obezi-

te gibi günümüz hastalıklarının sebebi olabileceği vurgulanıyor. Yapılan bir çalışmada üç obez insan ve üç kontrol grubu karşılaştırılmış ve sadece obezlerde ortaya çıkan mikroorganizmalar tespit edilmiştir. Yani obez insan ile sağlıklı insanın bağırsaklarındaki fark bağışıklık sistemlerinin de farklı olmasına neden olmaktadır. Kalın bağırsak kanserleri, dünyadaki kansere bağlı ölümler arasında üçüncü sırada olup tek bir nedensel mikroorganizma açıkça tanımlanmamış olsa da bağırsak mikrobiyotasının kalın bağırsak kanser gelişiminde açıkça rol oynadığı belirtilmektedir.

Yapılan son çalışmalar, bağırsaklarda yaşayan bakterilerin insan hücreleriyle etkileşim halinde olduğunu gösteriyor. Yani ne kadar sağlam bir bağırsağınız varsa o kadar sağlam bir bağışıklık sisteminiz oluşuyor.

Nervus vagus (duyu ve otonom sinir sistemiyle ilgili lifler taşıyan bir kafa siniri) ise beyin ile mide ve bağırsaklar arasında geniş bir otoban gibi doğrudan bağ kuruyor. Bağırsaklardaki hormonal, sinirsel ve bakteriyel değişim nervus vagus denilen sinir üzerinden beyne iletiliyor. Günümüz tıbbi; şizofreni, depresyon, anksiyete bozukluğu ve alzheimer hastalığının mikrobiyota ile ilişkisi olduğunu gösteriyor. Hatta son çalışmalar, alzheimer hastalığının beyinde değil bağırsaklarda başladığını gösteriyor.

KISSADAN HİSSE

Su testisi

Bir adam her gün kalın bir sopanın iki ucuna astığı su testileriyle dereden su taşırmış evine. Ancak bu testilerden birinin yan kısmında çatlak varmış. Diğer ise kusursuz ve çatlaksızmış. Ve her seferinde kusursuz testi adamın doldurduğu suyun tümünü taşır, ulaştırmış eve... Taşıdığı testilerden çatlak olanı ise eve yarı dolu olarak varırmış.

Birkaç sene bu şekilde geçmiş. Adam her iki testi suyla doldurur ama her seferinde evine vardığında bir buçuk testi su getirmiş. Kusursuz testi vazifesini mükemmel yaptığı için çok gururlanmış. Kusurlu testi ise çok utanır, doldurulan suyun sadece yarısını eve ulaştırabildiği için de çok üzülmüş. Sonunda, yapması lazım gelen görevi yapamadığı düşüncesiyle ırmak kenarında adama:

"Kendimden utaniyorum. Şu bendeki çatlak nedeniyle sular evine varmadan sızıp gidiyor." demiş.

Adam: "Görmedin mi? Yolun senin tarafında olan kısmı çiçeklerle dolu. Fakat kusursuz testinin tarafında hiç yok. Çünkü ben başından beri senin kusurunu biliyordum. Senin tarafına çiçek tohumları ekdim. Ve her gün o yolda ben su taşıırken, sen onları suladın. Sonunda o güzel çiçekleri toplayıp masamı süsledim. Sen kusursuz olsaydın evime böyle güzellik ve zarafet veremeyecektim."

Celâleddîn-i Rûmî ne güzel söylemiş: "Kusur bulmak için bakma birine; bulmak için bakarsan bulursun. Kusuru örtmeyi marifet edin! İşte o zaman kusursuz olursun."

ESMÂ-İ HÜSNA

er-Rezzâk: Bedenlerin ve ruhların gıdasını yaratıp veren, nimetlerinden art arda ve fazlasıyla faydalandıran, sayısız mahlûkatın rızkını yaratan, onların istifadesine veren ve bedenlerin bundan yararlanarak belirlenmiş zamana kadar varlığını sürdürme mekanizmasını icat eden...

BİR DUA

"Süleyman: "Rabbim! Beni, gerek bana gerekse ana babama verdiğin nimete şükretmeye ve hoşnut olacağın iyi işler yapmaya muvaffak kıl. Rahmetinle, beni iyi kulların arasına kat."

(Neml, 27/19.)

BİR İNCİ

Sevmek bu kadar güzelse, kim bilir sevmeyi yaratan ne kadar güzeldir.

Şems-i Tebrîzî

UNUTULAN KAVRAMLARIMIZ...

İzzetinefis

Otobüs, durağa yanaşıp sarsılarak dururken görmüştüm amcaı. Kapı açıldı ve amcamız besmele çekerek bastonunu dayadı merdivenin ilk basamağına. Yanımdaki genç derhal ayağa kalkıp amcaya yer verdi. Amca da teşekkürle mukabele etti bu güzel davranışa. Yanıma oturdu ve "Allah bu gençlerin sayılarını arttırsın. İki gün önceki yağmurda da binmişim otobüse ama kimse dönüp bakmadı bile bana, izzetinefime dokundu." dedi.

Cümleyi duyunca tebessüm ettim ister istemez. Çünkü uzun zaman olmuştu böylesine güzel, sıcak ve bizden bir kelime duymayalı. Amca "kişiye verilen değer, saygı, öz saygı" anlamında kullanmıştı bu güzel kelimeyi. Yani "Bu yapılan çok ağırıma gitti, çok üzüldüm..." demişti... Aslında tam olarak ifade edemediğimiz tüm hasletleri bir kelime ile özetlemişti.

Böyle yüzlerce kelimemiz var unutulmaya yüz tutan. Keşke tozlu raflardaki kitaplarımızın kapakları daha fazla açılrsa... Keşke kelimeler hiç unutulmasa...

HAZIR CEVAP

En çok sevdiğin kimse...

Bir bilgiye sormuşlar:

- Dünyada en çok kimi seversiniz?
- Terzimi severim, diye cevap vermiş. Soruyu soranlar şaşırmışlar.
- Aman üstat! Dünyada sevecek o kadar çok kimse varken, terzi nasıl olur? Nedir bunun hikmeti? Neden terzi? diye sormuşlar.

Bilge, bu soruya şöyle cevap vermiş:

- Evet dostlarım, ben terziyi severim. Çünkü ona her gittiğimde, benim ölçümü yeniden alır. Ama ötekiler öyle değildir. Bir kez benim hakkımda karar verirler; ölünceye kadar da beni hep aynı kalıpla ve aynı gözle görürler.

BERCESTE

Sakin terk-i edepten, kûy-i mahbûb-ı Hüdâdır bu
Nazargah-i ilahîdir, Makam-ı Mustafâ'dır bu
Mürâât-ı edep şartıyla gir Nabî bu dergaha,
Metâf-ı kudsiyadır, bûsegâh-ı enbiyadır bu

Nâbî, XVI y.y.

(Edebi terketmekten sakın! Zira burası Allah Teala'nın Habibinin beldesidir. Burası, Hak Teala'nın devamlı nazar kıldığı bir yerdir; Muhammed Mustafa'nın makamıdır. Ey Nâbî, bu dergaha edebî şartlarına dikkat ederek gir. Burası, büyük meleklerin etrafında pervane gibi döndüğü, peygamberlerin eğilip eşiğini öptüğü bir yerdir.)

Dünya'dan 500 milyon ışık yılı uzaklıkta keşfedilen patlama şaşırttı. Süpernova olduğu düşünülen yıldızın parlaklığı sönmüyor. Yani bu yıldız ölmüyor!

Çin, Sunway-Taihu Light isimli bilgisayarla "Dünyanın En Hızlı 500 Süper Bilgisayarı" listesine birinci sıradan girdi. Bilgisayar, saniyede 93 Petaflopluk işlem gücüne sahip. Petaflop, saniyede 1 katrilyon işlem gücü olarak tanımlanırken, bu hıza sadece dünyanın en hızlı bilgisayarları erişebiliyor.

Telefonunuzun şarj olma süresinden sıkıldınız mı? Merak etmeyin! Yeni nesil bataryalar yolda. Telefonunuzu sadece 12 dakikada şarj edebileceksiniz.

Geleceğin bilimi: **Bütünleşik beyin**

K

endimize itiraf edemesek de internet, hayatımızdaki en temel unsurlardan biri olarak karşımızda duruyor. Sessiz fakat derin bir bağıımız var kendisiyle.

Peki bu birlikteliğin modemimizden bir tık yakınıma, beynimize taşınma ihtimalini hiç düşündünüz mü? Bilim insanları internetle olan ilişkimizi 'taçlandırarak', insanlığı -kendi deyimleriyle- baştan tanımlayacak böylesi bir devrim için çalışıyorlar.

Bu çalışmaların adına "çipli insan" diyebiliriz. Temelinde, insan beynine yerleştirildiği düşünülen ve internetten veri akışı sağlayan bir çip var. Bu çip sayesinde beyne sinyaller ulaştırılıyor ve iletişime dair insani olan ne varsa robotlaştırılıyor. Öyleki konuşma yetimiz ihtiyaç olmaktan çıkıyor. Çünkü telepati denilen yöntemle çipler iki beyin arasındaki iletişimi sağlıyor.

Buraya kadar olan kısmı bir nebze olsun anlayabilir, hatta içselleştirebiliriz. Fakat çalışmaların bundan sonraki kurguları insanın kanını donduran cinsten. Bu çipler "üst beyin" denilen bir beyin tarafından yönetilecek, çiplere veri akışı buradan denetlenecek! Üst beynin amacı ise inanmak isterseniz ulvi: İnsanları, farklılıkları ortadan kaldırarak yekvücut hâline getirmek. İnsan olmaktan sıkılan bazılarının hoplaya-zıplaya sevindiği, "İşte teknoloji budur!" dediği böylesi bir gelişmenin sonuçlarını işin başındaki bilim insanları dahi kestiremiyor ama en kısa yoldan çıkışı gösterebiliriz: Biz, 1400 yıldır ferasete inandık. Biz kalbî iletişim kurarken 'telepati' kelimesi ne bilim literatüründe, ne de insanlığın kelime hafızasında vardı!

Dikkat!

Kör olmayın

Karanlıkta kullandığınız cep telefonu, görme problemlerine yol açabilir. Kısacası gözümüz karanlıktan aydınlığa, aydınlıktan karanlığa geçişi mükemmel yönetse de karanlıkta cep telefonu ışığıyla gözümüz baş edemiyor ve geçici körlük yaşıyor.

SİNEK GÖRDÜĞÜNÜZDE BİR KEZ DAHA DÜŞÜNÜN

Sineklerin mikrop taşıdığına inanıyorsanız, inanmaya devam edin! Çünkü bilim insanları karasinek ve kurt sineklerinde 600'ün üzerinde bakteri buldu. Bazıları ortak olmakla birlikte karasineklerde 351, kurt sineklerinde ise 316 tür bakteri bulundu. Bu bakteriler kan zehirlenmesi, zatürre ve mide rahatsızlıklarına yol açıyor. Unutmadan belirtelim sinekler, hastalıkların salgına dönüşmesinde de etkililer.

Sanal gözlükler

Gelecekte bizi sanal gözlükler bekliyor. Bu gözlükler artırılmış gerçeklikten ziyade gerçekliğe de sahip olacaklar. İnternette veri akışı sağlayabilecek, kaybolduğumuz zaman navigasyonla bizi yönlendirebilecekler.

Yeni bitki türü keşfedildi

Dünya literatüründe daha önce benzeri olmayan endemik bitki türlerinden İstanbul Soğanı keşfedildi. Bitki, "Allium" cinsine ait örneklerin hiçbirine benzemezken "Allium İstanbulense" ismiyle literatüre geçti.

TANIMADIĞINIZ BİTKİYE SELAM DAHİ VERMEYİN

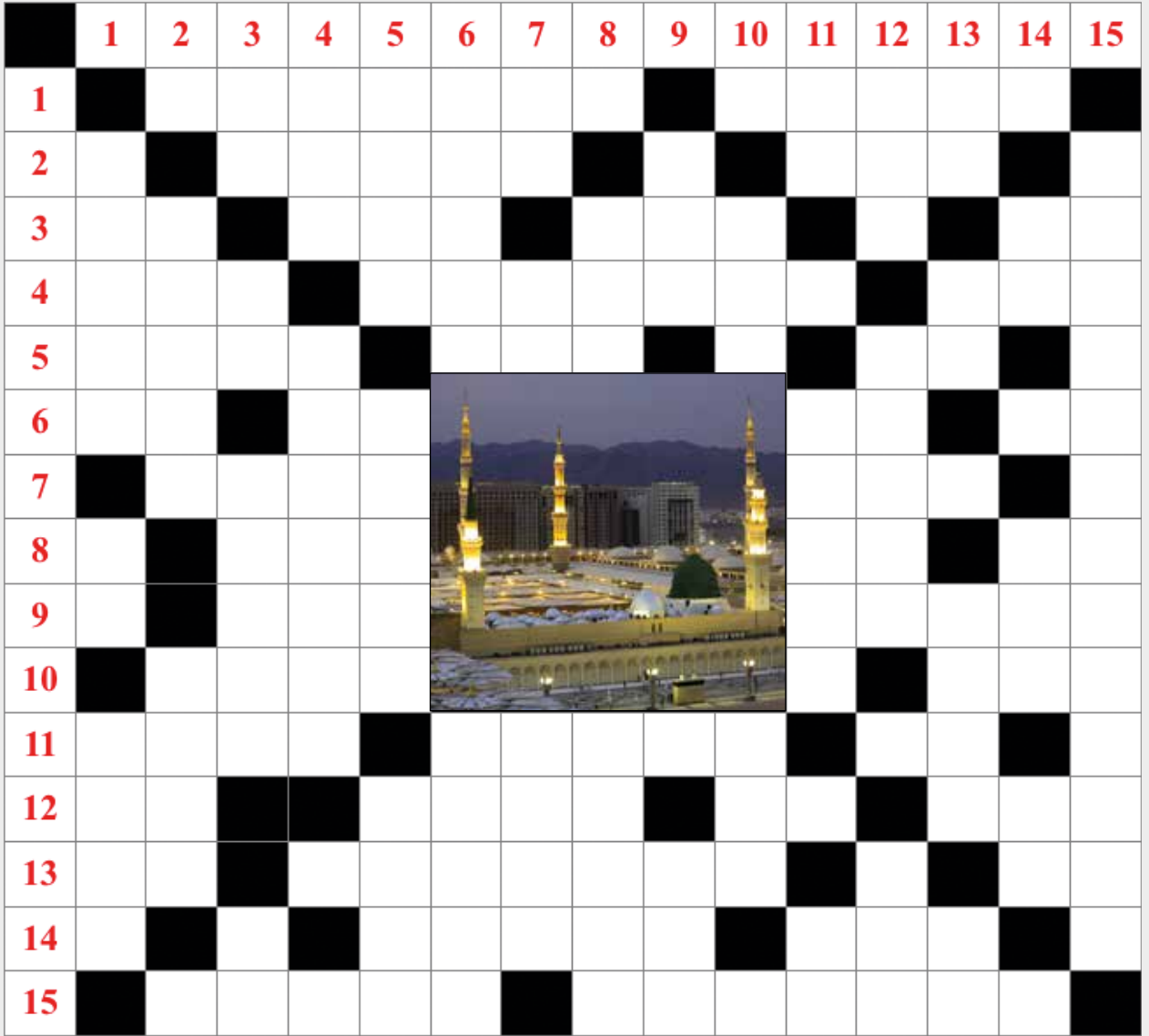
ABD Savunma Bakanlığı'na bağlı Defansif İleri Araştırma Projeleri Ajansı (DARPA), bitkilerin genetiğiyle oynayarak onları casus hâline getirecek projelere kapı aralıyor. Amaca uygun olduğu düşünülen bitkiler, tehlikeleri gözetleme sensörü hâline getirilecek.

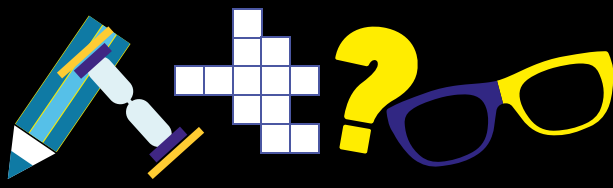
YERLİ HABER- LEŞME UYDUSU 2020'DE HAZIR

Türk Havacılık ve Uzay Sanayii Anonim Şirketi (TUSAŞ) tesislerindeki Uzay Sistemleri Entegrasyon ve Test Merkezi'nde yapımına başlanan Türksat 6A, neredeyse hazır. 546 milyon liralık bütçe ayrılan uydunun ömrü 16 yıl ve Avrupa'dan Hindistan'a kadar olan bölgeyi kapsıyor.

BULMACA

SOLDAN SAĞA 1- Para biriktirmek için kullanılan, bozuk veya kâğıt para atılan deliği olan, metal, toprak, plastikten yapılmış küçük kap. - Radyo ve televizyon aracılığıyla halka sunulan, duyurulan, iletilen eser, program, neşriyat. **2-** Asıl adı Mustafa olan, XVII. yüzyılda yaşamış, gazel türünde başarılı örnekler vererek Divan Edebiyatı'nın önemli isimleri arasına girmiş, divan şairi. - Dinlerin insanda vücuttan ayrı bir varlık olarak kabul ettiği öz, tin, can kuşu. **3-** Duman lekesi. - Kendi türünün örnek bitkisi olan, dört mevsim yeşil kalabilen, iğne yapraklı, yurdumuzda birçok türü yetişen bir orman ağacı, pinus. - "Yüce Rabbinin adını tespih et. O, yaratıp şekillendiren, âhenk veren ve düzene koyandır." ayetleri ile başlayan, Kur'an-ı Kerim'in 87. suresinin adı. - Berilyum elementinin kimyasal simgesi. **4-** Bir fitilin etrafına erimiş bal mumu, içyağı, stearik asit veya parafin dökülerek genellikle silindirik biçiminde dondurulan ince, uzun aydınlatma aracı; şem. - Türk halk müziğinde kullanılan, cura, bulgari, çöğür, bağlama gibi telli çalgıların genel adı. - Güzel, temiz. **5-** Akdeniz Bölgemizde yer alan illerden biri. - Kur'an-ı Kerim'in son suresinin adı. - İz, işaret, alamet. **6-** Türk Lirası. - İlaç, merhem. - Vali yönetimindeki ülke bölümü, vilayet. - Boru sesi. **7-** Eski dilde kıyafet, giysi. - Vermekten emir. **8-** Yüce, yüksek, büyük. - Bir besin maddesi. - Matematikte 3,14 sabit değerine karşılık gelen sayının adı. **9-** Farsça ev, hane. - Yüksek düzeydeki devlet adamlarının kurduğu büyük meclis. **10-** Bir kurumun, bir kuruluşun alt mevkilerindeki iş yerlerinden her biri. - Karşılaştırma anlamında kullanılan bir bağlaç. **11-** Kurucu, yapıcı, inşa edici, yapan kimse anlamında Arapça kökenli bir sıfat. - "Göklerdeki ve yerdeki her şey Allah'ı tespih etmektedir. O, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir." ayeti ile başlayan, adını 25. ayette yer alan "demir" anlamındaki sözcükten alan, Kur'an-ı Kerim'in 57. suresi. - Utanma, utanç duyma, hayâ. **12-** Bir şeyin eksiğini tamamlamak için ona katılan parça. - Doğu Karadeniz bölgesine özgü yelkenli bir tür kıyı teknesi. - Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma. - Tanrıtanımaz. **13-** Radyum elementinin kimyasal simgesi. - Kaynar suda kabuğu ile az pişirilmiş yumurta. - Evcil olmayan hayvanları yakalama işinin genel adı. **14-** Cehennemin üye-

rinde bulunduğuna ve müminlerin cennete onun üzerinden geçerek ulaşacağına inanılan köprü'nün adı. - Demir yolu ile yolculuk edenlerin gereksinimlerinin geniş ölçüde karşılandığı büyük tren istasyonu. **15-** Alev. - Otomobil iç lastiği.

YUKARIDAN AŞAĞI 1- Halka biçiminde, genellikle üzerine susam serpilmiş çörek. - Dünyanın uydusu, kamer, mah. - Uzakta bulunan iki nesneden daha yakında olan. **2-** Yasalara, törelere ve ahlak kurallarına aykırı davranış sergileyen; toplumsal düzeni bozan; cürüm işleyen. - Güldürmek, eğlendirmek amacıyla karşısındakini kırmadan yapılan hareket veya söylenen söz, latife. **3-** Öğütülerek toz duruma getirilmiş tahıl. - Kuzu sesi. - Kuzey Amerika'da, ağaçlarda yaşayan, kafası tilkiye benzeyen, uzun kuyruğu alaca halkalı, kürklü bir memeli hayvan. - Şaşma, şaşkınlık bildiren bir söz. **4-** Müsabaka, karşılaşma. - Çorum ilimizin meşhurlarından, dış kabuğu çıkarıldıktan sonra fırında kavrulup çerez olarak yenen nohut. **5-** Bir kimsenin egemenliğini tanıma, ona uyma. - Verilen sözlerin yerine getirilmesi; İsrailoğulları'nın sözlerinde durmamaları; Hristiyanların yanlış inançları; dünyaya düşkünlükleri ve yolsuzlukları; Müslümanlar için bazı talimat, uyarı ve dinî hükümler olmakla beraber pek çok konuda ayeti içeren Kur'an-ı Kerim'in beşinci suresinin adı. - Kaygı, endişe, gam. **6-** Cermen soyundan olan, Almanyalı. - Kur'an-ı Kerim'i ezbere bilen kimse. **7-** Endonezya'nın uluslararası plaka kodu. - Eski dilde su, âb. - Kiraya verilerek gelir getiren ev, dükkân, tarla, bağ vb. mülk, akaret. **8-** Dilimize "Otomatik Frenleme Sistemi" olarak tercüme edilen, araçlarda frenleme esnasında kızaklamayı engelleyen güvenlik sisteminin yaygın kullanılan kısaltması. - Delikanlı, yiğit kimse, erkek kardeş anlamına gelen; yakın dostlar için kullanılan yöresel bir seslenme sözü. **9-** Çok yüksek, çok büyük olan; yüce. - Cet, dede, baba. **10-** İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık, aralık, boşluk, mesafe. - Allah'a inanmayı ve ibadet etmeyi sistemleştiren evrensel kurum. **11-** 100m² değerinde ölçü birimi. - Acele, acil. - İngiltere'nin uluslararası plaka kodu. **12-** Kınama, üzüntü, nefret bildiren bir ünlem; yuh. - Mesaj. - Sevgili, sevilen anlamında bir sözcük. **13-** Deveyi çöktürmek için çıkarılan ses. - Milimetrenin kısaltması. - Bir ağırlığın kaldırılması için vinç ve benzeri makineleri çalıştırma komutu. - Müzikte bir nota. **14-** Bizmut elementinin kimyasal simgesi. - Oksitlenme - Uzaklık belirten bir ünlem. **15-** Peygamberimizin (s.a.s.) Medine'ye hicretinden sonra arsasını satın alarak inşa ettirdiği, yapımında da bizzat çalıştığı, vefatından sonra da bitişiğindeki evine defnedildiği mescid; Peygamber Mescidi.

2								7
			7		4	9	5	2
	1				5		8	
		8	2				6	
		6	8		1	5		
	2				6	7		
	3		4				1	
6	7	5			2			
1					3			6

SUDOKU KURALLARI

Oyunun amacı dokuzar hücreden oluşan 9 eşit kutuya bölünmüş bir alan üzerinde sayıları tekrar etmeyecek şekilde dizmeyi başarmak. Her satır ve sütunda 1'den 9'a kadar olan sayıları sadece bir kez kullanarak dizmeniz gerekiyor. Aynı şekilde çizgilerle ayrılmış her kutu içerisinde de 1'den 9'a kadar olan sayılar da sadece bir kez kullanılmak zorundadır. Sudoku, hem zevkli bir bulmaca hem de iyi bir zihin jimnastiğidir. İyi eğlenceler.

ÇÖZÜMLER

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	K	U	M	B	A	R	A	Y	A	V	I	N		
2	S	N	A	I	L	I	U	R	U	H	M			
3	I	S	C	A	M	A	L	A	F	B	E			
4	M	U	M	T	A	M	B	U	R	A	M	I	S	
5	I	C	E	L	N	A	S	A	I	M	C			
6	T	L	E	M										
7	U	R	B	A										
8	A	A	L	I										
9	Y	K	E	D										
10	Ş	U	B	E										
11	B	A	N	I	H	A	D	I	D	A	R	B		
12	E	K	Y	A	K	A	I	S	A	T	E			
13	R	A	R	A	F	A	D	A	N	Y	A	V		
14	I	Y	S	I	R	A	T	G	A	R	I			
15	Y	A	L	A	Z	S	A	M	B	R	E	L		

2	5	9	6	3	8	1	4	7
8	6	3	7	1	4	9	5	2
4	1	7	9	2	5	6	8	3
7	4	8	2	5	9	3	6	1
3	9	6	8	7	1	5	2	4
5	2	1	3	4	6	7	9	8
9	3	2	4	6	7	8	1	5
6	7	5	1	8	2	4	3	9
1	8	4	5	9	3	2	7	6

Pencereler ve gözler, birbirine ne kadar benzer! İnsanlar gözleriyle, evler pencereleriyle dışarıyı görürler. Ah o pencereler! Ah o gözler! Hem çok şey görürler hem çok şey gizlerler...

İnsanların hüznü ve sevinci gözlerinden, evlerin hüznü ve sevinci ise pencerelerinden bellidirler... Bundan böyle gülücük dağıtan çocuklar gördüğünüz zaman pencerelerde, her dem bir mutluluk tomurcuğu açılıyor demektir evlerin gündüz ve gecelerinde... Bunun tam tersi de olabilir elbette... Ağlayan bir damla çocuk gördüğünüz zaman evlerin gözlerinde, boncuk boncuk göz yaşları dökülüyor demektir o hanelerin içlerinde...

Mesut Özünü

ANNELER VE KUDÜSLER

Tür Dağını yaşa
Ki bilesin nerde Kudüs
Ben Kudüs'ü kol saati gibi taşıyorum

Ayarlanmadan Kudüs'e
Boşuna vakit geçirirsin
Buz tutar
Gözün görmez olur

Gel
Anne ol
Çünkü anne
Bir çocuktan bir Kudüs yapar

Adam baba olunca
İçinde bir Kudüs canlanır

Yürü kardeşim
Ayaklarına bir Kudüs gücü gelsin

NURİ PAKDİL

